

emonin kotiček

Prijetnejši dopust s čolni Elan

Čeprav pri konfekciji prevladujejo modeli za prehodne dni, sem že opazil, da prihaja poletje tudi na police Trgovske hiše Maximarket v Ljubljani. Svoj današnji obhod sem pričel v kletnem prehodu in ga končal v etaži D. Velikokrat vzdihujemo, da je zmanjkalo prav tistega kar smo želeli kupiti. Emonin kotiček pa je namenjen prav opozorilo za pravočasne nakupe. Večkrat sem že omenil, da so zaloge sicer velike, niso pa neizčrpne.

Trgovsko blago moramo ločiti med stalnim in sezonskim. Med sezonske izdelke vsekakor sodijo tudi čolni. Športni oddelk Trgovske hiše Maximarket razstavlja v kletnem prehodu Elanove čolne. To sta drsna čolna GT 402 in GT 070 in navađen čoln T 401. Čolni so izdelani iz poliesterske smole in ojačani s steklenimi vlakni. Zaradi tehnologije izdelave so nepotopljivi. Nosilnost čolnov se giblje od 110 do 350 kilogramov. Na vse tri modele lahko priključimo motorje različnih jakosti. Cena pa se

Maximarket tudi gumijaste čolne domačega proizvajalca ŠPORT iz Beograda in francoskega SEVYLOR.

Ko smo že v kletni etaži pa vas želim opozoriti, da bo tu od 9. do 14. aprila 1979 na pulatih posebnih prodaj praktični prikaz PRIPRAVE JEDI V MIKROVALOVNIH PEČICAH HITACHI. Če ste se po zadnjem Emoninem kotičku „ogrel“ za nakup te nadvse praktične naprave, imate sedaj možnost videti delovanje tudi v praksi. Priporočam vam, da si demon-

stracijo ogledate, ker se boste lažje odločili za nakup, ko boste spoznali vse njene prednosti.

V etaži C, v prvem nadstropju, so že v prodaji modne srajce z malim okroglim ovratnikom, h katerim se lepo podajo modne kravate. Oboje, srajce in kravate, pa lahko nosijo dekleta in fantje.

Za oba spola je na oddelku konfekcije lep izbor usnjene konfekcije za prehodne dni. Na moškem oddelku je pestra izbira oblek iz različnih materialov, predvsem iz rebrastega žameta v različnih barvah, ki so primerne za prehodne dni in jih lahko nosimo tudi brez plašča.

NOVOST na oddelku obutve v Trgovski hiši Maximarket je prodaja otroške korektivne obutve od številke 19 do 34. Sem sodijo čevlji, sandale in zaprte ter odprte copate. To je obutev za ploske in „X“ noge in s Thomasovo peto, ki jo izdeluje Pavel PETEJAN iz Mirna pri Novi Gorici. Trgovska hiša Maximarket je Petejanovo kolekcijo vzela v prodajo v želji, da bi omogočila dostop čim širšemu krogu uporabnikov te obutve, saj je Ljubljana dostopna celotni Sloveniji. Korektivno obutev pa smejo kupovati starši za svoje otroke le po predhodnem posvetu z zdravnikom.

Posebej usposobljene prodajalke pa dajejo tudi nasvete pri nakupih, ko starši že zvedo od zdravnika, kakšno obutev potrebuje njihov otrok.

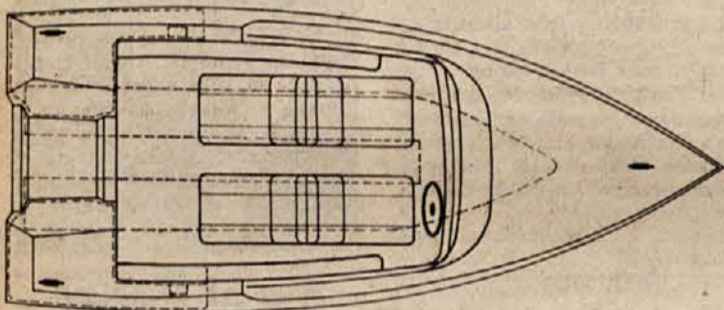
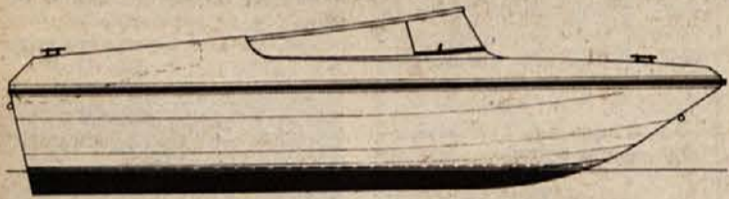
Pohvale vredno je, da je Maximarket omogočil prodajo te vrste obutve in da so zagotovili, da je ne bo zmanjkovalo.

Upam, da boste tudi tokrat našli v Emoninem kotičku vsaj nekaj, kar vas zanima.

Do prihodnjic pa nasvidenje.

Vaš Janez Dolenjski

GT 070

DRSNI ČOLN ELAN GT 070

giblje od 14.300,00 do 47.575,05 dinarjev.

Zaradi izrednih kvalitiet vam želim predstaviti drsni čoln (gliser) GT 070, ki je izdelan po najmodernejši tehnologiji iz že prej navedenih materialov. Dvojno dno s posebnimi prekati, izdelano v sendvič konstrukciji daje čolnu trdnost in nepotopljivost. Obarvano vetrobransko steklo, ležalni sedeži in druga serijska oprema omogočajo prijetno vožnjo, namestitvev motorja do 80 konjskih moči pa rekreacijsko smučanje na vodi.

Tehnični podatki:

dolžina	4, 55 m
širina	1,96 m
višina	0,98
grez	0,25
motor	do 80 KM (dolga os)
teža	približno 250 kg
nosilnost	350 kg
vzgon	320 l

Ljubiteljem morskih širjav priporočam, da si čim prej ogledajo v Maximarketu razstavljene čolne in jih seveda tudi kupijo že sedaj, da ne bodo poleteli ostali praznih rok.

Poleg čolnov iz umetnih smol pa prodajajo na športnem oddelku Trgovske hiše

Ob nakupu korektivne obutve je potreben pogovor tudi s prodajalcem

TURISTIČNE INFORMACIJE

LJUBLJANA
POTOVALNA AGENCIJA
TRAVEL AGENCY

VABIMO VAS NA:

1. POTOVANJA V DOMOVINI:

- V NEZNANO, 1 dan, odhod 22. 4. (avtobus)
- OHRID' veriga letov od 20. 4. dalje (letalo)
- SKOPJE - DOJRANSKO JEZERO, odhod 17. 4. (letalo)
- PO POTEH AVNOJA, 3 dni, odhod, 25. 5. (avtobus)

2. POTOVANJA V TUJINO:

- GRČIJA - več variant (Ciper, Kreta, Antene) - Veriga letov od 5. 4. dalje
- TUNIZIJA - različne variante, veriga letov od 10. 4. dalje
- ISTANBUL - veriga letov od 17. 4. dalje
- SICILIJA (Palermo-Catania), veriga letov od 26. 4. dalje
- MAROKO (Casablanca-Mohammedia) odhod 28. 4. in različne variante od 2. 5. dalje
- MAROKO (PLANINSKA TURA VISOKI ATLAS) TOUBKAL 4.165 m SAMO 5.600 din
- GRČIJA (Makedonija in Tesalija), vlak-avtobus, 6 dni, odhod 18. 5.
- TOSKANA-UMBRIJA, 5 dni, avtobus, odhod 28. 4.
- AZURNA OBALA, 6 dni, avtobus, odhod 27. 4.
- LIECHTENSTEIN, 3 dni, avtobus, odhod 27. in 29. 4.

3. STROKOVNA POTOVANJA:

- DENTECHNICA 79 Muenchen od 23. 5. - 26. 5. 1979 (avtobus)
- INTERSTOFF Frankfurt od 15. 5. - 18. 5. 1979 (avtobus)
- KMETIJSKI SEJEM Novi Sad, od 18. - 20. 5. 1979 (avtobus)

ODHOD IZ NOVEGA MESTA, cena 1.200 din

4. LETNI DOPUSTI:

Na voljo so programi letnih dopustov v domovini, Tuniziji, Grčiji in Španiji

POSEBNA UGODNOST ZA BRALCE DOLENJSKEGA LISTA!

INEX in DOLENJSKI LIST vas vabita od 23. 4. do 25. 4. na izlet v TUNIZIJO. Redna cena je 2.710 din, če pa boste predložili izrezek tega oglasa, boste deležni posebne cene, ki je za bralce Dolenjskega lista SAMO 2.460 din!

Informacije in prijave:

INEX Novo mesto, Novi trg 4, telefon (068) 23-773

INEX Ljubljana, Titova 25, telefon (061) 312-995

Vitanova

Vitanova je osvežujoč vitaminski napitek. Žličko Vitanove raztopimo v vodi ali čaju. Tako pripravljene napitke deluje osvežujoče in nadomesti enodnevno potrebo človeškega telesa po vitaminih.

KRKA, NOVO MESTO

S Kompasom na letni oddih

V naši poslovalnici v Novem mestu na Novem trgu št. 8 so vam na voljo programi letnih oddihov ob morju in na celini, kakor tudi naši redni programi v domovini in tujini.

Za skupine nad 20 oseb izdelamo posebne programe izletov po domovini in tujini.

Nudimo vam železniške in letalske vozovnice za domače in mednarodne linije.

Informacije in prijave:
Kompas Novo mesto, Novi trg 8, telefon: (068) 21-333

emona globtour p.o. ljubljana
turistična agencija-travel agency
61000 ljubljana, wolfova 1/III, slovenija, jugoslavija
telefon: (061) 24-841 do 846
p. p. 57
telegram: Globtour
telex: YU Globtu 31-146

objavlja prosta dela in naloge

VODJE POSLOVALNICE

v poslovalnici Novo mesto

Pogoji:

- višja ali srednja šolska izobrazba ekonomsko-turistične smeri,
- 3 oziroma 6 let delovnih izkušenj,
- aktivno znanje nemškega jezika,
- moralno-politične kvalitete.

Prošnje pošljite na naslov: DO EMONA GLOBTOUR, 61000 LJUBLJANA, Wolfova 1/III, splošne službe, v 15 dneh po objavi.

TECTYL CENTER

Takoj sprejemem dva delavca - avtoličarja ali nekvalificirana delavca za zaščito vozil z Valvoline Tectylom. Možnost dobrega zaslužka. Peter Perdec - avtomehanika in zaščita vozil, Novo mesto, Pod Trško goro 90, telefon 22-372.

TECTYL CENTER

kultura in izobra- ževanje

Po dveletnem premoru je novomeška gledališka skupina spet stopila na oder. Pripravlja je Petra Ustinova komedijo „Komaj do srednjih vej“. Premiera 26. marca je takoj naslednji večer sledila repriza. Predstavi sta bili uvrščeni v abonmajski gledališki spored, ki je po tradiciji tudi v tej sezoni sestavljen pretežno iz gostovanjskih nastopov nekaterih poklicnih gledališč.

Nova pomlad?

Predstava je v celoti izpolnila pričakovanja gledalcev, kar so slednji pokazali s ploskanjem. Zadovoljila je z vsebino in igrjo. Kaže, da se je režiserju Vladimiru Bajcu posrečilo zbrati okrog sebe dovolj delavljane in talentirane ljudi. Delji bi lahko, da je vsaj igralce popeljal pred dvignjeni zastor z nemajhno željo po uspehu. Te želje ni prav nič tvegalo vključitvijo nekaterih novincev, saj so se le-ti prav dobro znašli ob bolj izkušenih igralcih.

Gledališko skupino Kulturnega društva Dušana Jereba je torej ob vrnitvi na oder pospremil uspeh. Uspeh, ki ni prišel naključno. Zanj je bilo potrebno trdo in dolgotrajno delo od začetka. Skupina se je disciplinirano podredila osnovni zahtevi amaterizma, da mora biti sleherni stvar, postavljena na ogled in presojo občinstvu, dovolj kvalitetna.

Čeprav ena sama lastovka še ne prinese pomladi, je v novomeški gledališki skupini čutili dovolj pripravljenosti za nenehno iskanje poti, po kateri so njeni starejši predhodniki že šli in na njej dosegli jugoslovanski uspeh. Vztrajanje na tej poti pa bi že pomenilo novo novomeško gledališko pomlad. I. Z.

Srpce na naši jezikovni njivi

V Sloveniji in na Dolenjskem se začena drugi „krog“ javne razprave o slovenščini v javnosti — Glavni namen je izboljšati jezikovno kulturo na vseh področjih

Prvi „krog“ spraševanja in razmišljanja o slovenščini je potekel do konca minulega leta. Nabralo se je za debele svežnje najrazličnejšega gradiva z značilnimi primerki popačevanja naše govorne in pisne materinske. Gradivo, zbrano na gospodarskih in negospodarskih področjih so sortirali, uredili in strokovno obdelali. Nastal je „paket“, namenjen za drugi „krog“ javne razprave o jeziku.

Izvršni odbor predsedstva republike konference SZDL, ki že od vsega začetka vodi to akcijo, je ta „paket“ že pred tedni poslal občinam konferencam SZDL in njihovim medobčinskim svetom z naročilom, naj pripravijo javne razprave na svojih območjih in tako spodbudijo prizadevanja za izboljšanje jezikovne kulture vse družbe. Gre za to, da bi bile razprave v tem „krogu“ kar najbolj množične in nikakor zožene samo na posvetovanja učiteljev in profesorjev, ki poučujejo slovenščino v šolah.

V Sloveniji in na Dolenjskem se javna razprava začena te dni, trajala pa bo do 18. aprila. V tem času naj bi gradivo iz skupnega „paketa“ obravnavali ločeno glede na področja dejavnosti, kar pomeni, da bodo gospodarstveniki zastavili skrbi za jezikovno kulturo na svojem, politiki na svojem, kulturniki na svojem področju itd. Posebne skupine bodo pripombe, stališča, mnenja in predloge s tega

njih dobili dokumenta, ki bo zaščitil našo materinsko v javni rabi — v govornjeni in pisni obliki. Akcija pa prav gotovo ni namenjena zgolj „očiščenju in pomlajenju“ naše jezikovne njeve. Potrebno se zdi poudariti, da je njen namen tudi utrditi položaj slovenščine kot enakopravnega jezika v skupnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

I. Z.

Kako slikati

V Novem mestu se je začela večerna likovna šola

Okoli trideset slikarjev in kiparjev amaterjev iz novomeške občine se udeležuje prve večerne likovne šole, ki jo je organizirala Zveza kulturnih organizacij v sodelovanju z ljubljansko Akademijo likovnih umetnosti.

Na krajištvu otvoritvi v likovnem kabinetu grmske osnovne šole, kjer bo potekalo izobraževanje nešolanih likovnikov, je o pomenu take šole govoril predsednik Zveze kulturnih organizacij Slovenije Jože Humar, program dela likovne šole, ki bo trajala kake tri mesece (ob delu dvakrat na teden), pa je predstavil prorektor Akademije za likovno umetnost prof. Kokal.

Novomeško likovno šolo vodi akademska slikarka Duba Sambolac iz Ljubljane. Likovni umetniki vodijo podobno izobraževanje slikarjev in kiparjev amaterjev tudi v Ljubljani, kjer že nekaj časa delajo tri podobne šole. Novo mesto je torej drugi slovenski kraj, kjer je steklo tako organizirano izobraževanje. V bližnji prihodnosti naj bi tako šolo dobili tudi v Brežicah.

KRČANI Z „MRTVIM KURENTOM“

Gledališka skupina kulturnega društva Svoboda iz Krškega je v režiji Dragice Nunčič — Turk našudiral sodobno slovensko ljudsko igro „Mrtvi kurent“ Mihe Remca. Ta teden gostujejo Krčani v Brežicah, v soboto, 7. aprila, bodo nastopili v Sevnici, 13. in 15. aprila pa se bodo predstavili domačemu občinstvu v Delavskem domu.

BESEDA IN GLASBA — Z literarno-glasbenega večera v razstavni dvorani Pokrajinskega muzeja v Kočevju, ki ga je 29. marca priredil tamkajšnji klub kulturnih delavcev. (Foto: J. Primc)

Zanimivo sozvočje

Kočevski klub kulturnih delavcev priredil literarno-glasbeni recital — Aprila bo večer ciganske poezije

Kočevski klub kulturnih delavcev je priredil že več dobrih literarnih večerov. Med take je treba prav gotovo šteti tudi besedno — glasbeni recital prejšnji četrtek v mali razstavni dvorani pokrajinskega muzeja v Kočevju. Na njem so s pesniškimi in proznimi sestavki sodelovali kočevski avtorji Dana Jerše, Ljubica Pavlovec, Lela Mujkič, Marjanca Colarič, Rudolf Mohar, Peter Vovk, Andrej Bončina, Franc Lovšin in Pavle Benič, kot gost pa Ivan Zoran iz Novega mesta. Nekateri so svoja dela sami brali, dela drugih pa so interpretirali recitatorji.

Recital je potekal tako, da je predstavil slehemege avtorja

sledila glasbena točka, glasbo po napevih slovenskih ljudskih pesmi pa so izvajali flautist Matjaž Weiss, harmonikar Uroš Novak in kitarist Dušan Vlačič. Poslušalci so doživeli imenitno sozvočje besedne in glasbene umetnosti. Omenjeni razstavni prostor so tokrat prvič preizkusili z recitalom. Skoda je le, da je lahko prireditelj v njem le za kakih trideset obiskovalcev, torej za omejeno število, česar pa tak nastop že zaradi enkratne ubranosti in truda samega organizatorja (kluba kulturnih delavcev) gotovo ne zasluži. Slednji pripravila za april podobno prireditev, na njej pa bodo obiskovalci prislunili svojiski motiviki umetniško sila prepričljive ciganske poezije.

VARAŽDINSKI TEKSTIL PRETEKLOSTI — Predstavniki Gradskega muzeja iz Varaždina so 23. marca v Dolenjski galeriji odprli potujočo razstavo ročnih tekstilnih stvaritev iz varaždinskega področja, narejenih po motivih iz preteklosti. Ogled razstave, ki je tovrstna prvič pri nas, bo zanimiva za vse, ki jih vezenje in pletenje navdušuje. (Foto: J. Pavlin)

Študentje še uganka?

Pristojni v novomeški občini ta čas še ne vedo, koliko študentov se šola za sociologe, politologe in novinarje

Na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo je iz novomeške občine kakih petnajst rednih študentov, nekaj pa jih študira izredno. Ta podatek so povedali prejšnji teden na posvetu v Novem mestu, kjer sta med udeleženci zastopala omenjeno fakulteto izvršni sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šali in predavateljica dr. Maca Jogan. Sedanji vpis na to visokošolsko ustanovo prav gotovo ne odraža načrtovanih potreb združenega dela po sociologih, politologih in novinarjih v novomeški občini, zato so se na posvetu predvsem zavzeli, da bodo posvetili večjo

skrb usmerjanju kandidatov v ta študij.

Posvet je razkril, da organi, organizacije in službe, ki se ukvarjajo z vzgojno-izobraževalnimi vprašanji, nimajo skoraj nikakršne evidence o tem, koliko študentov iz novomeške občine je na posameznih fakultetah, kakšne so njihove študijske in življenjske razmere in kje se bodo po diplomii lahko zaposlili. Pomankljivi so zlasti spiski o neštudentstih, ki so se za študij odločili tako rekoč na svojo roko. Nič boljša ni seveda evidenca študentov na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, čeprav si zadnje čase — temu pa je bil namenjen tudi posvet v Novem mestu — prizadevajo za uskladitev podatkov o študentih in vpisu na fakulteto v naslednjih študijskih letih.

Vpis mora biti usklajen z razvojnim načrti in ustreznimi kadrovskimi potrebami združenega dela, saj lahko tudi fakulteta načrtuje svoj razvoj le na podlagi v občinah izkazanih potreb po usposabljanju visoko strokovnih kadrov. Če usmerjenega izobraževanja, ki zajema tudi visoko šolstvo, to še posebej zahteva.

NAŠI PELI ZAMEJCEM

Pred kratkim sta v Železni Kapli na Koroškem gostovala moški pevski zbor Gorjanci iz Straže in mešani pevski zbor iz Žužemberka. Pod vodstvom zborovodje Francija Mozeta sta nastopila v dvorani Hotela Obir. Na srečanju s člani kulturno-prosvetnega društva Zarja, ki deluje v Železni Kapli, so se dogovorili, da bo jeseni eden od štirih pevskih zborov, ki jih ima to društvo zamejskih Slovencev, vrnil obisk gostujočima zboroma.

LE POL URE RAZLIKE

Ljubitelji lepe pesmi v Brestanici in Krškem so bili minuli petek spet v precepu. V brestanski domu Svobode so nastopili člani tamkajšnjega zbora, mladi pevci brestaniške in senovske osnovne šole ter godbe, čez pol ure na isti večer pa je bil po otvoritvi slikarske razstave skupine Osmih v veliki dvorani krškega delavskega doma koncert priznanega celjskega moškega komornega zbora. Tokrat torej sreča ni bilo še tretje prireditve, kot pred časom. Upati je, da bo slednjic le kaj zalegla razprava v izvršnem odboru krške kulturne skupnosti, da ne bo prihajalo kar naprej do podvajanja kakovostnih prireditev. Na sedežih delavskega doma je namreč spet sevala moreča praznina, česar nastop nikakor ni zaslužil.

REPUBLIŠKI DELEŽ NOVOMEŠKI KULTURI

Republiška kulturna skupnost bo letos sofinancirala več kulturnih akcij v novomeški občini. Z njenim denarnim deležem bodo v Dolenjski galeriji pripravili likovno razstavo znanega slovenskega umetnika Milana Rijavca in razstavo skupine Biafra, v novem muzeju NOB uredili stalno zbirko, poleg tega pa bo Dolenjski muzej lahko pripravil razstavo dolenjskega železarstva s posebnim poudarkom na dvorskkih fužinah. S pomočjo republiških sredstev se bo nadaljevala tudi obnova hmeljniš-ga, žužemberškega in soteskega gradu, medtem ko bodo taka dela v Pleterjah lahko stekla šele prihodnje leto.

„DESETI BRAT“ V KRŠKEM

Jutri ob 12. in 19.30 bo gostovalo v Delavskem domu v Krškem Slovensko narodno gledališče iz Maribora z Inkretovo dramatizacijo Jurčičevega romana „Deseti brat.“

Nova pokušnja

V Dolenjski galeriji razstavlja Dunajčan Loys Egg

30. marca so v mali dvorani Dolenjske galerije v Novem mestu odprli razstavo grafik in plastik avstrijskega likovnega oblikovalca in izpovedovalca Loysa Egga z Dunaja. Razstavo, ki obsega kakih trideset del in bo na ogled do 15. aprila, je posredoval Avstrijski kulturni inštitut v Zagrebu.

V delih tega dvaintridesetletnega avtorja je prepoznati tisto smer sodobnih likovnih iskanj, ki dosegajo učinke z likovnim oživljanjem iz vsakdanjosti iztrganih praktičnih, še uporabljenih ali že odsluženih predmetov. Kos bakrene plošče ali zarjavele in že močno načete pločevine s svojo „zgodovino“ zaživi kot likovni element (pripomoček) v sporočilu, ki mu ni moč odreči umetniške ali vsaj estetske vrednosti.

Razstava pomeni v več ozirih osvežitev tudi za galerijsko politiko Dolenjskega muzeja, pod okriljem katerega deluje Dolenjska galerija. Tovrstne prireditve niso zanimive samo zaradi tega, ker jih ni več mogoče motriti s konvencionalnimi pogledi na umetnost, ampak tudi zato, ker so že same najbolj otipljiva informacija o tem, kakšna pota ubira sodobna umetnost v svetu. Novomeščani in Dolenjci se do zdaj ne morejo pohvaliti, da so s tem pretirano na tekočem.

I. Z.

MILIJONI ZA NALOŽBE

Republiška kulturna skupnost je letos za naložbe v kulturni prostor predvidela nad 116 milijonov dinarjev ali za okoli 70 odstotkov več kot lani. S tem denarjem bo sofinancirala novogradnje, obnove in posodobitve kulturnih domov in drugih prostorov. Za snemanje televizijske nadaljevanke „Dražgoška bitka“, ki je letos v načrtu, bo kulturna skupnost prispevala 20 milijonov dinarjev.

Gimnazija ni odpisana

„Ni pa še povsem razčiščeno, kakšna bo njena vsebina v usmerjenem izobraževanju,“ pravi ravnatelj novomeške gimnazije Franc Hočevčar

Usmerjeno izobraževanje bo odpravilo šole, na katerih je bilo moč pridobiti izobrazbo, ne pa tudi poklic. Teh šol se je oprijelo, da so predvsem pripravljalnice za višješolski in visokošolski študij. Najčeste so s prstom kazali na gimnazijo, ki so ji poleg drugega očitali, da ne more iz okostenelosti, da je oddaljena od lastnega okolja in njegovih potreb. Zato je razumljivo, da so skoraj nestrpno pričakovali, kakšno vlogo bo takim šolam odmeril zakon o usmerjenem izobraževanju in kakšne dolžnosti jim bo naložil.

Iz osnutka zakona, ki je na Dolenjskem že v javni razpravi, je razvidno, da usmerjeno izobraževanje še računa na gimnazijo, vendar samo „za izobrazbene smeri, s katerih se pride do poklica samo na visokošolski stopnji.“ O tem podrobneje govori 45. člen osnutka zakona o usmerjenem izobraževanju, nanj pa se sklicuje tudi ravnatelj novomeške gimnazije Franc Hočevčar, kadar nanese beseda o usodi te šolske ustanove.

„Gimnazija naj bi pokrivala izobraževalno področje, ki je že opredeljeno, ni pa še povsem jasno, kakšen bo njen končni program in katere usmeritve bo dobila,“ pravi. „Za zdaj zanesljivo vemo le to, da bo poudarek na naravoslovno — matematično, družboslovno — jezikovnem in drugih področjih. Potrebe domačega, se pravi neposrednega okolja so

narekemale, da smo predvideli močnejšo usmeritev v študij kemije. Ni skrivnost, da smo se tako odločili zavoljo „Krke“, njenih potreb po kadrih in že kar tradicionalnega sodelovanja s to proizvodno organizacijo. To sodelovanje je dalo že obilo obojestranskih izkušenj in bi bila res škoda, če bi tega ne zajeli tudi programi o bodoči vsebini učno-vzgojnega procesa na tej šoli.“

Na prehod v usmerjeno izobraževanje se novomeška gimnazija pripravila podobno kot druge srednje šole na Dolenjskem. Ravnatelj Hočevčar zatrjuje: „Kadrovsko smo že zdaj dovolj močni, tudi glede prostorov se ne nakazuje kakšna večja stiska. Pripomniti pa moram, da si več kot petnajst ali šestnajst oddelkov, v katerih bi bilo okoli 450 učencev, težko predstavljamo. Zdej, ko je pod našo streho peda-goška smer, je natrpanost večja, to pa je tudi razlog, da kabinetnega pouka nismo razvili tako, kot bi bilo nujno. V usmerjenem izobraževanju učno-vzgojna dejavnost brez dela v kabinetih, laboratorijih in specializiranih učilnicah ne bo mogoča. Na vse to mislimo že zdaj, sodi pa med pripravde, ki jih je treba uresničiti do prehoda na usmerjeno izobraževanje. Kabinete bi radi najprej opremili. V ta namen je gimnazija za prosila za posojilo pri republiški izobraževalni skupnosti.“

P. B.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA

objavlja prosta dela in naloge

TAJNICA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- srednješolska izobrazba administrativne ali ekonomske smeri,
- aktivno znanje tujega jezika (nemščina),
- prednost imajo kandidati s prakso pri opravljanju tajniških del.

Pismeno obvestilo o izbiri bodo prejeli kandidati najkasneje v 30 dneh po preteku razpisnega roka. Pismene prijave naj pošljejo kandidati v 15 dneh po dnevu objave kadrovske službi „Žito“ — TOZD Imperial, Krško.

SAMOUPRAVNA KOMUNALNA SKUPNOST RIBNICA

razpisuje
dela oz. naloge

TAJNICA**Pogoji:**

visoka oz. višja izobrazba upravnopravne ali ekonomske smeri, nad 5 let delov. izkušenj na podobnih opravilih ter moralno-politične vrline. Stanovanja ni.

Prijave z dokazili je dostaviti na gornji naslov, Šeškova ul. 50, v 15 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo o izidu razpisa obveščeni v 30 dneh po preteku veljavnosti razpisa.

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE NOVO MESTO

Novo mesto, Prešernov trg št. 8

Številka: 3470/2

Novo mesto, 26. 3. 1979

Na podlagi 13. člena statutarnega sklepa o oblikovanju, nalogah in pristojnostih skupščine, izvršilnega odbora in drugih organov skupščine Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto (SDL št. 14/78 in 7/79) razpisuje odbor za gospodarjenje s stanovanjskim sklodom na podlagi določil 10. člena pravilnika o postopku in pogojih prodaje stanovanjskih hiš in stanovanj družbene lastnine iz sklada stanovanjskih hiš, s katerimi gospodari in upravlja Samoupravna stanovanjska skupnost občine Novo mesto (SDL št. 29/77)

Javno dražbo družbeno najemnih stanovanj in stanovanjskih hiš

1.

Na javni dražbi bodo prodana naslednja stanovanja:

- a. — dvosobno stanovanje v izmeri 56,20 m² v III. nadstropju večstanovanjske hiše, Novo mesto — Kristanova št. 32, ki stoji na parc. št. 937 z.k.vl.št. 1042, k.o. Kandija; — izklicna cena za stanovanje je 455.693,00 din; — stanovanje je zasedeno
- b. — dvoipol sobno stanovanje z garažo v izmeri 65,10 m² v I. nadstropju večstanovanjske hiše v Novem mestu — Nad mlini 7/a, ki stoji na parc. št. 27/14 z.k.vl.št. 1255, k.o. Kandija; — izklicna cena za stanovanje je 524.295,00 din; — stanovanje je zasedeno
- c. — triipol sobno stanovanje v izmeri 87,50 m² v enodružinski stanovanjski hiši v Novem mestu, Nad mlini št. 11, ki stoji na parc. št. 589 z.k.vl.št. 1255, k.o. Kandija; — izklicna cena za stanovanje je 564.119,00 din in odškodnina v višini 148.333,00 din dosedanjemu imetniku stanovanjske pravice za ugotovljena njegova vlaganja za izboljšavo stanovanja; — stanovanje je zasedeno
- d. — triipol sobno stanovanje v izmeri 86,80 m² v enodružinski stanovanjski hiši v Novem mestu — Nad mlini št. 12, ki stoji na parc. št. 589/2 z.k.vl.št. 1255, k.o. Kandija; — izklicna cena za stanovanje je 494.299,00 din in odškodnina v višini 218.153,00 din dosedanjemu imetniku stanovanjske pravice za ugotovljena njegova vlaganja za izboljšavo stanovanja; — stanovanje je zasedeno

2.

Javna dražba bo:

v torek, 24. aprila 1979, ob 8 uri, v sejni sobi Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Novo mesto — Novo mesto, Prešernov trg št. 8, kletna etaža.

3.

Ostali podrobnejši podatki in pogoji prodaje so razvidni iz razpisa, ki je izobešen na oglasni tabli Samoupravne stanovanjske skupnosti.

Samoupravna stanovanjska skupnost
občine Novo mesto

Odbor
za gospodarjenje s stanovanjskim
sklodom

NA PODLAGI ZAKONA O PROGRAMIRANJU IN FINANCIRANJU GRADITVE STANOVANJ OBJAVLJA SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE KOČEVJE

I. NATEČAJ

za pridobitev posojila za gradnjo najemnih stanovanj na podeželju, za adaptacijo najemnih stanovanj, za gradnjo, nakup in adaptacijo individualnih stanovanjskih hiš in stanovanj delavcem v združenem delu ter za gradnjo, nakup in adaptacijo individualnih stanovanjskih hiš in stanovanj delavcem pri samostojnih obrtnikih.

Posojila za gradnjo in adaptacijo najemnih stanovanj za delavce, ki nimajo stanovanj, nimajo lastnih stanovanj, imajo premajhna ali neustrezna stanovanja, lahko najamejo organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije, družbenopolitične skupnosti, društva in državni organi (v nadaljevanju besedila: organizacije), ki združujejo sredstva za stanovanjsko graditev po samoupravnem sporazumu o kreditiranju stanovanjske graditve.

V natečaju za posojila za gradnjo, nakup in adaptacijo individualnih stanovanjskih hiš in stanovanj lahko sodelujejo tudi delavci, zaposleni v organizaciji ali pri samostojnem obrtniku, ki združujejo sredstva za kreditiranje stanovanjske gradnje pod pogojem, da nimajo lastnega stanovanja, nimajo stanovanja, imajo premajhno ali neustrezno stanovanje. O vseh kreditnih pogojih bodo organizacije in delavci pri organizacijah ter pri samostojnih obrtnikih podrobno obveščeni s širšim besedilom natečaja, ki bo dostavljen vsaki delovni organizaciji in samostojnim obrtnikom z delavci, s sedežem v občini Kočevje.

Natečaj traja en mesec po objavi v Dolenjskem listu. Ponudbe na natečaj, dosepele po tem datumu, ne bodo upoštevane.

Ponudbe sprejema:

LJUBLJANSKA BANKA — Stanovanjsko-komunalna banka — poslovna enota Kočevje.

Delavec, ki je zaposlen pri organizaciji, katera združuje sredstva v banki po samoupravnem sporazumu, se prijavi k natečaju za posojilo prek svoje delovne organizacije. Delavec, ki je zaposlen pri samostojnem obrtniku, se prijavi k natečaju pri Samoupravni stanovanjski skupnosti občine Kočevje.

Št.: 117/79

Datum: 29. 3. 1979

SSS občine Kočevje

KMETIJSKA ZADRUGA METLIKA, ODBOR ZA UREJANJE MEDSEBOJNIH DELOVNIH RAZMERIJ IN USKLAJEVANJE OSEBNIH DOHODKOV

OBJAVLJA
prosta dela in naloge

1. POSPEŠEVALCA ZA POLJEDELSKO ŽIVINOREJSKO PROIZVODNJO V TZO KOOPERACI- JA

2. STROJNEGA KNJI- GOVODJE V DSSS

Kandidati morajo poleg z zakonom določenih izpolnjevati še naslednje pogoje:

- pod 1: da imajo visoko ali višjo šolsko izobrazbo poljedelsko-živinorejske smeri s tremi leti delovnih izkušenj na delih v kmetijski proizvodnji;
- pod 2: da imajo končano ekonomsko šolo ter eno leto delovnih izkušenj.

Za opravljanje objavljenih del in nalog velja trimesečno poskusno delo. Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po dnevu objave na naslov Kmetijska zadruga Metlika, Odbor za urejanje medsebojnih delovnih razmerij in usklajevanje osebnih dohodkov.

trgovsko podjetje
NOVOTEHNA
68001 novo mesto, glavni trg 11

TEHNIKA — LJUBLJANA n. o. sol. o
Industrija gradbene keramike Trebnje

PRODAJA keramičnih ploščic SINTER

v vseh kvalitetah v poslovalnici NOVOTEHNE ŠT. 9 v BUČNI VASI in v industrijski prodajalni INDUSTRIJE GRADBENE KERAMIKE na RAČJEM SELU

PO ENOTNIH CENAH

SINTER KERAMIČNE PLOŠČICE se izdelujejo po povsem novem tehnološkem postopku suhe priprave surovine in s tega istočasnega stiskanja surovine (mase) in glazure ter žganja na zelo visoki temperaturi do 1150°C, ki daje izdelku vrsto posebnih lastnosti.

IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST!

NUDIMO VAM KOMPLETEN PROGRAM:

- VHODNA VRATA
- GARAZNA VRATA
- SOBNA VRATA
- OBLOGE
- ISO — SPAN
- OPAŽNE PLOŠČE
- POHIŠTVO

lip bled lesna industrija

64 260 bled, ljubljanska c.32

telefon: 064-77384,

telegram: lip bled

telex: 34 525 yu lipex

OBIŠČITE POSLOVALNICE:

- LIP Bled na Zagrebškem velesejmu Bulevar Borisa Kidriča 2 telefon: (041) 523-066
- LIP Bled na Rečici — Bled telefon: (064) 77-944
- LIP Bled v Murski Soboti Cvetkova 1 a telefon: (069) 22-941 telefon: (069) 22-942

Trebanjci praznih rok

Novomeške igralke tekmo z Branikom prelozile - Kočevke zmagale - Vrsta iz Trebnjega izgubila

Medtem ko so odbojkarice Novega mesta srečanje z Branikom prelozile, so dosegle Kočevke v Mariboru svojo osmo zmago. Zaostalo tekmo so odigrali Trebanjci, ki so tudi v zadnjem kolu ostali praznih rok

in so prvenstvo končali brez zmage.

MARIBOR - KOČEVJE
2 : 3
(-10, -3, 11, 11, -14)

V tipično prvenstveni tekmi so bile gostje boljše. Prva dva seta so dobile brez težav, v nadaljevanju pa so močno popustile, tako da so domačinke izenačile na 2:2. V odločilnem setu je videlo okoli 30 gledalcev izredno razburljivo igro, ki so jo v svojo korist, predvsem po zaslugi zrelejših igralke, dobile Kočevke.

Kočevje: Kljub, Veršič, Širaj, Jakopin, Vidmar, Lapuh, Ličan in Stopar.

PLAMEN - TREBNJE
3 : 0
(12, 13, 9)

Trebanjci so odloženo srečanje odigrali s povsem pomlajeno ekipo, kajti manjkali so kar štirje najboljši igralci. Navzlic temu je trebanjski podmladek dobro igral, vendar mladinci in pionirji niso imeli možnosti za presenečenje. Če bi gostje igrali z najboljšo ekipo, bi se vrnili domov z zanesljivo zmago.

LESKOVEC: V NEDELJO KROS

Atletska sekcija Maraton in ZTKO Krško bosta pripravila 8. aprila v Leskovcu ob 9.30 občinsko prvenstvo v krosu. Nastopi bodo v vseh kategorijah, zato pričakujejo rekordno udeležbo, zlasti zato, ker se bodo najboljši uvrstili v občinsko reprezentanco. Organizatorji vabijo na kros vse, ki radi tečejo v naravi, zlasti veterane in veteranke.

L. Š.

KOLESARSTVO: ŠTIH V DOBRI FORMI

31. marca in 1. aprila sta bili na cestah okrog Beograda dve kolesarski prireditvi, na katerih so nastopili domača ekipa. Med njimi tudi iz Novega mesta. Prvi dan so nastopili na memorialni prireditvi D. Stankovića. Izkazal se je Bojan Stih, ki je v ločeni konkurenci članov zasedel 7. mesto, premagal pa je vse mladince. Drugi dan so nastopile tri kategorije v memorialni tekmi M. Ostojca. B. Mijajlović je bil 9., Bat 10. Med mladinci je bil Stih 3., Ivan Zagorac pa šesti med mlajšimi mladinci.

Kaj, kje, kdo?

Čah, Sentjerneje pa grede na Gorenjsko k Predvoru.

V II. zvezni odbojkarjski ligi grede ekipe zadnjikrat na igrišče. Novomeške sicer čaka še odloženo srečanje v Mariboru, v zadnji tekmi pa se bodo pomerile z Maračano. Obetavne Kočevke igrajo ponovno v gosteh in tudi iz Kamnika bi se lahko vrnile z zmago.

Zanimivo bo tudi na košarkarskih igriščih. Novomeščani igrajo doma s Kraškim zidarjem, neposrednim konkurentom za četrto mesto. V 15. kolu bi morali domači igralci dosegiti zanesljivo zmago. „Beti“ igra v Ljubljani z Ježico, vrsta Kočevja pa bo poskušala doma pripraviti presenečenje v boju z Lokainvestom.

Enajsterice v slovenskih ligah bodo šle še dvakrat na igrišče. Dolenjski gostujejo in v boju z Ilirijo nimajo možnosti za presenečenje.

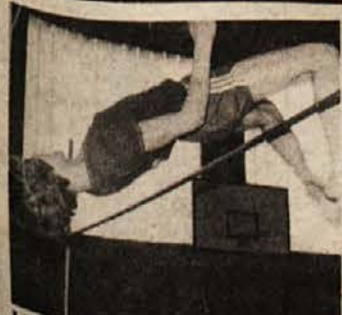
Z natančnimi streli do zmage

Novomeški košarkarji prišli le težka do novih prvenstvenih točk - „Beti“ klonila v zadnjih sekundah, čeravno je bila pred zmago - Kočevci razočarani na Jesenicah

Sobotno košarkarsko kolo je postreglo z izenačenimi, pa tudi zanimivimi boji. Novomeščani so doma zmagali, Metličanom in Kočevcem pa v gosteh ni šlo. Novo mesto je po 14. kolu na četrtem, „Beti“ pa na zadnjem mestu. Vrsta Kočevja je v zahodni ligi še naprej na 7. kolu.

NOVO MESTO - FRUCTAL
89 : 75 (40:40)

Okoli 150 gledalcev je sicer videlo tekmo s številnimi napakami, vendar pa je bilo srečanje dokaj zanimivo, predvsem zato, ker se do konca tekme ni vedelo, katera ekipa bo zmagala. Medtem ko je v prvem polčasu v napadu dobro igral novomeški najmlajši center Župevec, ima največ zaslug za zmago Plantan, ki je v drugem delu z natančnimi streli zmedel slabo obrambo gostov.

LEP SKOK - Pred kratkim je bilo v telovadnici OŠ Gm v Novem mestu področno tekmovanje v skoku v višino. Pomerili so se najboljši skakalci pionirji iz novomeške občine. Pri fantih je po lepih skokih zmagal Aleš Florjanc (181 cm, OŠ Gm), za njim pa sta se uvrstila Andrej Lapajne (178) in Matjaz Mezgec (178). Pri dekletih je bila najboljša Marina Filipović (149 cm, OŠ Dolenjske Toplice), za njo pa sta se uvrstili Manjka Lukšič (146, Dol. Toplice) in Lidija Bojanc (140, OŠ Bršljin). Na sliki: Florjanc v skoku. (Foto: Foto krožek)

Novo mesto: Munih 5, P. Seničar 15, S. Seničar 13, Besednjak 4,

Bo tretji juriš uspešen?

Konec minulega tedna so ekipe v moški sedemčlanski republiški namiznoteniški ligi B odigrale zadnje kolo. Medtem ko je vrsta iz Kočevja izgubila in zmagala, so igralci Dolenjske doživeli dva nova poraza.

V dvanajstih prvenstvenih srečanjih so Kočevci, ki so zasedli tretje mesto in jim je tudi letos le za las ušla uvrstitev na kvalifikacijske boje za 1. ligo, dosegli devet zmag. Trikrat so morali priznati premoč nasprotnim ekipam, čeravno so bili porazi zelo tesni in bi se ob športni sreči izgubljene tekme lahko končale z zmago. Razveseljiva pa je resnica, da postaja mladi kočevski namiznoteniški rod vse zanesljivejši in da bo prihodnje leto, ko bo že tretjič juriš na prvo mesto v ligi, skoraj zanesljivo uspel. Vsaj uvrstitev na kvalifikacijske boje je zanesljiva.

Novomeški vrsti tudi letos ni šlo najbolje. Zmagala je le trikrat, za osvojene prvenstvene točke pa so žal še vedno zaslužni starejši igralci, ki so navzlic nerednim treningom med boljšimi v ligi. V vrsti je sicer zaigralo tudi nekaj nadarjenih mladincev in pionirjev. Vsekakor je najbolj obetaven Guštin, ki pa bo moral, če bo želel obdržati stik z najboljšimi vrstniki v Sloveniji, več trenirati.

Rezultati zadnjih srečanj: Ptuj - Dolenjska 5:1, Obala 20, 2. Ptuj 20, 3. Kočevje 18, 4. Zalec 12, 5. Kamnik-Domžale 8, 6. Dolenjska 6, 7. Notranjska brez točke.

PRESENETLJIV PORAZ - Novomeške igralke rokometne so se v 2. kolu zvezne rokometne lige-zahod pomerile z novinkami iz Ptuja in srečanje dokaj presenetljivo izgubile. Kje iskati vzroke za poraz? Domače rokometiške, ki jih je spodbujalo nekaj več kot 50 gledalcev, so v soboto popoldan igrале slabo, nepovezano in vse preveč so se zanašale na najbolj izkušene igralke. Njihovo desno krilo na primer v drugem polčasu ni dobilo niti ene žoge. Na sliki: gostje napadajo.

PESTRE IGRE - IV. športne igre dolenjskih študentov, ki so bile 31. marca v Novem mestu in so jih pripravili člani Kluba novomeških študentov, so v celoti uspele. Udeležili so se jih tudi predstavniki JLA. Uvrstitev: Klub novomeških študentov 33 točk, Klub dolenjskih študentov Maribor 27, Klub kočevskih in ribniških študentov 24, Klub belokranjskih študentov 23 in Klub trebanjskih študentov 10 točk. Na sliki: prizor s košarkarskega igrišča. (Branko Šipek)

„Drava“ nadigrala Novomeščanke

Ribničani zmagali tudi v 2. kolu II. zvezne lige - Slaba igra novomeških ligašic - Vrste z slovenskih ligah presenetile z dobrimi in uspešnimi igrami

Konec tedna so startale tudi ekipe, ki nastopajo v republiški ligi. Prve tekme so dokazale, da so se naše vrste dobro pripravljale, zakaj ne zgodi se tako pogosto, da pozanje naše vrste v enem samem kolu toliko uspeha. Ribničani so dosegli novo zmago, Novomeščanke so razočarale, presenetile pa so domala vse vrste, ki nastopajo v republiških ligah.

NOVO MESTO - DRAVA
12 : 14 (7:9)

Novomeščanke, ki bi v Ljubljani v srečanju z Olimpijo kmalu pripravile prvo prvenstveno presenečenje, so pred domačimi gledalci razočarale in ponovno dokazale, da igrajo doma slabše kot v gosteh. Novinke v ligi so jih presenetile s hitro in trdo igro, povrhu vsega pa se ob številnih taktičnih pasteh domačih igralke niso pustile zmešti. V drugem delu bi domače rokometiške lahko brez težav zmagale. Zamudile so vrsto lepih priložnosti za zadetek, k dobri igri pa jih je spodbujala tudi razpoložena vratarica Štrukljeva, ki je zapovrstjo obranila kar pet nevarnih

strelav gostujočih igralke. Gostje so zasluženo zmagale.

ZRK Novo mesto: Judež, Grgič 2, D. Dmitrovič 6, D. Štrukelj, Iličin, Šitar, Frančič, Dravinec, Kostanjšek 1, Turk, Mršnik 3, J. Štrukelj.

INLES - RUDAR
26 : 22 (10:8)

V domači dvorani se je zbralo več kot 1000 navijačev, ki so ponovno videli dobro tekmo. Srečanje je bilo večji del izenačeno, v zadnjih 15 minutah pa so domači po odličnih kombinacijah povedli za 4 zadetke in zasluženo zmagali.

Inles: Gelze, Križman 6, D. Ilc 3, J. Ilc 6, Kersnič 1, Kalajdžič, Karpov 5, Andoljšek, Ambrožič 4, Tanko 1, Pucar, Kljun.

SEVNICA - MINERVA
30 : 27 (17:14)

V 1. spomladanskem kolu SRL-vzhod so Sevnici nadigrali ekipo, ki se poteguje za vrh tabele. V izenačeni tekmi so bili domači v 1. polčasu boljši in so dobro igro nadaljevali tudi v drugem ter zasluženo zmagali.

POLET - BREŽICE
16 : 16 (7:8)

Derbi vzhodne lige se je zasluženo končal z delitvijo točke. Domači rokometiški so sicer pričakovali zmago, vendar je izkušenim Brežičanom, ki so v prvem delu celo vodili, z dobro igro v obrambi in napadu uspelo igrati neodločeno.

INLES - KRKA
23 : 20 (12:9)

Ribničani so se na drugi del prvenstva pospešeno pripravljali in so pred domačimi gledalci dosegli tretjo zmago. V dolenjskem derbiju so bili ves čas boljše nasprotnik in so zasluženo zmagali.

RUDAR - ČRNOMELJ
24 : 27 (13:12)

V pomembnem srečanju, ki je odločalo o boju za vrh, so Belokranjci presenetili. Medtem ko so prvi polčas dobili domači igralci, so v nadaljevanju gostje igrali hitreje, napadalneje, več pozornosti pa so posvetili tudi obrambi. Sad takšne igre je zaslužena zmaga.

LISCA - VELENJE
12 : 19 (6:13)

Sevnicianke so se pomerile z najboljšo ekipo v slovenski rokometni ligi-vzhod. Srečanje je bilo zanimivo, precej boljše gostje pa so ga dobile brez težav.

UZVENICA - BREŽICE
12 : 15 (4:7)

V srečanju ekip z dna tabele so pomembne prvenstvene točke osvojile Brežičanke. Gostje so igrale nekoliko bolje v drugem polčasu, ko so po zanesljivi igri dosegle prvo ligaško zmago.

KOČEVJE - TRZIC
27 : 10 (11:3)

Gledalci, ki so si ogledali srečanje s Trzičani, so bili prepričani, da igra

Šport

PO POTEH PARTIZANSKE LJUBLJANE

Organizacijski odbor za pravo priljubljeno pohodno „Po poteh partizanske Ljubljane“ je sporočil, da bo od 26. aprila do 12. marca na različnih prireditvah v okviru 23. pohoda sodelovalo blizu 100.000 ljudi. Ta podatek je najboljši dokaz, da postaja naša najbolj množična telesnokulturna in družbena manifestacija od leta do leta bolj priljubljena. Prvi bodo imeli svoj pohod „Po poteh tovarištva in spominov“ najmlajši: na pot bodo odšli 26. aprila.

Ponovno zadnji

Tekmo 15. kola slovenske nogometne lige-zahod med Dolenjsko in „Vozili“ si je ogledalo okoli 100 gledalcev. Videli so tipično prvenstveno srečanje, v katerem so bili Novogoričani boljši. Rezultat: 1:5 (0:1).

Rezultat sicer kaže, ko da so imeli novomeški nogometaši slab dan, vendar v resnici ni bilo tako. Vrsta sta bili ves čas izenačeni, gostje pa so bili nekoliko nevarnejši v hitrih protinapadih. Deset minut pred koncem srečanja so Novogoričani vodili 2:0, nato pa so s hitrimi napadi dosegli kar tri zadetke. Edini zadetek za domačo enajsterico je v 80. minuti dosegel Bradač.

Po petnajstih odigranih tekmah so Novomeščani ponovno na zadnjem mestu, imajo pa 8 točk, kot Kranj, ki je na lestvici pred njimi. Dolenjska: Jerman, Gajič, Lešnik, Vertuš, Bradač, Venta (Janežič), Pavlin, Perhaj, Krišič, Primc, Pevec.

1. OŠ BAZA 20

Zadnje soboto je bilo v Dolenjskih Toplicah občinsko košarkarsko prvenstvo za mlajše pionirje. Nastopilo je pet ekip, ki so bile razdeljene v dve skupini, v finale pa sta se uvrstili OŠ Baza 20 in OŠ Vavta vas. Zmagali so Topličani s 23:11 in se tako uvrstili na medobčinsko prvenstvo.

I. L.

NOVO MESTO: SODNIŠKI TEČAJ

Vodstvo Organizacije košarkarskih sodnikov Novo mesto bo pripravilo v petek, 6. aprila, ob 17. uri v prostorih novomeške športne dvorane prvi del tečaja za košarkarske sodnike. Udeležijo se ga lahko vsi zainteresirani, tudi dekleta. V prvem delu bo predaval Novomeščan Andrej Svēt, in sicer o teoriji. Več bodo zainteresirani zvedeli o tečaju v petek v športni dvorani.

ŠPORTNI KOMENTAR

Šport ne na račun dela

Osmo konferenca Zveze za telesno kulturo Jugoslavije, ki je bila 30. marca v Beogradu, je razočarala vse preveč revolucionarnih sprememb želnih telesnokulturnih delavcev. Delegati, ki so bili v Beogradu, so se vrnili domov zadovoljni: vedo, kako nadaljevati že marsikje dobro zastavljeno delo. Telesna kultura se mora namreč še naprej razvijati izključno na množični osnovi.

Številni govori pa so udeležence opozorili na napake in pomanjklivosti, s kakršnimi se srečujemo tudi na Dolenjskem. Navzlic najrazličnejšim akcijam in propagandi zajema telesnokulturna dejavnost še vedno premalo otrok, mladine in odraslih. Nema lokrat pokliči delavci na zvezah menjajo, da so svoje delo opravili z razpisom za razne akcije. Na katerih po navadi nastopajo vedno eni in isti aktivni športniki. V strukturo prijavljenih se ponavadi nečijo poglobiti, zakaj analiza bi kaj kmalu pokazala na njihovo neuspešnost. Tudi kar se tiče kadrov, je konferenca ugotovila žalostno sliko. Prav nič bolje ni pri nas. Ponekje, kot na primer v novomeški občini, po osnovnih šolah tamajo, da zveze v glavnem obljubljajo in ne upoštevajo dogovorov s šolami in mentorji. Tako grozi, da bodo še tisti redki zagnani športni delavci delu pri šolskih športnih društvih obrnili hrbet.

Beogradska konferenca pa je se enkrat natančno opredelila pojem amatizma. Se naprej naj bo osnova športnega gibanja. Zato je potrebno odločno zatrete pokuse profesionalizacije, ob tem pa ne bi smeli pozabiti na vrhunski šport. Govor je bil tudi o športu v združenem delu in krajevnih skupnostih ter o uskladitvi tekmovalnih sistemov s šolskimi programi. Tudi pri nas so namreč primeri, ko mladi na račun športa zapuščajo učne ure, zamujajo k predavanjem in izgubljajo dragocena študijska leta. Šport naj bi, čeravno to dejstvo marsikateremu preveč ambicioznemu trenerju ne bo všeč, mlade pri učenju in študiju le vzpodbujal, ne pa jim kradel znanje in celo leta.

DVAJSETTONSKI OKRAS DOMA

Hrastu, čeprav zasidranelmu le v beton pred lovskim domom, lovci z Velikega Gabra vsaj po velokosti ne bodo zlahka našli tekmeča. Iz dveh debel v eno zrasko deblo mero namreč spodaj po obsegu kar 5,20 metra.

Velikansko drevo je bilo treba, kajpak kar najmanj okleščeno, spraviti iz osamljenega kraja pri Znojlah v bližini Krke na gnc pri Velikem Gabru. Preden so ga spravili iz zemlje, je imel z njim dva dni opraviti Hnbarjev buldozer, se dva dni pa tudi 30 lovcov. Gabrski lovci imajo srečo, da imajo v svojih vrstah obrtnike, ki premorejo vsakršno mehanizacijo. Velikansko drevo je naložil na posebno prikolico avtoprevoznik Jože Puš. Okrog 20-tonski nerodni tvor je med prevozom zbujal veliko pozornost. Ob cesti ni manjkalo radovednežev, ki so prišli na svoj račun, zakaj dobrodušni lovci niso nikogar odganjali, kot je sicer v navadi pri prevozu velikih tovorov. Pri gradnji koč se je pred tem speljali s tovrnjaki svojih članov morskaj na svoj hrib, takega torora kot ta hrast pa se ne. Morskogoj privabi h koč prav ta nenavadni spomenik.

A. Ž.

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske novice.

Obupni klici bornega seljaka

(Osoda nikdar) ne počiva niti ne izbira, temveč zadene zdaj tega zdaj onega, ne upoštevaje imetja in stanu trpečega človeštva. Ni še dolgo tega, slava gospoda! kar so se tudi v našem okraju v tih noč razlegli obupni klici bornega seljaka ter jadni vzhiđi žena pomešanji zajedno s plakanjem nedolžne dece. Uničujoči ogenj je lizal hišo za hišo v Dolenjem Kamenju ter se mahoma razvil v svoji strašni sili nad celim selom. Grozovit prizor, koji more v sličnem slučaju presuntiti pač sleherni sicer še tako neobčutno, še tako kamnito in mrzlo srce. In gotovo je morala tudi Vas, velecenjena gospoda, ki nocoj prisostvujete veselum večeru, prestreti ta žalostna novica, ki se je hipoma raznesla po našem mirmek mestu.

(Veselosmrti) delavska slavnost, ki se je lani vsled smrti cesarjice morala odložiti, vršila se bude, kakor smo že naznanili. dne 28. maja. Dolžnost vseh prijateljev slovenskega delavstva je, pričeti delo z vsemi silami, da bude

Živi merilec čistega okolja

Riba pravočasno opozori na nevarnost — Od-dajnik

O tem, da je treba reke in druge vodne tokove varovati pred onesaženjem, nihče več ne premišlja, v mnogih deželah si prizadevajo predvsem najti najprimernejše načine sprotnega ugotavljanja onesaženosti. Kemične analize so pogosto prepočasne, prav tako pa z njimi ni mogoče pravočasno ugotoviti začetka onesaženosti. V Zahodni Nemčiji so zato poklicali na pomoč žive organizme, ki strokovnjake sproti in takoj obvestijo, ko onesaženost prestopi določeno stopnjo. Za to nalogo uporabljajo ribico, imenovano nilska ščuka.

Uporaba živali in rastlin za ugotavljanje onesaženosti ni sicer nič novega. Lišaji, nekatere druge rastline in živalske vrste so zelo natančni merilci onesaženosti, zato po njih številčnosti in zdravi rasti lahko ugotovimo, ali je neko okolje še zdravo ali pa že nevarno življenju. Vendar so take ugotovitve običajno prekasne.

Drugače je z ribo, ki jo preskušajo v Nemčiji. Riba reagira na spremembe v svojem okolju tako, da spremeni obnašanje. Za nilsko ščuko je značilno, da oddaja električne impulze, če je z njo vse v redu. Ko postane voda, v kateri živi, onesažena, prične oddajati manjše število impulzov, ob veliki zastrupljenosti voda pa povsem preneha. To lastnost nilske ščuke so izkoristili za sproti nadzor čistočote vode. Riba hranijo v posebnih posodah, skozi katere teče resna voda. Posebni sprejemniki registrirajo ribje impulse. V primeru, da oslabo ali prenehajo, varstveniki lahko takoj reagirajo. Hudega onesaževalca ni težko odkriti, prav tako ni težko zavreti onesaženosti, da se ne škoduje, za toliko časa, da so pogoji boljši. Treba je le vedeti, kdaj začeti s strogimi zaščitnimi ukrepi. Prav to pa strokovnjakom pove zanimiva ribica.

PO SVETU OKOLI

ZAUPANJE — Znanemu ekscentričnemu slikarju Salvadorju Daliju so zupali pomembno delo: poslal bo 80 kvadratnih metrov kupole katedrale v Saragosi. Glede na to, da je slikar priredil že lepa presenečenja, ne more nihče natančno predvideti, kaj bo v katedrali nastalo. Po nekaterih Dalijevih izjavah bi lahko sklepali, da bo sebe upodobil kot boga očeta.

ZVEZDNA KORUZA — Poslovnosti so ugotovili, da je filmski spektakel „Vojna zvezd“ najbolj „koruzni“ film: na predstavah tega filma v ZDA so namreč prodali največ pecene koruze doslej. Običajno pojedjo Američani na filmski predstavi okoli 70 kg koruze, ob gledanju „Vojne zvezd“ pa so je pojedli povprečno 600 kg.

KAKO JE Z LUNO — Vsk narod vidi Luno drugače. Američani menda delijo evropske predstave in vidijo na Luni moža, Kitajci gospo Čang O, Indijanci zajca, Samožčani pa žanjico.

HIC TRANSIT — Nekdaj slavna filmska zvezda Brigitte Bardot je na lastni koči skusila minljivost svetne slave. Nedavna anketa, ki jo je izvedel pariški institut za raziskavo javnega mnenja, je pokazala, da mlajše generacije ne vedo, kdo je bila BB. 61 odst. mladih ne ve o nji prav ničesar, preostalem se je medlo svetlika, da je imela nekoli opraviti s filmom, deček najstnikov pa zrelo seksbombo še pozna.

POSEL — Uporabniki mestnih avtobusov v New Yorku so bili prijetno presenečeni, ko so na enem od avtobusov naleteli na izjemno prijaznost in pozornost voznika. Žal je kaj kmalu prišlo na dan, da se tako obnašajo kriminalci. Enemu od mešanov je šinila v glavo zanimiva ideja: vsako jutro je v remizi vzel avtobus, zvečer pa ga je po opravljenih vožnjah lepo vrnil. Na sodišču so mu razložili, da je ideja res zanimiva, da pa je 1000 dolarjev, kolikor je povprečno vsak dan spravil v žep, kazniva zaveda. Domiselnost je v zaporu, v newyorkških mestnih avtobusih pa je manj prijaznosti ...

(Iz DOLENJSKIH NOVIC - 1. aprila 1899)

Opica kapucinka hrani paralizirana.

Štirinožne negovalke z repi

Opice kapucinke pomagajo ohromelci pri vsakdanjih drobnih opravilih — Prijazne in nikoli osorne živali

Nega hudih paralizikov je težavna stvar, še posebno če bolnik nima strokovnikov, pripravljenih prevzeti na svoja ramena to težko nalogo. Bolniki, katerim je bolezen omrtvila vse ude, se celo hraniti ni morejo sami. Njim naj bi v bodoče, seveda če se jim ta pomoč ne bo zaradi pedsodkov upirala, pomagale male opice. Tako rešitve nege kvadruplegikov ponuja ameriška psihologinja Mary Joan Willard. Trenirane živali naj bi nadomestile omrtvičene roke in noge podobno, kot trenirani psi gledajo namesto slepcev.

Do te nenavadne zamisli je Willardova prišla v času podiplomskega študija pri behavioristu B. F. Skinnerju. Pri njem je videla treniran par gobov, ki sta s ključki igrala namizni tenis. Na misel ji je prišlo, da bi se dalo živali naučiti opravljati tudi koristnejša opravila. Začela je s poskusi.

Odločila se je za opice kapucinke. Živali so primerne velikosti, žive sorazmerno dolgo (okoli 30 let), hkrati pa so dojemljive za učenje. Njen prvi trenirani par se je odlično obnesel. Opici Crystal in Tish je naučila številnih drobnih spretnosti, nato pa ju je praktično preskusila. Posebno dobro se je obnesla Kapucinka Crystal, ki je pol leta pomagala 31-letnemu Williamu Powellu pri vsakdanjih opravilih. Iz njenih rok je prejel hrano, prižigala je ugašala mu je luč, radio, televizor, polagala plošče na gramofon, prinašala knjige, copate, odpirala vrata, pospravljala razmetane reči ipd. Žival je opraviła vrsto drobnih opravil, ki so olajšale bolnikovo življenje.

Dr. Iselbacher je ugotovil, da ima večina bolnikov, bolehnajo za rakom, v krvi posebno snov. Imenovali so jo GT-II, kar je kracica za galactosyltransferase II. Štiriletni bolnik, Huje ko je bil bolezen razvita, več je bilo v krvi. Poleg tega je bil Iselbacher odkril v nekaterih primerih sedem mesecev pred pređen so drugi zdravnik ugotovili običajna znamenja raka. Naloga raziskovalcev je zdaj, da izdelajo dovolj preprost in zne drž postopek ugotavljanja GT-II v krvi. Sele potem bo to zanimivo odkritje lahko služilo široki množici.

Dolenjski list pred 20 leti

Nič nimam od SZDL! Res?

KAJ IMAM od SZDL, si vprašal in odgovoril samemu sebi: Nič! Pozabil si, da pred svobodo nisi imel elektrike v hiši. Takrat nisi vedel, kaj je to električni kuhalnik in nisi vsak dan poslušal radia. Vsa vas, morda tudi ti sam, je nosila kalno vodo iz oddaljenega vodnjaka. Današ imas vsaki vodnjak s čisto vodo, mogoče celo pipo pred hišo, nekdanj majhna okna so nadomestila velika in zračna. Vse to je socializem, dragi tovariš. Iz dneva v dan je lažje in boljše, zato radi pozabljamo, kako je bilo včasih. Prav je, da si osevizmo spomin. Morda bomo ob vsem tem manj nehalni do sedanjosti.

V KRATKEM BODO začeli v brežiški občini akcijo zamenjave žita za moko. Tako kmotom ne bo treba voziti žita v mlino, včasih tudi 30 km daleč, ampak ga bodo lahko ugodneje zamenjali v trgovini za moko. O tej akciji bodo prebivalci še poučeni.

POLEG OBČUTNEGA pomanjkanja učnih prostorov je največji problem našega strokovnega vajenskega šolstva pomanjkanje predavateljskega kadra. Na šolah primanjkuje stalnih predavateljev, zaradi nizkih honorarjev pa primanjkujejo predavatelji strokovnih predmetov iz vrst obrtnih mojstrov. Ker je problematika vajencev zelo pereča, bomo kaj več poročali drugič.

VSAKO NEDELJO naj bi v mladinski sobi v Semiču vsak mladinec našel razvednilo zase: šah, časopise, revije, kar nameravamo kupiti iz svojih skromnih sredstev, nekateri pa se bodo zabavali v prijetnem razgovoru ali pa bodo poslušali radio. Vse to je vsakokrat boljše kot presedeti vse dopoldne v gostilni, kjer prihaja na mizo liter za litrom. Sicer je res to stara navada tega kraja, katero pa je treba čimprej odpraviti.

TA MESEČ BODO pričeli v Trebnjem s pripraviljalnimi deli za asfaltiranje ceste skozi naselje. Vse potrebno gradivo je že pripravljeno. (Iz DOLENJSKEGA LISTA - 2. aprila 1959)

Resitve prejšnje križanke

S	O	P	O	T	B	J	R	A	
A	R	C	T	E	U	J	E	A	
F	N	T	A	C	E	T	E	A	
A	A	R	A	U	S	L	O	D	A
A	R	A	M	S	L	A	K	T	
S	T	O	J	N	J	A	R	K	T
M	L	G	A	V	I	E	N	G	E
O	L	A	R	E	N	A	A	G	E

prigisice misli

Lačen človek se nikoli ni bil navdušen za domovno.

I. CANKAR
Vsaka krivica je dvorezen meč.
SIRAHOVA KNJIGA

Ne vtikajmo več glave v pesek nebeskih reči, temveč jo nosimo svobodno, glavo sveta, ki svetu daje smisel.
F. NIETZSCHE

Rak se najavi najprej v krvi

GT-II napoveduje bolezen

Če se bodo poskusi dr. Kurta J. Iselbacherja in njegovih sodelavcev nadaljevali tako uspešno, kot so se začeli, bodo zdravniki čez dve leti lahko rutinsko opravilo pri pregledih naredili še krvni test za raka. Omenjeni raziskovalec je namreč odkril, da je mogoče s analizo krvi odkriti raka velikoma prej, kot se pokaže drugimi znamenja te težke bolezni. Zgodnje odkrivanje raka omogoča učinkovitejšo in uspešnejše zdravljenje.

Dr. Iselbacher je ugotovil, da ima večina bolnikov, bolehnajo za rakom, v krvi posebno snov. Imenovali so jo GT-II, kar je kracica za galactosyltransferase II. Štiriletni bolnik, Huje ko je bil bolezen razvita, več je bilo v krvi. Poleg tega je bil Iselbacher odkril v nekaterih primerih sedem mesecev pred pređen so drugi zdravnik ugotovili običajna znamenja raka. Naloga raziskovalcev je zdaj, da izdelajo dovolj preprost in zne drž postopek ugotavljanja GT-II v krvi. Sele potem bo to zanimivo odkritje lahko služilo široki množici.

Črni požiralniki vesolja

Skrivnostne črne luknje požirajo vesolje — Se svetloba ne more uti strahotnemu vrtincu — Ali se bo vesolje končalo v gigantski črni luknji?

Pred nekaj dnevi so časniki priobčili vest, da so astronomi angleško-avstralskega observatorija v Siding Springsu odkrili orjaško črno luknjo, v kateri vsak teden izgine po ena zvezda. O naše planeta je oddaljena deset milijard svetlobnih let; strahotno velike so tudi njene razsežnosti, saj ima v premeru sto milijonov svetlobnih let. Gre za največji energetski objekt, kar jih je človek doslej odkril.

Dokončno črne luknje sicer niso dokazane. Obstoje predvsem v teoriji moderne fizike kot logični zaključek zakonov o gravitaciji. Sebe v najnovejšem času so astronomi dobili preve posredne dokazne, na osnovi katerih lahko z veliko verjetnostjo sklepajo o resničnem obstoju črnih luknj. Kot za številne druge drzne hipoteze je tudi za črne luknje „odgovore“ v genialni fizik Albert Einstein. V svoji teoriji gravitacije je predvidel ta pojav.

Ob koncu leta 1977 so astronomi zaznali v ozvezdju Laboda izbruh žarčenja rentgenskih žarkov. Pojav so pričakovali. Že prej so z optičnimi teleskopi opazili, da se nekaj čudnega dogaja z modro zvezdo velikank. Njena masa je izginjala k skrivnostnemu spreminjalcu. Najzrednejše teorije so za vse to dogajanje imele odgovor, glasi pa se: astronomi so, katero je izginjala zvezdna masa. Črna luknja radi primernostjo s strahotnim vesoljskim požiralnikom, ki zaradi izjemne gravitacijske moči vsesa vse vso energijo in materijo, ki pride v njegov doseg. Strahotni moči ne uide niti svetloba, črna luknja ukloni svetlobne žarke in jih „požre“ — zaradi tega je seveda sama nevidna. Razumljivo, da z optičnimi teleskopi teh vesoljskih pojavov niso mogli odkriti. Tudi radijski teleskopi nalogi niso bili kos, saj črni luknji ne uidejo niti radijski valovi. Edino, kar je mogoče zaznati od dogajanja okoli črne luknje, so rentgenski žarki. Po teoriji naj bi se namreč ob tem, ko v črni luknji za vedno izgine zvezda, sproščilo žarčenje rentgenskih žarkov. In prav to so astronomi zaznali v ozvezdju Labod.

Črna luknja naj bi nastala iz zvezde velikank. Ko zvezda pokuri svojo notranjo zalogo, jo lastna gravitacijska sila dobesedno sprejma. Najzrednejše teorije so za vse to dogajanje imele odgovor, glasi pa se: astronomi so, katero je izginjala zvezdna masa. Črna luknja radi primernostjo s strahotnim vesoljskim požiralnikom, ki zaradi izjemne gravitacijske moči vsesa vse vso energijo in materijo, ki pride v njegov doseg. Strahotni moči ne uide niti svetloba, črna luknja ukloni svetlobne žarke in jih „požre“ — zaradi tega je seveda sama nevidna. Razumljivo, da z optičnimi teleskopi teh vesoljskih pojavov niso mogli odkriti. Tudi radijski teleskopi nalogi niso bili kos, saj črni luknji ne uidejo niti radijski valovi. Edino, kar je mogoče zaznati od dogajanja okoli črne luknje, so rentgenski žarki. Po teoriji naj bi se namreč ob tem, ko v črni luknji za vedno izgine zvezda, sproščilo žarčenje rentgenskih žarkov. In prav to so astronomi zaznali v ozvezdju Labod.

d	l	smislena zveza besed	prehodno ozemlje	angl. pivno	dir	d	sarajevo	sidro	zastrip/telev. zveza	pararadi
m	r	ri	ba							
s	r	p	n	o						
v	s	t	a							
t	s	z	a	m	e	k				
t	u	j	a							

d	l	ločina	izpiski dog. me. brad. izpiski dog. me. brad.	tekoča voda	takača voda	kotač	napoj	utemeljitelj arsašk. dov	z.ime	prašek za lase	az. veletok	eg. bog sonca
n	a	s	a									
l	o	v	e	c								
l	e	s										

s črnimi poimenujejo drugi konec črnih luknj v domnevnem drugem vesolju. Posredno odkrije črnih luknj postavljva usodo našega vesolja pod nov vprašaj. Če se je vesolje rodilo iz velikega poka, kot danes trdijo astronomi, in se neprestano širi, dokler ne bo doseglo meje širjenja, kakor se bo ponovno pričelo krčiti, potem je možno, da se bo poznani svet v daljni prihodnosti končal v črni luknji.

Nekateri znanstveniki zagovarjajo drugačna razmišljanja. Vesolje se bo sicer še širilo, vendar bo hkrati sproti izginjalo v že obstoječih in v novo nastalih črnih luknjah. Materije bo tako v vsem prostoru premalo, da bi lahko prišlo do kontrakcije. Cas in prostor, snov in energija, vse to bo izginilo. Seme uničenja že sedaj gipi v srcih bežočih galaksij.

Črna luknja „golta“ zvezdno maso. Takole si je risar zamislil skrivnostni vesoljski pojav.

Astronom Herbert Gursky celo meni, da je vse naše vesolje končano v črni luknji. Kaj se dogaja znotraj črne luknje? O tem lahko znanstveniki samo domnevalej in razmišljajo. Nihče ne bo nikoli pogledal v črne vesoljske požiralnike. Materija in energija srečanja s črno luknjo ne prestaneta. Vrtinec jih posrka vase, izniči. Fiziki pravijo, da se skozi črne luknje prehaja v drugo vesolje, kjer so izstopne bele luknje — tako znanstveniki analogno

STEZOSLEDEC

67. »Kaj pa imate takšno lepa Mabel?« je vprašal Muir. »Samo koseček blaga,« je odgovorila Mabel. »Tudi to je naša,« to se mi zdí sumljivo,« je pač nj tuj,« je pač nj tuj,« je pač nj tuj. Zato sem banderice povedati o stvari tu strico Kapu,« je odgovorila Mabel.

68. »Zakaj bi ga po nepotrebnem vznemirjali?« je nekoliko hlastno vzkliknil poročnik. »Le kako je ta stvar prišla sem? Tisti Jasper mora biti izdajalec!« — »Tega ne verjamem,« je odločno rekla Mabel. Potem je Muiru še povedala, da se namerava preseliti v trdnjavo. Priprečeval jo je, da je to nesmisel, a ni ga ubogala. Ko je odšla, je Muir privezal rdečo cunjico nazaj.

69. Mabel je odšla iskat strica in kaplarja, da bi ju posvarila. Srečala je slednjega in mu začela pripovedovati, kaj je našla. Toda kaplar je bil za svojo odgovorno dolžnost vse preveč lahkomišeln in samozavesten mož. Mabelina svarila sploh ni hotel poslušati. Iznemada pa se je razlegel strel, kaplar se je prijel za prsi in se mrtev zgrudil. Sledili so novi strel.

„Imam vas!“, „Ne, nimate me!“ „Pustite me!“ „Je zokliknila ona in si hladila vroče lice; a takoj je hotela mimo njega smukniti v grmovje nizdol.“ „Ali on je bil urnejši. Ujel jo je okoli pasa in pritegnil k sebi.“

„Kazen treba plačati!“ je soplil. „Pa tam gori — vpričo vseh!“ je vzkliknila ona in ga udarila s pahljačo po licu ter mu izkušala izviti. Oba nista znala, kako razneta sta. „Ančka!“ je šepnil on in, ker mu ni imela moči braniti, jo je pritisnil k sebi in jo poljubil na ustne. „Pustite me, gospod Pavel!“ je zaklicala sedaj glasno, in ko jo je izpustil, se vendar ni ganila z mesta, nego si z rokami zakrila obraz in glasno zahtela. „Stram vas bodi! Pustite me! Kaj sem vam storila, da tako ravnaš z menoj?“

Tako je šlo očitanje bruhoma vanj, on pa je stal poparjen, nem pred njo. „Storil — storil mi niste ničesar! A vendar — nesrečen sem, ker sem vas izgubil! Ne veste li že davno, da vas ljubim, da nimam drugih misli, drugih želja nego edino na vas, le vas — Ančka!“ „Haha!“ se je zasmejala na pol veseljo, na pol trpko. „Zakaj mi pa tega niste prej povedali?“

„Prej?“ je dejal Pavel in ponovil mehkično. „Prej — kdaj prej?“ Gospa Vrbanovoja si je naglo otrla solze in stopila na stezico, ki je tekla tud smercejem in robidovjem. „Vrniva se!“ pogrčala njoji bodo!“ je velela hladno, Pavel pa je vsekakor molče za njo. Tikoma pred njima izšla roba se je že glasil govorn in smeh drugih. Skoro so bili vsi skupaj. Vrbanoj je držal učiteljico Julko za roko, učitelj je ujel notarjevo soprogo in Min če je neusmiljeno tiral eno mlajših dakarjevih deklic. Trgovca in več študentov, ki so sedaj uživali svoje počitnice, so si bili privržali večinoma vsak svojo družico, le zadaj globoko v grmovju je še težko sopljal en samec: naš poštar, ki se je bil tudi podal v to nevarno igro, uprizorjeno po enem mlajših gospodov.

„Hej, hej, gospod poštar! Ali vas je kap zadel?“ je vzkliknil adjunkt Pavel, ki je ravno prispel do družbe ter naglo našel predmet, na katerega je hotel obrniti pozornost drugih.

„Oh, preklicano! Jaz nisem več takov, da bi prekopicaval kozle kakor vi!“ je zagodrnjal poštar v svojem grmu. Bil je brez družice in, ker je šla igra na to, da si vsak izmed igralcev ujame eno izmed udeležencih gospa ali gospodice, ki pa jih je bilo eno manj nego gospodov — mu je bilo pričakovati običajne kazni. „Le-ta in vse druge, kar jih je izviralo iz te igre, so se izvršile potem silovsno na skupnem zbirališču.“

Nocoj je bilo pred večerom farne stolietnice in že ves popoldan so porabili naši znanci za majhen izlet na bližnjo trško gorico, kjer se je kratkočasilna družba ob pečenem krompirju in suhi vinojki, ob vinu in pivu, glasovih velikanske hamonike, ki ji je vleklet trški organist, in ob raznih igrah, ki jih je uprizarjal sedaj ta, sedaj oni. Zvečer pred odhodom so hoteli vzgledati še velškanski kres.

„Kaj ti je? Ali ti ni dobro?“ vpraša Vrbanoj svojo soprogo, zapazijo jo prav tedaj, ko je bilo treba zapaliti ogenj, slonečje v ozadju planote ob debeli hruski. Ondi je bila nekoliko prej zbrana večja družba, ki pa je sedaj poohitela vsa tja blizu velikega kupa smrečja in trhljadi, nagradne ob griču; od tam se je odpiral najširši razgled. „Glava me boli! Pa bo skoro bolje!“ deje ona malomarno. „Preveč si se utrudila!“ meni on in hoče oditi. „Da se le ti nisi!“

Nekov čuden naglas v teh besedah je povzročil, da se je Vrbanoj zopet naglo obrnil. „Jaz? Kaj hočeš s tem?“ pravi malone osorno. „No, kaj neki? Kaj se boš dela? Saj veš, s kom se trudiš ves popoldan! Mene nisi lovil, mene, ampak tisto — tisto staro devico, tisto — učiteljico in ujel, tisto si moral ujeti!“ „Ančka, ne bodi nesempatna!“ jo zavrne Vrbanoj smeholna, na pol nevojolno. Akotudi si je v prvem trenutku rekla, da je res nekoliko zanemarjal svojo ženo, ga je vendar silno neprijetno zadel glas, s katerim je izrekla svoje očitanje. Nekaj surovega je vznelo iz nje; tako vsaj se mu je dozdevalo.

„Le pojdi, pojdi zopet tja; težko te že čaka!“ hiti Vrbanojka. Sodnik je kratek trenutek premišljaj; toda jeza ga je prezevala. „Vedi se vendar tako, kakor se spodobi!“ je dejal, kakor bi karal porednega dečaka. A tukaj je slabo naletel.

„Kakor se spodobi — spodobi! Seveda, to je vedno tisto očitanje! Kakor bi se ne trudila stori vsega, kar hočeš, kakor bi ne pazila vedno na to, da govorim tako sladko, tako lazinivo, tako olikano kakor dakarjeve gospodične — kakor bi se ne trudila ravnati kakor druge gospe! Zakaj — čemu si me pa vzel? Nisi li vedel, kakova sem, kaj znam?“

Vse to je bruhalo iz nje, tihno, polglasno, a zato tem siloviteje edinemu poslušalcu. „Molči!“ je velel Andrej in se malone plaho ozrl proti glasni družbi, sredi katere je sedaj vzplamtel prvi zubeleč ob visoki gmadi. Eden izmed gospodov se približa hruski. „Milostljiva gospa — kje pa ste? Andrej, kje pa imas gospo?“ zaklicel naglas. Bil je adjunkt Pavel. „Pravi, da jo glava boli,“ odgovorila sodnik. „Oh, mislim, da bo skoro bolje!“ vzklikne živo Vrbanojka in se oklene Pavlove roke, ki jo je bil naglo ponudil. Tako oddieta k ognju, sodnik pa malomarno zviruje za njima. S tem živizanjem je hotel utišati življenjsko, ki ga je obšla. Nekam neumeven, toda silno bodet mu je bil še vtis, ki so ga napravile zadnje Ančkine besede: „Zakaj — čemu si me pa vzel?“ Vendar ni utegnul premišljevati o tem.

Štirje mrtvi pri Štefanu

Ljubljanska „stoenka“ čez polno črto prehitela tovornjak in tresčila v „žabo“, ki je pripeljala nasproti — Kaže, da je Zdenka Zaman izgubila oblast nad krmilom

V nedeljo, nekaj po opoldnevu je nepravilno prehitvanje na magistrali v Štefanu pri Trebnjem terjalo štiri življenja. Umrli so 30-letna Zdenka Zaman, 36-letni Stane Jerman iz Ljubljane, 28-letna Ljudmila Cigar iz Ljubljane in 28-letna Ivica Jerman iz Ljubljane.

Zdenka Zaman je vozila z zastavo 101 proti Zagrebu. Pri Štefanu je začela na polni črti prehitovati tovornjak s prikolico, ki ga je vozil Miodrag Stoilković iz Niša. Med prehitovanjem je opazila, da se ji iz

nasprotni smeri približuje „žaba“. Zamanova je sunkovito zapeljela pred tovornjak, po nekaj desetih metrih vožnje izgubila oblast nad volanom, zapeljela v levo ter trčila z bokom „stoenke“ v „žabo“, ki jo je nasproti pripeljal 23-letni Marjan Krmelj iz Trebnjega.

V strahovitem trčenju sta bila takoj mrtva sopotnika v „stoenki“ Stane Jerman in Ljudmila Cigar, nekaj kasneje pa tudi voznica Zdenka Zaman.

V bolnišnico so odpeljali Marjana Krmelja ter njegovi sopotnici Mileno Piškur in Tončko Kočor — obe iz Trebnjega. Vsi so hujše ranjeni. Iz nesrečne „stoenke“ je peljal rešilec v novomeško bolnišnico 15-letnega Radovana Horvata z Jesenic in 28-letno Ivico Jerman iz Ljubljane. Jermanova je v poneležek v bolnišnici umrla.

Gmotno škodo so ocenili na 130.000 din, promet je bil za dve uri zaprt in preusmerjen na krajevno cesto Bič-Trebnje. Pač dogodek, ki je za magistralo tako rekoč vsakdanji.

V ŠKARJE S TOVORNJAKOM

Ljubljčan Franc Križnar je 26. marca popoldne vozil osebni avto proti Zagrebu. Pri Jezeru je prehitel neki tovornjak, ko je nasproti prav tako s tovornjakom pripeljal Alojz Pekolj iz Artmanje vasi pri Dobriču. Voznika sta zavirala, vendar nesreče ni bilo več mogoče preprečiti. Ob trčenju je Križnarjev avto zakovalo v betonsko ograjo. Franc Križnar, ki je bil privezan z varnostnim pasom, je dobil malo hujše praske; odpeljali so ga v novomeško bolnišnico. Na pločevini je po neuradni oceni za 115.000 din škode.

USODNO PREHITVANJE — Ostanki prometne tragedije pri Štefanu so grozljivi tudi z razdalje nekaj deset metrov. (Foto: Prometna milica Novo mesto)

Novomeščani obilno greše

Sodniki za prekrške rešili lani blizu 5000 zadev — Težave z mladoletniki — Druge republike molče — Še en sodnik?

Trije novomeški sodniki za prekrške (uradno: organ za postopek o prekrških Novo mesto) so lani dobili v reševanje 4446 zadev, k čemer pa je treba prišteti še nekaj čez 1300 zadev iz leta 1977. Skupaj so lani rešili 4828 spisov, v letošnje leto se jih je prevelo blizu 1000. Prebivalci novomeške občine torej še kar obilno grešimo.

Nekaj značilnosti iz lanskega dela. Pri obravnavanju mladoletnikov so sodniki večinoma

izrekli opomine, nekajkrat pa tudi strožji nadzor skrbstvenega organa. Žal pa kaže, da opomini ne zaležejo veliko, saj je nemalo mladoletnikov, ki pridejo pred sodnika za prekrške, povratnikov.

Pri obravnavanju lažjih prometnih nezgod je bilo, glede na leto poprej, bistveno manj kaznovanih predlogov. Za redke predloge pa velja predvsem to, da so večinoma nerazumljivi. Pogosto se celo dogaja, da dasta predlog oba udeležena prometne nesreče. Drug zoper drugega.

Težave so tudi z novomeškimi zadevami, ki jih rešujejo v drugih republikah, zlasti v SR Makedoniji. Vrsto zadev Novomeščani tudi po izteku absolutnega zastaranega roka niso dobili vrnjenih.

Organ za postopek o prekrških Novo mesto bi potreboval še enega sodnika, lani so morali sedanjih trije s pristankom novomeškega izvršnega sveta del zadev reševati popoldne, sicer bi prišlo do velikih zaostankov.

Goljufijo odkril računalnik

Ivan Bradač predrugičil hranilno knjižico in tako dosegel, da so mu na pošti v treh obrokih izplačali 9.000 din, ki niso bili njegovi — Pripisovanje številke

Senat novomeške enote temeljnega sodišča Novo mesto je obsodil 25-letnega Ivana Bradača iz Dolenjskih Toplic, ki je predrugičil javno listino, na 11 mesecev zapora. Bradač ni nikjer zaposlen, bil je za kaznovan.

Senat je Ivanu Bradaču dokazal, da je v začetku novembra 1977 povečal stanje vloge in glavnice v svoji hranilni knjižici Ljubljanske banke za 3.000 din. In to tako, da je pred vlogo 384,40 din in pred glavnicami 623,80 in 123,80 din pripisal številko 3.

Kasneje istega leta je to storil še dvakrat. Prvič je s pripisovanjem številke 4 povečal stanje vloge in glavnice za 4.000 din, drugič pa je že enkrat pripisano številko 4 spremenil v 9, nato pa pred glavnicami pripisal še 5. S tem je oškodoval Ljubljansko banko še za 5.000 din.

Nato je Bradač nekje novembra s tako ponarejeno hranilno knjižico in dvižnim listkom, izpolnjenim na 3.000 din, dosegel, da mu je poštna službenka dejansko izplačala 3.000 din. Bradač je vedel, da ima dejansko na hranilni knjižici samo 123,80 din. V začetku decembra, potem ko je, kot že omenjeno, pripisal številko 3, je na pošti s ponarejeno hranilno knjižico dvignil še 4.000 din. Takrat je bil njegov saldo že negativen. Na pošti se je spet oglasil 20. decembra 1977 in si dal izplačati še 2.000 din.

Tako je Ivan Bradač oškodoval novomeško podružnico Ljubljanske banke za 9.002,90 din. V zagovor je Bradač med drugim povedal, da je bil takrat zaposlen v IMV ter da je zelo slabo zaslužil. Osební dohodek je dobival na hranilno knjižico. Vsak mesec je dajal 500 din materi za hrano. Veliko ni ostalo.

Sevniška noč vlomilcev

V noči na 1. april je bilo vlomljeno v avto Albina Šubana iz Sevnice. Vozilo je bilo parkirano v Naselju heroja Maroka. Nepridiprav si je skozi trikotno okence postregel z radijskim sprejemnikom znamke Grundig.

To noč je bilo v istem naselju vlomljeno tudi v avto Jožeta Držaniča iz Sevnice. Tat ni odnesel nič, škode pa je kljub temu za 700 din.

Na škodi je bil tudi Sevničan Aleksij Fenosa, ki je avto pustil v istem okolju. Zlikovec mu je prerezal gume; trgovci bodo za nove napisali račun s tremi ničlami.

olajševalno okolnost. Poleg tega je Bradač tudi oče majhnega otroka.

OZNOJENI MILIČNIKI

V novomeški preiskovalni zapor so v petek zvečer pripeljali 25-letnega Antona Solceta iz Jablanice pri Boštanju. Solce je osumljen več vlomov. V petek zvečer pa naj bi nasilno vdrl v stanovanje Justine Sašek. Žensko je strahoval. Preden so miličniki Solceta spravili za zapehe, so se pošteno oznojili.

Pot do pravice se ne izkazi vedno

Sodišče združenega dela v Novem mestu potrebuje vsaj še enega profesionalnega sodnika — Med zadevami prevladujejo spori iz delovnih razmerij — Sindikat preveč ob strani?

Sodišče združenega dela v Novem mestu je lani obravnavalo nad 270 zadev, ki so jih v postopek poslali prizadeti iz novomeške, črnomaljske, metliške in trebanjske občine. Všetih je več deset zadev, ki so zaradi objektivnih razlogov zakasnile in bile obravnavane šele v letu 1978. Sodišče ima namreč samo enega poklicnega sodnika, ki je povrh še predsednik sodišča z dodatnimi dolžnostmi, zato vsaka stvar ni mogla še sveža v postopek. Marsikateri postopek pa se je zavlekel zaradi zakasnitve strokovnih mnenj izvedencev in drugih mnenj, ki jih mora sodišče upoštevati.

Največ zadev, obravnavanih lani v Novem mestu, se je nanašalo na delovna razmerja. Prevladovali so tako imenovani „klasični“ spori iz teh razmerij, med njimi pa so prednjačili spori glede denarnih zahtevkov, pa bodisi da je šlo za osebne dohodke, stanovanjska posojila, oškodnine zaradi nesreč pri delu, ali kaj drugega. Predlagatelji postopkov, zvečine delavci, so na sodišču uspeli, kar dokazuje, da so se upravičeno potegovali za pravico.

Veliko zadev je na sodišče prišlo iz delovnih okolij, kjer so odnosi pomanjkljivo urejeni v normativnih samoupravnih aktih ali pa takih aktov sploh ni. Izkazalo se je tudi, da delavci čisto ne vedo, kateri akti se veljajo in kateri so zastareli. Tako neznanje je v eni od dolenjskih občin privedlo zaposlene celo do prekinitve dela. Poleg tega mnogi še ne vedo, kje se začne pot, po kateri bi radi pravico. Nimalokrat jo uberejo mimo pristojnih rednih organov za uveljavljanje kar na sodišče združenega dela. Kajpak sodišče v takem primeru postopek zavrne. Nekateri prihajajo na sodišče po nasvet, preden se pritožijo, kar najbrž tudi ni prav, saj bi moral biti sodnik nekomu najprej advokat, potem pa bi razsojal njegovo zadevo.

Pravna pomoč za delavce je očitno pomanjkljivo organizirana, sicer bi se ne dogajalo, kar se. Nad tem bi se morali zamisliti sindikati, ki naj bi se tudi sodišču združenega dela kazali v drugi luči, kakor se kažejo zdaj. Dostikrat grede zadeve na sodišče brez mnenja sindikalne organizacije, ker pa je tako mnenje po

zakonu obvezno, ga sodišče dobi naknadno s svojo zahtevo. Seveda ne gre v takem primeru valiti krivde zgolj na sindikat, še posebno, če pri njem ne iščejo mnenja že prvostopenjski razsodniki v združenem delu.

Ko so pred kratkim na medobčinskem sindikalnem svetu za Dolenjsko razpravljali o dejavnosti in problematiki sodišča združenega dela v Novem mestu, so menili, da bi si morali dolenjski sindikati prizadevati predvsem v dveh smereh. Najprej delovati tako, da bo v delovnih organizacijah dosledno uresničen in

spoštovan samoupravni red, ker bo potem tudi sporov manj, potem pa, da bi se kadrovske in finančne stvari sodišča uredile tako, da bodo sodniki lahko v celoti in pravočasno izpolnjevali svoje poslanstvo in poklicne določnosti, kar najmanj pa naj bi vrteli telefone in dolžnike v občinah opominjali na neizpolnjene obveznosti do sodišča.

I. ZORAN

ŽENA IN OTROCI K SOSEDOVIM

Sevniški miličniki so prvega aprila zvečer pridržali do iztreznitve 25-letnega Franca Klenovška iz Ledine. Možak je ob prihodu domov tako razgrajal, da so morali iz hiše pobegniti žena in trije otroci. Zatekli so se k sosedom. Na nesrečo to dogajanje pri Klenovškovih ni samo prvoaprilsko.

KRONIKA NESREČ

NEPRIMERNA HITROST — V ponedeljek, 26. marca zjutraj, je Novomeščan Zdravko Graš peljal z osebnim avtom od Vrhpeči proti Mirni peči. Ko je vozil po klancu navzdol v ovinek pri Biški vasi, je avto zaradi neprimerne hitrosti začelo zanašati. Prevrnil se je na streho, trčil v drevo, se še nekajkrat preukucnil in obstal na njivi. Graha so ranjenega prepeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je za 15.000 din.

NA STREHO — Ko se je Cveto Božič iz Tribuč 26. marca popoldne peljal z osebnim avtom od Krasinca proti Podzemlju, je začelo vozilo pred vasjo Podzemelj zaradi nepri-

merne hitrosti zanašati. Prekucnilo se je na streho in se večkrat prevrnilo. Sopotnik Anton Dragoš iz Tribuč je bil ranjen, na zdravljenje so ga odpeljali v novomeško bolnišnico. Gmotne škode je bilo za 20.000 din.

IZ JARKA NA CESTO — V četrtek popoldne se je črnomaljščan Pavel Lužar peljal z osebnim avtom od Krasinca proti Črnomlju. Pri Podzemlju je avto zaradi prevelike hitrosti začelo zanašati, zdrgnil je v jarek, se povzpel nazaj na cesto in se večkrat prevrnil. Lužar je padel iz avta in se laže ranil po glavi. Na pločevini je za 20.000 din škode.

dežurni poročajo

TRIKOTNO OKENCE — 27. marca je iz avtomobila Bineta Bajca iz Novega mesta izginil kasetofon. Nepridiprav je vdrl skozi trikotno okence vozila, ki je stalo na parkirišču pred pošto na Glavnem trgu.

HOTEL KANDIJA — Marjan Mihelič iz Brezove rebri pri Semiču je 27. marca ugotovil, da mu je s parkirišča pri hotelu Kandija v Novem mestu izginilo kolo s pomožnim motorjem. Kolo in motor skupaj sta bila vredna 9.000 din.

JEZEN NA POSTREŽBO — V novomeškem Hotelu Kandija so imeli miličniki 28. marca opravka z 28-letnim Franjem Miškovičem iz Novega mesta, ki se je v rožičah znašel nad natakarji. Slednji mu niso hoteli postreči. Miškovič je bil zelo jezen tudi takrat, ko so prišli miličniki. Zato so ga morali na bolj trdn način spraviti na hladno.

VODA ZAPRLA CESTO — V četrtek so morali pri Drami zapreti za ves promet regionalno cesto, ker je narasla in kot kava kalna Krka prestopila bregove in zalila cestišče.

ODŠEL ŽEJEN — V petek so novomeški miličniki pridržali do iztreznitve 18-letnega Franca Lukšiča iz Novega mesta, ker se je na kegljišču gostilna „Pri vodnjaku“ obnašal preveč žejno.

KOLO ŠLO SVOJO POT — V petek zvečer je izpred gostilne Turk izginilo kolo z motorjem, last Jožeta Barboriča iz Šentjošta.

PLAMENI NA MAGISTRALI

V četrtek nekaj pred polnočjo je na karteljevskem klancu zacelo med vožnjo goreti kolo na tovornjaku kruševskega Autoprevoza. Voznik Marko Todorovac je ustavil na opozorilo voznika, ki ga je prehitel. Kruševčan je ugotovil, da gori prednje kolo na prikolic. Ogenj je skušal sam pogasiti, vendar mu ni uspelo, plamen so zadušili novomeški gasilci. Zaradi gašenja je bil promet do 3. ure enosmeren. Ugotovili so, da se je guma vnela, ker je bila prazna. Med vožnjo se je zaradi trenja segrela in zagorela.

MOTORNI POMEČAČ — Novomeški komunalci so kupili tovornjak — sesalec za cestne smeti. Vozilo znamke Mercedes je stalo 1,5 milijona dinarjev, v osmih urah opravi delo najmanj 12 pometatev. Nekateri novomeške ulice pometaja vsak dan, druge dvakrat tedensko, spet tretje (na primer Pod trško goro) dvakrat mesečno. Novotarjija Novomeščanov ni preveč navdušila. Trdijo, da dviguje preveč prahu. Odgovorni so zadevo pojasnili, češ da je na ulicah in cestah še veliko peska in prahu od zimskih posipavanj zoper sneg in poledico. Ko bo stroj enkrat opravil s to nadlogo, se za njim ne bo več kadilo. Stroj da je namreč narejen tako, da ulico najprej primerno ovlazi in tako prepreči prašenje. Upajmo, da vode ne bo zmanjkalo. (Foto: J. Pavlin)

Na zboru je že kasno

Sindikati so prevzeli politično akcijo na pripravo občinskega referenduma v tozkih, kjer se bodo občani izrekli za samoprispevek v korist izgradnje šol v novo-meški občini. Kakšne so priprave in kako je akcija zastavljena, je povedal Miha Bugar, sekretar v občinskem svetu Zveze sindikatov:

„Priprave so že v polnem teku. Važno je, da izvršni odbor družbenopolitičnih organizacij v tozkih takoj imenuje aktivne delavce in članice, ki bodo odgovarjali za priprave in izvedbo referenduma. Ti aktivisti morajo predvsem poskrbeti, da bodo delovni ljudje temeljito seznanjeni z vsem gradivom.

Miha Bugar: „Kjer je vodstvo zagreto, ne pričakujemo večjih težav.“

Na zboru delovnih ljudi, ki bodo povsod izvedeni do 14. aprila, je za informiranje prekasno, kot si nekateri predstavljajo. Če prej morajo delovni ljudje po skupinah razpravljati tako o poročilu izgradnje šol v minulim obdobju, kot o predlogu za novi 7-letni program z uvedbo novega 1-odstotnega samoprispevka. V teh skupinah naj bi zaposleni dajali priponke in morebitne spreminjalne predloge, ki jih je

takoj sporočiti občinski skupščini, da bi do zbora delovnih ljudi že dobili odgovor, ali je predlog upoštevan ali ne.“

— Torej gre na zboru delovnih ljudi že za odločitve, ne pa šele za informacijo, kaj bomo z novim samoprispevkom gradili?

„Tako je. Zbor delovnih ljudi naj bi se že opredelil, ali so zaposleni za novi referendum ali ne. Glasovanje z listi, ki bo za zaposlene 17. maja, bo potem le še pismeno potrdilo odločitve na zboru.“

— Ali bodo v delovnih organizacijah razpravljali tudi o programih krajevnih skupnosti, ker bodo tudi te večinoma imele referendum za samoprispevek v korist njihovih programov?

„V delovnih organizacijah bodo zaposleni le informirani o tej akciji, ki sicer teče vzporedno zaradi racionalizacije časa, sredstev in sil v pripravah, sicer pa bodo vsi občani glasovali za samoprispevek v krajevni skupnosti 20. maja in bo na terenu tekla tudi politična akcija. To vodi Socialistična zveza. Pomembno je, da bodo krajin dobro seznanjeni tudi s predvidenimi deli v ožjem domačem okolju in da bo program krajevnih skupnosti zastavljen tako, da bo za vse zanimiv.“

— Ker kaže dosedanja praksa, da se v mestu krajani slabo udeležujejo zborov občanov in množičnih sestankov, ali ni bojazni, da bodo kljub vsem pripravam ostali neinformirani?

„Informacije bodo segle do vsake hiše in stanovanja, tako da najbrž ne bomo mogli govoriti o slabi obveščenosti, pač pa nas bo vse skupaj lovil čas. Zato ne bi smeli v pripravah izgubiti niti enega samega dne.“

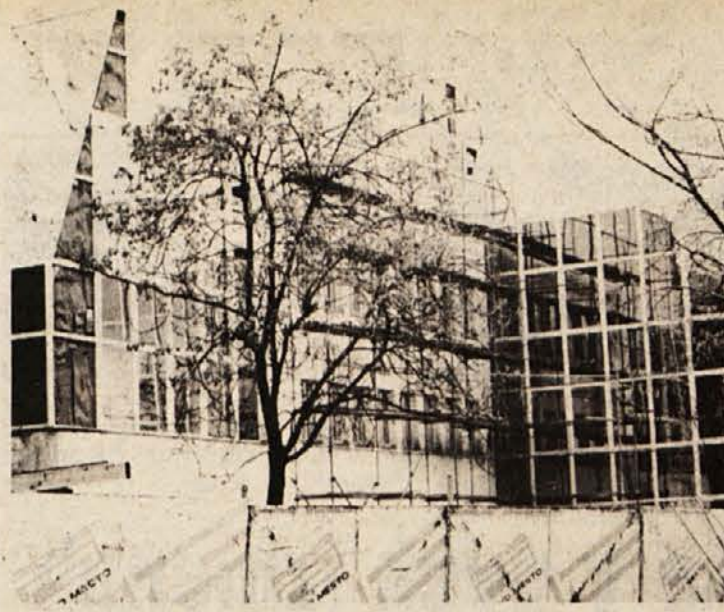
R. BAČER

Lani 43 zakonov pred razvezo

Pred novomeškim okrožnim sodiščem je bilo lani vložnih 43 postopkov za razvezo zakonskih zvez.

V 11 primerih sta se zakonca med postopkom pobotala, 6 primerov še ni končanih, 26 zakonov pa je bilo razvezanih. V razvezanih zakonih je bilo potrebno urejati zadeve za 40 otrok. Kar v 20 primerih so bili vsi otroci ob razvezi dodeljeni materi, samo v 1 primeru očetu, v 3 primerih pa je sodišče dodelilo enega otroka materi, drugega pa očetu.

Preživnina je bila določena glede na premoženjske razmere staršev od 200 do 1.500 dinarjev, v enem primeru pa celo 4.000 din. Skupnost socialnega skrbitstva je dolžna po zakonu vsako leto usklajevati preživnine glede na porast življenjskih stroškov. Tako je bilo lani izdanih 135 odločb o valorizaciji preživnin za otroke iz razvezanih zakonov. Preživnine so bile v letu 1978 zvečane za 14,6 odstotka.

MAJA BO VSELJIVO — Temeljito prenovljena občinska stavba kjer je bila nekdanja komanda garnizije, še ni dokončana, že po stari novomeški navadi dobiva šaljiva imena: palača narodov, mavzolej itd. Ker so okusi različni, jo eni hvalijo, drugi kritizirajo, najvažnejše za občane pa bo, če bodo službe v njej dobro poslovale. (Foto: R. Bačer)

Drobtinice bile bolj zanimive

Zbor združenega dela in krajevnih skupnosti sta letošnji 109-milijonski občinski proračun izglasovala brez posebnih pripomb — Več razprave o drugih zadevah

28. marca sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti, družbenopolitični zbor pa že dva dni prej, potrdila občinski proračun za leto 1979 ob že dolgoletnem dejstvu: porabniki niso povsem zadovoljni, vendar zagotovljena sredstva zadostujejo za opravljanje nalog ob boljši organizaciji dela in racionalnem poslovanju.

Zanimivo: prejšnja leta je bila ob sprejemanju proračuna vselej občirna razprava, medtem ko je bil letos sprejet in potrjen na hitro in brez

bistvenih pripomb. Značilno za letošnji proračun je, da zagotavlja več sredstev za organe družbenopolitičnih skupnosti. Več denarja

Brez skrbi na visokem

Zavod za požarno varnost deloma že ima, deloma še dobi priprave za gašenje in reševanje iz stolpnice

Potrkajmo na les, ker doslej ni bilo nesreč, ki bi zahtevale specialne naprave za reševanje ljudi in premoženja iz višjih nadstropij, kajti takih naprav sploh nismo imeli.

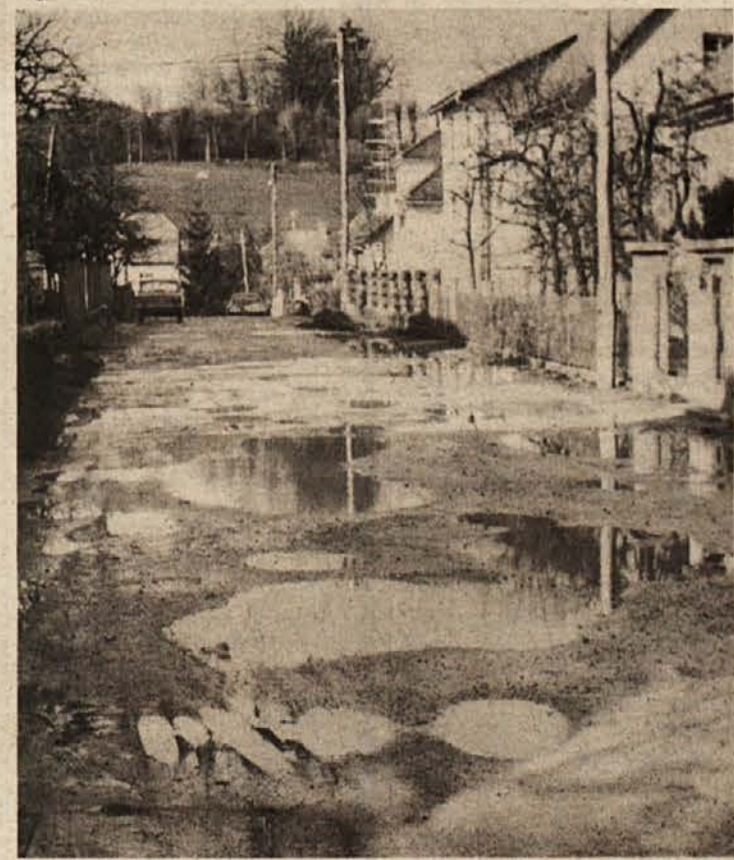
Novomeški Zavod za požarno varnost bo v kratkem dobil vse pripravke, ki bi jih že davno moral imeti, a ni bilo denarja. Ena največjih pridobitev zadnjih let so tudi pred kratkim nabavljene 30-metrške avtomobilske lestve za gašenje in reševanje; veljale so 1,75 milijona

dinarjev. Pričakujejo pa še kombinirano vozilo z vsemi napravami za gašenje raznovrstnih vnetljivih tekočin. Glede na kemično in lesno industrijo ter nevarnost v zasebnih gospodinjstvih je tudi ta investicija več kot opravičljiva.

Novost v opremljenosti novomeškega zavoda so tudi 30-metrški drsalni prti za spuščanje ljudi iz višjih nadstropij v primeru požara, potresa ali drugih nesreč. En tak prt že imajo, v kratkem pa dobijo še enega, zaprtega tipa, namenjenega zlasti reševanju otrok, bolnih in ostarelih občanov.

K večji varnosti ljudi, stanujočih v višjih nadstropjih, pripomore tudi že kupljena lovnica. To je naprava, ki jo podstavijo pod okna in v katero v skrajni sili skačejo ljudje. Omeniti velja, da zavod sam ni imel dovolj sredstev za nabavo vseh teh dragih priprav in da sta priskočila na pomoč Zavarovalnica Triglav s posojilom in pa interesna skupnost za varstvo pred požarom. Kako te naprave delujejo, si bodo občani lahko ogledali na javni vaji, organizirani letos junija v počastitev dneva civilne zaščite.

ureditev centralnega ogrevanja v celotnem topliškem kulturnem domu in vrsto drugih del, ki jih ni možno vseh navesti, potem ni dvoma, da krajevna skupnost pogumno načrtuje in dobro organizira.

ČOLNI ALI SLALOM VOŽNJA? — Cankarjeva ulica v Novem mestu je v marčevskem in aprilskem dežju vsak dan taka, kot je videti na sliki. Jamam se ne moreta izogniti ne pešec in ne avto. Res ulica čaka na urejanje in asfalt, toda kamion peska bi bil že predtem nujen, ker ljudje izgubljajo živce. (Foto: R. Bačer)

Predlagajo kazni

Da v Novem mestu pešec postaja manjvreden in ogrožen v prometu in da se zlasti nekateri avtomobilisti počutijo gospodarji ceste in zelenice, so kritizirali delegati prejšnji teden v občinskem zboru krajevnih skupnosti. Predlagali, domala zahtevali so, naj organi pregona več skrbijo posebej zlasti naslednjim primerom:

... Med malico v IMV se pojavlja dirkanje voznikov s prikolicami vse do trgovine v Kristanovi ulici. Nevarno je zaradi otrok, ker je tam vrtec, šola in obljudeno naselje. Razen tega je po Kristanovi sploh prepovedana vožnja s takimi vozili.

... V mestu in zlasti po naseljih Ragovska, Šmihel se v popoldanskem času in o mraku začnejo dirkanje fantičkov na mopedih. Ne samo da do skrajnosti navijajo plin in tako opozarjajo nase, tudi ogrožajo vse in vsakogar, ki je na cesti.

PREBIVALCEM KS MESTNE NJIVE!

15. aprila bo izšla druga letošnja številka glasila „Mestne njive“. Uredniški odbor prosi krajanke, da te dni oddajo svoje prispevke za časopis krajevnih skupnosti. Poštni nabiralnik za glasilo KS se nahaja v veži 12. bloka. Objavljeni bodo vsi prispevki, ki jih bomo dobili do 7. aprila. UREDNIŠKI ODBOR

PRILOŽNOSTNI ZASLUŽKI BODO BOLJ OBDAVČENI

Ob uskladitvi družbenega dogovora o davčni politiki v Sloveniji je pred kratkim tudi novomeška občina sprejela zadevne odloke. Na zasedanju občinske skupščine so se odločili za nekaj davčnih sprememb, med katerimi je najvidnejša ta, da se prispevna stopnja delavcem po pogodbi zvišuje od 25 na 40 odstotkov. To pomeni usmeritev rednemu zaposlovanju, ne pa najemanju honorarjev, kar se je preveč razpaslo. Tako bodo morale delovne organizacije za honorarce plačevati enake prispevke kot za redno zaposlene.

Novomeška kronika

NI KRIVA IMV! — Ob miniranju terena pri gradnji novih objektov pri IMV spot prihaja do negodovanja krajanov, ki stanujejo v bližini. Leti kamenje, tresenje se hiše itd. Kot so ugotovile strokovne službe, pa temu ni kriva IMV, marveč izvajalec del, ki je odgovoren tudi za nastalo škodo.

FANTOVSKI TEDEEN — V novomeški porodnišnici so pretekli teden rodile naslednje Novomeščanke: Marjeta Korez iz Ulice Ilke Vašteto-ve 23 — Marka; Ana Mavsar iz Partizanske 29 — Primoža; Mira Dančulović iz Ulice V brezov log 49 — Nives; Irena Jerman — Polensček, Mej vrti 4 — Jakoba; Jožefa Judež z Ragovske 10 a — dečka; Milija Dejanovič iz Ulice Majde Šile 19 — Dejana; Cvetka Vodnik iz Volčičeve 19 — dečka in Slavka Šoster iz Ulice V brezov log 28 — Gašperja.

ZIVAHNO NA TRŽNICI — Ponedeljek je bil na novomeški tržnici v znamenju pomladi. Največ prometa je bilo s sadikami cvetja. Prodajali pa so še radič, motovilec in regrat (na merice) po 10 din, jajca po 2,5 din, smetano v škodelicah po 20 din, sirčke po 2 din, krompir po 8 din, kumare po 40 din, jabolka po 8 do 20 din, banane po 20 din, mehko solato po 80 din, grozdje po 30 do 40 din kilogram itd. Dobro je bil založen tudi obrtniški del tržnice, kjer za številne prodajalce že manjkuje prostora.

KOMUNALNI REDAR JE ZAČEL — Ob nenehnem pritoževanju, da lastniki avtomobilov uničujejo mestne zelenice s parkiranjem, je tudi komunalni redar začel preganjati avtomobile z nasadov. Verjetno pa bodo potrebni še ostrejši ukrepi, kajti ko se redar odmakne na drugi konec, je na pravkar izpraznjeni zelenici spet vse zasaden.

PETIČ BO USPELO — Glede predstavitev teniških igrišč ob gradnji Doma JLA ima tudi občinska skupščina dogovorjene obveznosti, toda doslej niso bile izpolnjene. Med drugim tudi zato, ker so od leta 1975 doslej že petkrat razpravljali o možnih lokacijah. Končno bodo igrišča ob Portovaldu, kar so občani že v začetku predlagali.

Ena gospa je rekla, da že ve, zakaj v IMV ob milijonskih investicijah ne poskrbijo za boljše telefonske zveze. Zato, da se ni treba toliko izgovarjati kupcem, ki od Djevdjelije do Triglava čakajo na vozila...

Velik zalogaj za Topličane

KS Dol. Toplice predvideva letos velik napredek na vseh področjih

Skoro sedem dokaj gosti tipkani strani obsega delovni program topliške krajevnih skupnosti za leto 1979, pri čemer so zelo na kratko zapisali posamezna predvidena dela. Če bodo vse to zmoгли, potem bo ta del novomeške občine doživel na vseh področjih pravi razcvet.

Topličani postavljajo na prvo mesto izdelavo lokacijske in gradbene dokumentacije za gradnjo blokov s 40 stanovanji, začetek gradnje zdravstvene postaje in izdelavo zazidalnega načrta za gradnjo zasebnih stanovanjskih hiš v Meniški vasi, Dol. Toplicah in na Sušicah. To je le del nalog s področja urbanizma in prostorskega planiranja, ki pa je naveden zelo konkretno.

Razen tega imajo v načrtu dokončanje prve faze regulacije Sušice skozi Toplice v dolžini

282 metrov, razširitev javne razsvetljave v Toplicah in namestitev razsvetljave tudi v nekaterih vaseh. V planu je zapisana gradnja doma družbenopolitičnih organizacij v Dol. Sušicah, s tem da bodo krajani sami prispevali večino materiala in fizičnih del, v Podhosti pa je predvidena na isti način adaptacija vaškega doma.

Vsekakor želijo Topličani izboljšati preskrbo prebivalstva in v ta namen iščejo investitorja za gradnjo sodobne trgovine. Na področju vodovodnih del je predvidena gradnja od Gor. Sušic do Uršnih sel, obnovljen bo vodovod v novem naselju v Podturnu. Prav tako so zahtevni plani glede gradnje kanalizacijskih naprav, kot tudi glede izgradnje in posodobitve cest. Asfaltirati nameravajo cesto skozi Poljane in naselje Grič v Podturnu, upajo pa tudi na začetek asfaltiranja grozno jamaste ceste od Toplic do Sušic in skozi vas Gor. Sušice. Asfalt naj bi dobila tudi cesta od Toplic v novo naselje na Cvibljah. Med ostalimi načrti, ki obsegajo področja elektroizgradnje, telefonije, naj omenimo še nujna dela na dokončanju razširitve topliškega pokopališča in počivališča mrtvih v Soteski.

Če upoštevamo še planirano

NOVO MESTO: ŽE 512 ROMOV

Najnovejši podatki kažejo, da živijo na območju novomeške občine 104 romske družine s 512 člani. Največje in najbolj zloglasno je naselje Žabjak, kjer živi 44 družin z 224 člani. V romskih družinah je vsega 231 otrok, starih do 15 let; od teh jih je 111 šoloobveznih. Ugotovljeno je, da v letošnjem šolskem letu obiskuje šolo 101 romski otrok.

Lani je Skupnost otroškega varstva SRS zagotovila otroški dodatek za 128 otrok Romov, katerih starši niso zaposleni. Tega denarja pa niso nakazovali staršem, ker ga najbrž v tem primeru ne bi bili deležni otroci, marveč šolam. Tam dobijo otroci malico in kosilo.

Za zagon samoupravni sporazum o presežkih SIS, višja stopnja telesnokulturne skupnosti — Objekti, kot jih potrebuje naglo se razvijajoče mesto Krško

Februarja je odbor za izgradnjo športno-rekreacijskega centra v Krškem izdal brošuro, kjer je pojasnjeno, kako se nameravajo lotiti te velike naloge. Odboru za gradnjo predseduje podpredsednik slovenskega izvršnega sveta Zvone Dragan.

Poznavalci skokovitega razvoja krške občine ne dvomijo, da ne bi uresničili tudi te zamisli. Minula tri leta uresničevanja srednjeročnega načrta, razvoja občine potrjujejo, da so uresničili že okrog 80 odst. predvidenih nalog. Za ta center so se bili odločili že ob sprejemu tega srednjeročnega načrta, obsežnost pa vsekakor narekuje daljšo gradnjo. Avtorji gradiva predstavljajo celovito rešitev, ki je, kot pravi v mnogočem duša te akcije, predsednik skupščine občinske telesnokulturne skupnosti in ravnatelj krške osnovne šole Jurija Dalmatina Niko Žibret, naletela na laskave ocene nekaterih strokovnih krogov.

zato se bo treba lotiti nadaljnje rekonstrukcije Stadiona Matije Gubca. Po vsej verjetnosti utegnejo dobiti prednost tudi atletske naprave. Na drugem kraju naj bi zgradili še strelišče. Nadaljnja gradnja naj bi potekala, kot bodo omogočale razmere v gospodarstvu. Trenutne težje razmere ne bi smele vlivati malodušja.

ALFRED ZELEZNIK

Center se predstavi

Ko bo predvideni krški športno-rekreacijski center zgrajen, bo v njem lahko skozi vse leto živahno.

Sedanji osrednji stadion naj bi bil deležen temeljite rekonstrukcije. Steza za speedway naj bi dobila manjkajoče naprave, uredili naj bi nogometno igrišče, tribune, potrebne prostore za nogometaše in dirkače.

Osrednji športni objekt naj bi bil namenjen pokritemu plavalnemu bazenu (25 x 50 m) z manjšim bazenom za neplavalce, in vsemi potrebnimi stranskimi prostori. Predvideni so tudi zunanji bazeni. Veliko pridobitev pomeni prav tako predvidena športna dvorana. V tem okviru bo še več drugih naprav: keglišče, klub, trgovina s športno opremo, restavracija s plesiščem itd.

Atleti naj bi imeli na voljo 400 m tartanske steze in druge naprave, ne bodo manjkala tudi igrišča za ostale športe. Investitor naj bi bila občinska telesnokulturna skupnost. Brž ko bi bilo zgrajenih nekaj več objektov, bi to nalogo lahko prevzel poseben zavod. Pri podjetju IGM Sava je naročena izdelava lokacijske dokumentacije. Dosedanji idejni osnutki so delo dipl. inž. arh. Lojzeta Fabjančiča.

DOBER TEK PO ITALIJANSKO!

V Hotelu Sremič v Krškem bo od 18. do 25. aprila teden italijanske kuhinje. Gostje bodo imeli na izbiro po petnajst do dvajset specialitet, ki jih bo pripravil kuhar iz Parme. Zraven bodo stregli z znanimi italijanskimi vini.

KRAJANI ZADOVOLJNI

Na Krškem polju začenejo delovati nove krajevske skupnosti. Vsi se nadejajo izboljšav, saj bodo ljudje lahko doma marsikaj rešili. Delegati se bodo sestajali v svojem kraju. Niti z obiskom niti z obveščanjem posleje ne bo težav, o tem so Krškopoljci trdno prepričani. Veliko lažje kot doslej bodo vplivali na družbeno življenje krajev, pa tudi skrb za ostarele in bolne bo lahko neposrednejša. Isto velja za varstvo otrok, za zaščito potrošnikov ipd.

KRŠKE NOVICE

TRI ODLIČJA — Dve srebrni in ena bronasta medalja je bera, ki jo je za mednarodnega plavalnega mitinga v Zagrebu prinesla v Krško še ne dvanajstletna Tončka Skafar. S tem je obele o letošnji sezoni samo presegla, tako da lahko s skorajšnjih nastopov na republiškem in državnem prvenstvu pričakujemo razveseljive novice.

POKAL NA SENOVU — Na občinskem osnovnošolskem šahovskem prvenstvu je prehodni pokal za najuspešnejšega v skupnem seštevku osvojenih točk, „odšel“ na Senovo. Tamkajšnji šolarji so osvojili prva mesta pri mlajših pionirih in starejših pionirjih, v drugih dveh skupinah pa sta zmagali ekipi iz krške in brestaniške osnovne šole.

ZNOVA DELAJO — Prosvetno društvo Anton Aškerc iz Koprivnice je kulturni skupnosti poslalo prošnjo za pomoč za nakup potrebne odrske opreme za gledališko skupino. Ker smo lahko veseli vsake nove

amaterske kulturne dejavnosti, so prošnjo že obravnavali in ji ugodili v skladu s finančnimi zmožnostmi kulturne skupnosti.

ALI BODO VZTRAJALI? — Mladina iz krške krajevske skupnosti si je pred časom zaželela plesne dejavnosti, takšne, kakršno prikazuje skupine v zabavnoglasbenih televizijskih oddajah in ki ji pravimo tudi „izrazni ples“. Ker so našli vodjo zanj, so že poprijeli za delo, na prvem sestanku, ki je bil v Delavskem domu, pa se je zbralo več kot 30 deklet in fantov. Prostore za vaje bodo dobili prav tam.

VELIKO ZADOŠČENJE — Jubilanti, člani mešanega Pevskega zbora Viktor Parma, so ob peti obletnici dejavnosti zapeli v krškem Delavskem domu pred polno dvorano. Bilo jim je to v veliki zadoščenosti, ki jim je po vsej verjetnosti prineslo tudi novih spodbud za še bolj marljivo delo. Hkrati je bil obisk najboljši dokaz, da je zborovsko petje v Krškem še vedno priljubljeno.

OBVAROVATI CESTE

V krški občini so s soudeležbo krajanov posodobili večino vaških cest. Asfalt pa še ne pomeni, da zdaj brez škode prenesejo vsakršne obremenitve. Ceste so namreč uredili s skromnimi sredstvi za normalni promet, zato vsebuje novi odlok o ureditvi cestnega prometa v naseljih določila, po katerem si morajo uporabniki izposlovati dovoljenje za izredne prevoze (na primer ob gradnjah ipd.). Dovoljenja jim bodo izdajali upravljalci ceste, če bodo prosilci pristali na to, da bodo ob morebitnih poškodbah ceste tudi popravili. Krajanje namreč ne morejo sami nositi dodatnih stroškov, če jim lahko vsak povzroči škodo s prekomerno obremenitvijo. Končno imajo v rokah nekaj, kar jim zagotavlja večjo pazljivost voznikov.

„UNION“ V KRŠKEM

Od februarja letos ima Pivovarna Union iz Ljubljane svoje prodajno skladišče tudi v Krškem. Na strokovnem posvetu, ki ga je organizirala minul teden, smo zvedeli, da je namenjeno oskrbi celotnega Posavja. Prostore imajo trenutno v nekdanjem domu Svobode. Iz tega skladišča bodo razposlali na leto okoli 7 tisoč hektolitrov alkoholnih in brezalkoholnih pijač. Sedanji skladiščni prostori so sicer zadosti veliki, vendar niso najbolj primerni za natovarjanje in iztovarjanje. Pivovarna Union je zato zaprosila občinsko skupščino za lokacijo, kjer bi lahko gradili novo skladišče. V skladišču je ta čas zaposlenih šest delavcev. Sredstva za preureditev doma je v celoti prispevala Pivovarna Union.

Niko Žibret: „Predvideni rekreacijski center predstavlja celovito rešitev za razvoj športa in rekreacije.“

Včasih predrago, včasih prepoceni

Vedno je nekdo oškodovan

Pri prometu z nepremičninami zapaža javno pravobranilstvo več vrst škodljivih pojavov, značilnih tudi za posavsko območje. Sem sodijo primeri, ko družbeni sektor po pretiranem cenah odkupuje stavbe in zemljišča, na katerih namerava graditi nove objekte. Marsikdaj je treba prej porušiti staro poslopje. O odkupu se s prizadetim lastnikom dogovarjajo v zadnjem hipu, ta pa navadno izkoristi kupčevo časovno zadrego in postavi zaradi tega višjo ceno. Včasih so zahteve močnejše, vendar jim delovne organizacije ugodijo, da ne bi zamutile rokov, ki jih priganjajo k čimprejšnji ureditvi zemljiških zadev.

Nad postopnim odkupovanjem plodnih zemljišč pa se pritožujejo številni kmetje. Zdaj so ob delobdelovalne zemlje, čez nekaj let jo morajo spet odstopiti, in tako nazadnje ne vedo več, kaj jim bo sploh ostalo. Če bi gradbena območja reševali celoviteje, bi si prihranili veliko težav v družbenem sektorju in še kmetje bi bili bolj zadovoljni.

Pogost je tudi pojav, ko kmetijski kombinati in zemljiške skupnosti prepoceni prodajajo zemljišča svojim delavcem. To so primeri, ko vnaprej vedo, da bodo na njih lahko gradili, kupijo pa jih kot kmetijsko zemljo.

Gre torej za uveljavljanje „privilegijev“, ki pa so jih deležni le nekateri, dobro obveščeni posamezniki.

Javno pravobranilstvo bdi nad takimi nepravilnostmi in tudi ukrepa, kar je sicer dobra šola, še vseeno pa se od nje mnogi ničesar ne naučijo.

J. T.

„TAKO ŽIVIMO“ — Na občinski pionirski konferenci na Bizeljskem so domači šolarji doživeli prigrčen aplavz za domiseln prikaz iz vsakdanjega življenja v svojem kraju. Kulturni program pionirskega srečanja je bil zelo bogat, saj so v njem sodelovali prav vsi odredi. Pozdrave so jim prinesli tudi pionirji iz Novega mesta in Jablanca na Hrvaškem. (Foto: J. Teppey)

Tretjina še v dveh izmenah

Prostorska stiska na šolah v Dobovi, na Veliki Dolini, v Globokem in v posebni šoli

Postopen prehod na enoizmenski pouk in na celodnevno šolo je poglavitni cilj razvojnih načrtov v šolstvu. Občani že deset let sodelujejo pri uresničevanju programov za gradnjo novih in obnovo obstoječih šol. Brez njihovega deleža tudi v prihodnje ne bo mogoče izpeljati predvidenih investicij. Izobraževalna skupnost računa zato na njihovo udeležbo pri četrtim referendumskem programu. Javna razprava o njem je potrdila pripravljenost, da šole s pomočjo samoprispevka dobijo vsaj najnujnejše prostore.

Pouk v dveh izmenah namreč še vedno obiskuje tretjina učencev v občini. V osnovnih šolah, kjer imajo prostorsko stisko, so otroci prikrajšani predvsem za sodoben pouk fizike, kemije in biologije. Delavnic za tehnični pouk prav tako nimajo. Iz enakih razlogov se tudi interesne dejavnosti ne morejo svobodno razmahniti. Razen tega je med učenci veliko vozačev, ki ne morejo ostajati v šoli po svoji volji, saj pozneje nimajo prevozov.

Na Veliki Dolini manjkajo tri učilnice za uvedbo enoizmenskega pouka, pa ne samo učilnice, tudi dva kabineta, kuhinja, sanitarije in oprema. V Dobovi računajo za gradnjo nove šole v dveh etapah. Potre-

VESELO NA POT — Cestitke predsedniku Titu za njegov rojstni dan, s katerimi so se mladi v krški in brežiški občini pridružili pozdravom tisočev vrnikov od Raven naprej je prevevala enasama želja, da bi ostal še dolgo z nami. Posnetek je s sprejema štafete v Brežicah, kjer so prav tako kot v Krškem pripravili za to slovesnost kratek kulturni program. (Foto: Jožica Teppey)

NOVO V BREŽICAH

VSI SO ZASTOPANI — V novoustanovljenem izvršnem odboru Društva za pomoč nezadostno razvitim osebam so Irena Čater kot predstavnica socialnega skrblstva, Iva Gorenc kot zastopnica izobraževalne skupnosti, zdravnica dr. Vesna Peterkovič, predstavnik KS Dušan Mamčič, predstavnica staršev Trezija Kršak, predstavnica šolskega sveta Brigita Kerin in predstavnica skupnosti za zaposlovanje Anica Černešič. Osnovno šolo bratov Ribarjev zastopa Milka Ilc, v odboru pa so tudi trije učitelji oddelka s prilagojenim učnim programom; to so Lojze Božič, Dragica Kaudek in Jožica Malus.

V ZAOSTANKU — Na odseku za gradbeništvo in urbanizem se obseg dela povečuje in ga ob sedanji zasedbi ne morejo več opraviti sproti. Tako so na primer leta 1975 izdali 247 lokacijskih in gradbenih dovoljenj, lani pa 340. Število izdanih odločb ob priložnosti del in raznih komunalnih vlog pa je od takrat poraslo od 225 na 273. V zaostanku so s tehničnimi prevzemi in uporabnimi dovoljenji, medtem ko zadeve s področja črnih gradenj

BREŽIŠKE VESTI

Brežicah. Zanj predvidevajo dograditev pri osnovni šoli „Bratov Ribarjev“. V načrtu imajo šest splošnih in dve specializirani učilnici, kabinet, opremo, sanitarije in zaklonišče za vse šolarje.

V referendumski program se vključuje tudi Šolski center, ki mu prav tako primanjkuje prostora. Nujno bi potreboval vsaj tri specializirane učilnice.

Potrebe so torej zbrane, o dokončnem obsegu in vrstnem redu reševanja prostorske stiske na šolah pa se bo usklajevanje in dogovarjanje še nadaljevalo.

J. TEPPEY

ZAMEJCI V GLOBOKEM

V soboto, 7. aprila, bo v Globokem gostovala dramska skupina iz Prosek-Kontovela pri Trstu. Predstavila se bo s komedijo Jakoba Štoke „Trije tički“. Obisk sodi v okvir medsebojnega sodelovanja dramskih skupin, pevskih zborov in pihalnih godb. Gostovanja z brežiško občino izmenjujejo že deset let.

80 otrok je bilo lani odklonjenih

Kako do novih igralnic?

V Brežicah potrebe po otroškem varstvu prehitevajo možnosti. Vedno več je družin, v katerih sta zaposlena oba starša. Za ženske sicer primanjkuje delovnih mest, vendar se tudi njim z razvojem odpirajo nova vrata. Številke dokazujejo, da je tako.

Leta 1975 je bilo v občini zaposlenih 2297 žensk, lani pa 3.166. V istem časovnem obdobju so se podvojile tudi zmogljivosti varstvenih ustanov. Pred štiri leti so sprejeli lahko 235 varovancev, v minulem letu že 522. Napredek je sicer razveseljav, vendar kljub vsemu ne dovolj skokovit, da bi zadovoljil vse matere in očete, ki si želijo za svoje otroke organizirano varstvo.

V brežiški vzgojno-varstveni ustanovi so lani zaradi pomanjkanja prostora zavrnili 80 prošelj zaposlenih staršev. To so izključno primeri iz družin, v katerih sta v delovnem razmerju oba roditelja.

Tolikšna zagata je skupnost otroškega varstva vodila do odločitve za dograditev štirih igralnic pri brežiškem vrtcu. Investicijo naj bi financirali iz sredstev četrtga referenduma. Za dograditev vrtca bi namreč potrebovali dva milijona dinarjev. S tem bi rešili zagato 80 otrok. Skupnost je v programu utemeljila potrebo po dograditvi v Brežicah tudi s tem, da starši vodijo v ta vrtec otroke s celotnega območja občine, torej tudi iz tistih krajevnih skupnosti, v katerih za predšolsko vzgojo in varstvo še ni poskrbljeno.

J. T.

Sodobna tehnologija prodira prepočasi v kmetijstvo — V poljedelstvu so povečali pridelok — Nov način financiranja pospeševalne dejavnosti

Delegati družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Trebnje so na 4. seji med drugim sprejeli poročilo o delovanju Samoupravne interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva in tudi finančni načrt skupnosti za leto 1979.

Čeprav sodobna tehnologija prodira v kmetijstvo sorazmerno počasi, je bilo lani vendarle doseženih nekaj uspehov: zgrajenih je bilo 25 stolpnih in koritastih silosov, zgrajenih ali adaptiranih je bilo 29 hlevov, tako da se je število stojšč povečalo za 144. V poljedelstvu so povečali pridelok koruzne in travne silaze, medtem ko se pridelok krompirja ni povečal. Povečala se je tudi uporaba umetnih gnojil, ki je zdaj 245 kg na hektar. Vse to je tudi plod vse večjega vlaganja v kmetijsko dejavnost, ki je lani skupaj s sredstvi mednarodne

banke in s sredstvi kmetov doseglo vsoto 35 milijonov dinarjev.

Pospeševalna služba je sodelovala pri pripravi usmeritvenih programov, izbiri načrtov za gradnjo, demonstracijah in pri spremljanju gospodarske uspešnosti kmetij. Zelo uspešno je izpeljala program izobraževanja, katerega so se v velikem številu udeleževali predvsem kmečke žene. Izobraževanje je potekalo tudi v obliki tekmovalij in ekskurzij.

Letos si bodo pospeševalci prizadevali izboljšati kvaliteto krmnih obrokov, saj sta od krme kar precej odvisna prirast živine in njena mlečnost. Prav tako bodo bolj kot doslej vplivali na odbiro kvalitetne živine, ker je nakup plemenske živine predrag. Skupnost bo regresirala nabavo semenskega krompirja, povečali pa bodo tudi površine za pridelovanje silazne koruze, ker hočejo pridelati več domače kvalitetne krme.

Pospeševalna skupnost si bo prizadevala, da bodo načrti prav izpeljani, da bodo denarna sredstva pravilno uporabljena. Poleg strojnih skupnosti bodo poskušali vpeljati še živinorej-ske, sadjarske in druge skupnosti.

Skupnost se za zdaj še dotira iz sredstev, ki se zbirajo na podlagi družbenega dogovora, že v letu 1980 pa bo morala najti nove vire financiranja. Zato bo že letos dala v javno razpravo osnutek samoupravnega sporazuma o financiranju pospeševalne dejavnosti za kmetijstvo. J. S.

POZDRAV ŠTAFETI — V četrtek, 29. marca okoli 12. ure, se je Titova štafeta na poti po Jugoslaviji ustavila tudi v Trebnjem. Občani, vojaki in mladina so štafeti pripravili prisrčen sprejem in kulturni program, v katerem je sodelovala vrsta pionirjev in mladincev. Pozdravno pismo je prebrala Anka Ostanek, predsednica občinske konference ZSMS Trebnje.

Za izobraževanje

„Prva ocena družbenopolitičnega izobraževanja, ki so ga v trebanjski občini izvedli pred dobrimi desetimi dnevi, je dobra,“ je povedal direktor Centra za izobraževanje in kulturo prof. Vladimir Silvester. Obisk je bil izpolnjen nekako 60-odstotno. Delegati krajevnih skupnosti so bili tu nekoliko bolj prizadevani, saj jih je na predavanja prišlo več kot predstavnikov združenega dela. Tudi v potek seminarjev so se po krajevnih skupnostih vključili veliko boljše. Več vprašanih so postavljali, najbolj pa jih je zanimalo, kako lahko kot delegati uveljavljajo svoje pravice in dolžnosti.

Tako kot že nekajkrat doslej je bilo tudi to pot ponovno opozorjeno na obširnost gradiv, ki jih delegati dobivajo, prav tako pa se še vedno prerado dogaja, da so težko razumljiva. Glede delovanja delegacij so v okviru tega izobraževanja prišli do ugotovitve, da bi morali poseben seminar pripraviti tudi za vodje delegacij, da bi se ti že poprej seznanili z vlogo in pomenom delegacij in delegatov.

Po mnenju direktorja Centra za izobraževanje in kulturo so se na teh seminarjih marsikaj naučili tudi oni kot izvajalci. Vse pridobljene izkušnje bodo uporabili že v jenskem delu izobraževanja. Zato bodo v kratkem sklicali vse predavatelje in jih seznanili z rezultati. O uspehu seminarja bodo obvestili vse družbenopolitične organizacije in občinsko skupščino.

VREDNI POSNEMANJA

Osnovna organizacija sindikata KPD Dob je pred nedavnim prijetno presenetila občinski odbor Rdečega križa v Trebnjem. Za nabavo različnih potrebnih instrumentov v trebanjskem zdravstvenem domu so namreč prispevali obveznice posojila za ceste. V ta človekoljubni namen so darovali že lani. Primer sindikalne organizacije KPD Dob je lahko v spodbudo drugim darovalcem.

VENDARLE DOGOVOR? — Kot bi se dogovorili, so skoraj vsi trebanjski trgovci istega dne začeli preurejati izložbe. Verjetno je preurejanje izložb zakrivila tudi pomlad. V izložbo trgovine „Borovo“ so postavili vrsto spomladanskih modelov čevljev.

TREBANJSKE IVERI

DELEGATI NA PREPIHU — V odmoru med sejo občinske skupščine se delegati dregnajo v skromnem predverju sejne sobe. Čeprav so skoraj vsi delegati kadilci, v tistem skromnem prostoru ni nikoli zakajeno. Vrata se namreč ne dajo zapreti, eno izmed okenc v njih pa tudi ni zastekljeno, tako da je tam vseskozi prepil. Verjetno hišnik najpomembnejše občinske stavbe tudi na ta način skrbi za svežino delegatskih misli. Bolj malo pa mu je mar za zdravje delegatov.

IGRE SE ZAČNO — 14. in 15. aprila se začne v trebanjski občini delavske športne igre. Letos bodo delavci tekmovali v 11 panogah. Organizatorji obljublajo, da bodo delavske športne igre potekale vse leto, vanje pa bodo vključili tudi smučarje. Zlobnež bi verjetno spet pripomnil: reševalci, pozor!

JE DOBRA OCENA ODVEČ? — Gostišče Marije Čugelj je eno izmed redkih, ki je v trebanjski občini pri lanskem ocenjevanju kvalitete uslug dobilo štiri zvezdice. Toda v gostišču teh zvezdic ni videti. Ali v gostišču dvomijo o resničnosti ocene ali pa so tako skromni, da jih nočejo obesiti na vidno mesto.

ŽE ČETRTI MESEC — Trebanjski kino bo aprila začel četrti mesec brez predstav. Razlog je v tem, ker ne morejo dobiti za vodenje kina pravega človeka. Baje so bili navezani stiki s tovarišem, ki je kino vodil doslej, vendar zahteva prevelik honorar, tako da kaže kinu še naprej precej slab.

CVEK ZA OBISK — Trebanjci so se kaj slabo izkazali že pri sodelovanju na „uredništvu v gosteh“, ki ga je priredil Dolenjski list. Nič kaj boljši pa ni bil obisk družbenopolitičnih predavanj. Iz krajevnih skupnosti se jih je udeležilo le okoli polovice predvidenih občanov. Trebanjci, kaj to pomeni?

Stik z ljudmi

Trgovina na vasi je tudi družabni prostor — Velika poraba

Mercatorjeva trgovina v Velikem Gabru ni samo glavna oskrbovalna točka za več vasi, temveč je tudi neke vrste družabno središče, kjer kupci radi ostanejo malo dlje in se pogovarjajo s sovaščani. Zato tam ne poznajo prepirov o tem, kdo bo prej prišel na vrsto, pa jih tudi treba ni. Poslovodkinja trgovine Roza Šepec vsakega kupca postreže mimogrede, mogoče tudi zaradi tega, ker v tej trgovini dela že 7 let in pozna vse vaščane in njihove potrebe. Za marsikoga že vnaprej ve, kaj bo kupil. „Zdaj se bo pri nas začela prava sezona. Pozimi nikoli ne prodamo toliko kot v letnih mesecih. Zdaj bo treba naročiti veliko več piva, delicates, sira, salam. Seveda se bo to poznalo tudi pri plači. Pozimi je kar težko doseči normo, poleti pa se nabere malo več. No, plača tudi ob doseženih normi ni pretirano velika. Samo 475 starih tisočakov znese,“ je povedala prijazna trgovka.

Trgovina v Velikem Gabru je kar dobro založena, čeprav ni kdove kako bogato opremljena. V njej je mogoče dobiti vse vrste alkoholnih pijač, sladkarije, toaletne potrebščine, pa tudi kakšna srajca in majica bi se dala dobiti. Zadržne čase gredo zelo v promet tudi jabolka, katerih prodajo tu kar 1 zaboj na dan.

„V sedmih letih, kar delam v tej trgovini, se je poraba zelo povečala. Medtem ko tedaj ni bilo misliti, da bi kaj posebno kupovali toaletne potrebščine razen mila, moramo imeti zdaj na zalogi dezodorante. Tudi deli-

kates, vina, piva in radenske prodamo veliko več kot pred sedmimi leti. Zahteve so vsak dan večje. Tudi v Velikem Gabru bi šli radi v korak z njimi. Zato bi bilo dobro, če bi izbiro v naši trgovini povečali s prodajo predpakiranega mesa in večjim izborom salam in sirov.“

A. Ž.

OBELEŽJE KURIRJEM

Organizacija Zvezde združenj borcev v Loki in Prometne sekcije v Zid. mostu pripravljata v soboto otvoritev obeležja partizanskega kurirskega prehoda čez progno pri Bočju med Bregom in Loko. Tam je bil med vojno namreč stalni prehod kurirjev s Stajerskega na Dolenjsko. Zbor udeležencev proslave bo v soboto ob 12.30 pred spominsko ploščo na stavbi krajevnega urada v Loki. Odkritje obeležja partizanskega prehoda bo v Bočju ob 13. uri. V sceni sobi loške krajevnne skupnosti so prizadevni prireditelji že konec minulega tedna pripravili zanimivo razstavo zgodovinskega gradiva o delu kurirjev TV 5 S in TV a iz arhiva Muzeja revolucije v Ljubljani in posameznih kurirjev. Razstavo bodo odprli ravno tako v Loki v soboto ob 15. uri.

LETOVANJE, KOT GA ZMOREMO

V petek so se v Sevnici sestali na razširjeni seji izvršni odbori vseh petih samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v Sevnici. Odločiti so se morali, s kakšnim predlogom za morsko letovališče otrok naj bi prišli pred združeno delo. Po temeljiti razpravi so se odločili, da se pridružijo republikanemu odboru Rdečega križa za letovališče na Debelem rtiču. Ocenili so, da je druga enačica, ki jo ponuja posebna skupnost več občin s sedežem v Žalcu, predraga. V združenem delu naj bi se odločili, na kakšen način bodo zbrali 1,5 milijona dinarjev, potrebnih za letovališče na Debelem rtiču. Denar bi lahko zbrali bodisi z višjo prispevno stopnjo skupnosti otroškega varstva ali enodnevnim zaslužkom vseh zaposlenih.

Bolje pripravljene za življenje

Med vozači v lanskem šolskem letu že tisoč otrok — Najmanjši osip doslej

V samoupravnih interesnih skupnostih je prav gotovo mogoče pripraviti tehtnejše razprave o njihovem delovnem območju, kot je bilo to v starem skupščinskem sistemu. Vprašanje je, če te možnosti že dovolj izkoristimo.

Na zadnjih zasedanjih skupščin izobraževalne skupnosti in otroškega varstva so med drugim obravnavali poročilo o vzgojno-izobraževalni dejavnosti v minulemu letu. Res se tem poročilom zaradi odmaknjenosti godi podobno kot običajnim razpravam o minulih poslovnih rezultatih, posebne razprave namreč ni. Komentarji pod številnimi statističnimi prikazi vse-

eno zaslužijo večjo pozornost, še posebno, če šolniki nanje opozarjajo.

Tako se velja zamisliti nad ugotovitvijo v tem poročilu, da so jezikovni primanjkljaji podeželskih otrok tolikšni, da jih šola ne more odpravljati. Predložena je vseeno rešitev. Posebno takim otrokom so lahko v veliko pomoč predšolske in vzgojnovarstvene ustanove. Pomembno poslanstvo za te otroke je v minulemu letu nedvomno opravil potujoči vrtec. Skušal je zajemati malčke na območju krajevnih skupnosti Loka, podobno tudi na Telcah, v obeh primerih torej na obrobju občine. Gradnje pri šolah v Trzišču in v kratkem v Sevnici bodo čez čas omilile, če ne že odpravile prostorsko stisko za pomembno dejavnost malih šol.

Vsekakor velja poudariti doslej največji uspeh šol v občini pri zmanjševanju tako imenovanega osipa, to je števila učen-

cev, ki svoje osemletne šolske obveznosti ni končalo z opravljenim osmim razredom. Lani ni prišlo do osmega razreda le še 7,2 odst. učencev, medtem ko je bilo še v šolskem letu 1974/75 nad 19 odst. takih učencev. Pedagoški svetovanci so kritični do še vedno majhnega števila otrok, vključenih v podaljšano bivanje, (le 8,7 odst.). Večino šol, razen Boštanjna, Blance in podružnic, ovira pri tem pomanjkanje prostora. Vsaj z malico se hranijo v šoli skoraj že vsi otroci.

A. Ž.

V stiku z domom

Mladi Sentjanžani zavzeti za napredek svojega kraja

Študijske obveznosti, predvsem pa življenje v drugem kraju dostikrat hudo načne tesnejši stik študentov z domačim okoljem. Kaj rado se zgodi, da ti tako izšolani strokovnjaki najde tudi kruh drugod. Jože Repovž iz Sentjanža je med svojim študijem na mariborski visoki ekonomsko-komercialni šoli ostal tudi v domačem kraju družbenopolitično aktiven. V domači krajevni skupnosti je delegat za zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine.

„Mladi se ne izogibajo delu,“ poudarja zavzetost krajevnih mladinskih organizacij, ki jo tudi vodi. „Prav mladi so bili pred leti tisti, ki so se spustili v temeljito obnovo prosvetnega doma. Boli nas, ker ga ni mogoče dokončati, čeprav preostajajo le še zaključna notranja dela. Pri občinski kulturni skupnosti smo prosili še za 300.000 dinarjev. Skoda je, ker stoji objekt tako rekoč brez koristi. Pred nedavnim so naši člani sami prekrili strop s Trimovim ploščami, pri čemer so prav gotovo prihranili 30.000 dinarjev. Tudi sicer skušamo razgibati življenje v kraju, bodisi da prirejamo igre, zabave ali delovne akcije. Lani smo v eni akciji delali na cesti za Murnice,“ našteva Jože.

Vrsto stvari bi se lahko še lotili. Tako meni Jože, da bi se lahko tesneje povežemo vseh 13 študentov iz te krajevnne skupnosti. V kraju želijo poživiti tudi športno življenje. Imajo navdušene nogometaše, žal še vedno brez igrišča. Pripravljeno so se dogovorili za odškodnino, vendar vse doslej njihče o tem noče nič slišati.

A. Ž.

PRIHODNJIČ O USMERJENEM IZOBRAŽEVANJU

V soboto so delegati občinske konference ZK v Sevnici sprejeli statutarni sklep o organiziranosti ZK v občini. Seznanili so se tudi o namelih akcijah. „Nič nas ne sme presenetiti“, na katero se prizadevno pripravljajo v občini. Prihodnje zasedanje občinske konference bo v kratkem. Takrat nameravajo proučiti naloge pri pripravah na usmerjeno izobraževanje.

SEVNIŠKI PABERKI

TEŽKO OD DOMA? — Igralci Sentjabskega gledališča iz Ljubljane so sevniki občinstvu že dobro znani. V torek, 27. marca, so gostovali z Nušičevo komedijo Gospa ministrica. Oddani in torej tudi prodani abonmaji so napovedali boljši obisk, kot je dejansko bil. Se tako topel sprejem maloštevilnih gledalcev ne odtehta prijetnega občutka, če je obisk številnejši.

UREJENA OKOLICA — Letos se bo urejenim okolcem nekaterih ulic po vsej verjetnosti pridružilo tudi blokovsko naselje heroja Maroka v Sevnici. Okrog nekaterih blokov že cveti zgodnje pomladansko cvetje, tudi trate so urejene. Poročali smo že o načrtih za hortikulturno ureditev okolice blokov. Kjer že niso zasajene okrasne rastline, so minuli teden zapičili količke, na katerih je nazorno označeno, kje in kaj je treba še zasaditi.

SE SAJE? — Na zadnjem skupnem zasedanju vseh treh zborov občinske skupščine je iz vrst delegatov družbenopolitičnega zbora padlo delegatsko vprašanje zaradi saj iz Jugotantina. Delegat Kolar je opo-

ril na črnino, ki je padala iz zraka sredi marca. Obljubljen je bil temeljit pismen odgovor. Kakorkoli je že bilo, ljudje bi radi čimbolj nepokvarjeno okolje.

KMALU ČAKALIŠČE — Na Logu so se že lotili zemeljskih del ob magistralni cesti za avtobusno čakališče. Ko bo čakališče zgrajeno, se bodo avtobusi na spodnji strani cesti za smer proti Sevnici in Boštanju lahko umaknili z vozišča. Ustavljanje na tako prometni cesti je izredno nevarno, to še tembolj, ker se vozijo pretežno otroci.

ZGLEDNO RAZUMEVANJE — V sevnikiškem Stillesu so udarniško naredili lepe razstavne panoje za razstavo spominskega gradiva kurirjev v Loki, ravno tako je Trgovsko podjetje brezplačno prispevalo stekla.

VABLJENI VSI — V nedeljo ob 8. uri bo v dvorani gasilskega doma v Sevnici redni občni zbor sevnikiške krajevnne organizacije Rdečega križa. Odbor vabi člane k udeležbi in razpravi o delu in težavah te velike organizacije.

ZADNJA POSTAJA V SLOVENIJI — Tako kot v vseh krajih v Sloveniji, v katerih se je ustavila letošnja zvezna štafeta mladosti, so ji tudi na Vinici, na zadnji postaji v naši republiki, priredili prirčen sprejem s lepim kulturnim programom. Pri slovesnosti je govoril sekretar medobčinskega sveta Zveze komunistov za Dolenjsko Lojze Šterk.

Mladež se duši v eni šoli

Mesto Črnomelj vse bolj nujno potrebuje še eno samostojno osnovno šolo

V Črnomlju že dalj časa govorijo, da bi vedno hitreje razvijajoči se kraj, kjer iz leta v leto narašča tudi število prebivalcev, nujno potreboval dve samostojni osnovni šoli. Vprašanje o črnomaljski osnovni šoli in o težavah, s katerimi se srečujejo, je bilo ena od točk na zadnji seji občinske konference Zveze komunistov.

V načrtu kulturni hram Nika Zupaniča

Griblje: dom kot odes živahnega kulturnega življenja tega kraja

Vse kaže, da bodo pričeli krajani Gribeļj prihodnje leto zidati kulturni dom, ki naj bi stal nasproti gasilnega doma, v središču vasi. K odločitvi jih je pripeljalo dejstvo, da se zadnje čase v Gribeļjah razvija pestro kulturno življenje, od katerega omenimo le zelo razgibano dejavnost, pevskega zboru, ki je povodnik vsakoletnih srečanj pevskih zborov, delujočih ob Kolpi.

V krajevni skupnosti so se dogovorili, da bodo vaščani opravili veliko prostovoljnih delovnih ur. Njihovi pripravljeno nudijo močno podporo v kulturni skupnosti v Črnomlju, simpatije pa je čutili tudi v skupščini občine in pri vseh družbenopolitičnih organizacijah. Gribeļjci računajo na izdatno pomoč republiške kulturne skupnosti, domačini, stanujoči v drugih krajih po Sloveniji, pa so prav tako pripravljeni pomagati. Lep primer ta brata Niko in Jože Jaklič, ki sta delala idejni osnutek za bodoči dom, denarne prispevke pa so ljubili Gribeļjci, živeči naokoli.

Priza devanja Gribeļjcev za zgraditev kulturnega doma zaslužio povelje in podporo, kajti zamisel je rasla med ljudmi iz želje in potrebe. To pa je tudi porok, da želja ne bo ostala le na papirju, ampak da bo Dom Nika Zupaniča, tako naj bi se bodoči gribeļjski kulturni hram imenoval, res zgrajen. T. G.

ČRNOMALJSKI DROBIR

KONEC „TEKOČIH“ MALIC — Javna skrivnost je, da bloke, ki jih dobijo zaposleni za tople malice, marsikdo „pretopi“ v kaj drugega, tudi v kakšno steklenico, katere krepka vsebina baје hitreje požene kri po žilah. Teji praksi se je sindikat namenil narediti konec in bo za bloke moč dobiti res samo tisto, čemur so namenjeni. Izjema bodo le bolniki z dieto, ki si bodo lahko nabavili druga živila, vendar bodo morale delovne organizacije sindikatu dostaviti seznam vseh teh bolnikov. Samo da ne bo nadomada silno naraslo število tistih, ki morajo skrbeti za strogo dieto.

PESTR I PETKI — Star pregovor pravi, da je petek slab začetek, vendar v Črnomlju marsikatero sejo ali sestanek skličejo prav na ta dan. Morda zato, da lahko ljudje v soboto in nedeljo dobro premislijo, kako

se bodo zastavljenih vprašanj lotili v novem delovnem tednu. Da pa ne bi mislili samo na delovne obveznosti, je v petkih poskrbljeno tudi za kulturna doživljanja in zabavo. Tako gostuje v mestu ob petkih gledališki oziroma glasbeni abonma, vsak drugi petek pa mladina iz centra srednjih šol v dijaškem domu priredi ples.

OHLAJENA VROČICA — Čeprav je nedavna anketa pokazala, da je mladina najbolj navdušena za novodoben ples, kakršnega je „lansiral“ John Travolta v filmu Vročica polnetne noči, zanimanje za ta film, ki so ga pred nedavnim vrtili v Črnomlju, ni bilo niti približno tako kot v naših drugih mestih. Na štirih predstavah si je ta ameriški proizvod ogledalo le okoli tisoč travoltnikov in travoltnic. Kaže, da se je „vročica“, ki je zajela cel svet, na svoji poti do Črnomlja precej ohladila.

VSE ZA TELEFON

Vaščani Gorenjcev, Vrhnovec in Mariudola so „klenili“, da morajo tudi v teh vaseh dobiti telefon. Da bi se jim želja čim prej uresničila, so sami prispevali potrebne telefonske drobove in jih tudi postavili. Zbrali so vrh tega okoli 60 tisočakov za kabel, vsaka vas pa naj bi dobila po deset telefonskih priključkov.

DVA IZLETA UPKOJENCEV

V prihodnjem mesecu bo črnomaljsko Društvo upokojencev pripravilo za svoje člane in članice dva izleta. Najprej se bodo 19. maja odpravili na izlet v Celje, kjer bo ta dan pevka revija zborov upokojencev iz vse Slovenije. Odhod iz Črnomlja bo ob 6. uri izpred gradu, prijave pa do 3. maja sprejemajo v pisarni društva. Tudi rok za prijave za dvodnevni izlet 23. in 24. maja je isti. V teh dveh dneh si bodo upokojenci ogledali Novo Gorico, Doberdob, zloglasno ječo Rižarna v Trstu, nazaj grede pa Ankaran, Istrske Toplice in Kcčevje.

sti na nižji stopnji, je torej več kot očitno. Seveda ni treba posebej poudarjati, da poteka pouk v dveh izmenah in da vsako jesen prihaja do neprijetnih zapletov, ko morajo učence razporejati za dopoldansko oziroma popoldansko izmeno, saj večini staršev ni pogodu, da mora njihov otrok v šolo popoldne.

Poleg tega šola nima primerne kuhinje, jedilnic, delavnica za tehnični pouk je premajhna, telovadnica preobremenjena, učenci v podaljšanem bivanju nimajo ustreznih prostorov za rekreacijo in preživljanje prostega časa. Povedati pa je treba, da v podaljšano bivanje vključujejo predvsem učence, ki so prepuščeni v glavnem sami sebi, ki dosegajo pri pouku slabše uspehe in take, ki so problematični in težko vodljivi. Zastavlja se tudi vprašanje prostorov za številne prostovoljne dejavnosti, v katerih sodelujeta dve tretjini učencev, za učitelje in druge zaposlene, ki jih je skupaj 73.

Neustrezne razmere gotovo vplivajo tudi na učni uspeh, ki je zadnja tri šolska leta vedno slabši. Delo na tako veliki šoli v preštevilčnih oddelkih je težko, od pedagoških in drugih delavcev zahteva veliko več naporov, a je kljub temu manj uspešno. Da bi Črnomelj lahko dobil dve osnovni šoli, pa bi morali najprej dozidati stavbo v Župančičevi ulici in dokončati drugo fazo šole v Loki.

A. B.

„Neupokojeni“ upokojenci

Vrsta aktivnosti črnomaljskega Društva upokojencev

V črnomaljskem Društvu upokojencev je bilo konec lanskega leta 919 članov, še vedno pa je v občini nekaj upokojencev, ki niso včlanjeni v društvo, čeprav se tudi ti za razne

navsete in pomoč večkrat obračajo na tajnika društva. V društvu želijo, da bi se vrste njihovih članov letos še povečale, tako da bi konec leta društvo štelo tisoč članov; kaže, da jim bo to uspelo, saj so v prvih treh mesecih letošnjega leta pridobili že 22 novih članov.

Društvena pisarna je uradno odprta vsak torek in četrtek od 9. do 11. ure, vendar zaradi velikega zanimanja dela tajnik ob teh dneh tudi tri ure in več. Poleg članov prihajajo po razne navsete tudi še redno zaposleni občani pa celo upokojenci iz sosednje občine. Društvo pomaga vdomov pri zahtevkih za družinske pokojnine, otroške in varstvene dodatke, članom pomaga, da hitreje in lažje uveljavljajo svoje zahtevke, pišejo prošnje, svetujejo itd.

Več kot polovica članov plačuje poleg članarine, ki znaša 30 dinarjev na leto, še vzajemno samopomoč, ki znaša za letošnje leto 70 dinarjev.

V lanskem letu je društvo organiziralo tri daljše in krajše izlete; pri društvu deluje tudi športska komisija, v glavnem pa se ukvarjajo s streljanjem, kęljanjem in šahom.

Denar, ki se zbira za gradnjo stanovanj in domov za upokojence, je črnomaljsko društvo do 1980 namenilo za gradnjo prizidka doma počitka v Metliki, kjer bo za potrebe njihovih upokojencev na razpologo 41 postelj, prav tako bodo črnomaljski upokojenci dobili štiri postelje v bodočem domu v Novem mestu.

„Višja sila“ kot obrabljen izgovor

Metlika: največje investicije uresničujejo po načrtih, pri manjših pa se zatika; krivci se povečini izgovarjajo na „višjo silo“, na objektivne težave

Skupna vrednost v lanskem letu začetih investicij v metliški občini znaša skoraj 550 milijonov dinarjev. Na teh naložbah v veliki meri temelji uresničitev srednjeročnega načrta občine, katerega osnovni namen je tako imenovano prestrukturiranje gospodarstva, in to tako v bolj donosne industrijske panoge, kot v prestrukturiranje znotraj tekstilne industrije, ki je za sedaj še vedno skoraj edina veja industrije v občini.

Tako je sedanje srednjeročno obdobje brez dvoma pomembna prelomnica za nadaljnji gospodarski razvoj metliške občine. Zato je toliko bolj razveselljivo, da poteka uresničevanje največje naložbe v občini sploh, to je nove Kodranke v okviru programa Beti - Yulon, katere vrednost je 344 milijonov dinarjev, brez zamud; do začetka oktobra je predviden zaključek del, vključno z zunanjo ureditvijo, in začetek poskusne proizvodnje. Z največjo investicijo tako ni nikakršnih težav, kar

gre pripisati velikim izkušnjam „Beti“ na področju naložb.

Žal pa tega ni moč trdit i za druge, precej manjše investicije. Za večjo ali manjšo zamudo navajajo sicer vrsto tako imenovanih objektivnih težav, vendar je, trezno gledano, v večini primerov v glavnem kriva za zamude slaba pripravljenost izvajalcev del in investitorjev na posamezno naložbo. Z boljšo organiziranostjo bi odpravili večino pomanjkljivosti in se izognili nevšečnostim, onemogočili ugibanja in razne govorce.

Tako se je na primer zidava prizidka doma počitka zavlekla za skoraj eno leto. Zaradi nepredvidenih del so se povečali stroški za gradnjo obrata IMV na Suhorju. Zavlekla se je gradnja servisne delavnice, garaž

Še je čas naučiti se iz napak drugih

Kako si metliška komisija za varstvo okolja zastavlja delo in naloge

Čeprav v metliški občini nimajo, kar se tiče varstva okolja, niti približno takih težav kot v večjih in industrijsko bolj razvitih občinah, se je tamkajšnja komisija za varstvo okolja resno lotila dela. Slabe izkušnje drugih so dovolj zgornje: vsaka napaka, malomarnost, nepremišljenost, tako imenovani napredek po sili in ne glede na posledice se hudo maščujejo, največkrat v obliki težko popravljive škode, povezane z velikimi stroški.

Da do sedaj vprašanje varstva okolja v občini res ni bilo resno zastavljeno, pove tudi navno smešna predstava nekaterih ljudi, ki so mislili, da so sedaj člani komisije dolžni pobirati papirčke po cestah, čistiti bregove Kolpe in drugih vod, odstranjevati zavržene rjaveče avtomobile ob cestah, skratka, da bodo nekakšni kozmetiki okolja.

Svojo dejavnost je ta komisija opredelila takole: varstvo zraka, vode in kmetijskega zemljišča. Zrakom ni težav, tudi Kolpa je še vedno dokaj čista, čeprav po izlivu Lahinja pade iz prvega v drugi kakovostni razred. V letnem in srednjeročnem načrtu si je komisija zadala nalogo, da to popravijo in hkrati preprečijo, da bi kakšna sedanja ali nova tovarna onesnaževala to še vedno najčistejšo slovensko reko ali njene pritoke.

Največja nevarnost pa preti kmetijski zemlji zaradi že dalj časa trajajoče nesmotne in nenadzorovane uporabe ornih površin za zazidavo. Zato naj bi letos interesna skupnost za kmetijstvo skupaj z zemljiško skupnostjo in metliško kmetijsko zadruzo izdelala kmetijski prostorski načrt, v katerem bodo določili območja, namenjena zgolj za kmetijstvo. V načrtu za letošnje leto imajo tudi popis vseh virov pitne vode v občini, izdelali bodo seznam onesnaževalcev voda; prizadevajo si za preemestitev sedanega metliškega smetišča, naredili pa bodo tudi seznam črnih odlagališč odpadkov. Seveda se bodo morali v prizadevanja za čistejšo in lepše okolje bolj kot doslej vključiti vsi občani, ne pa samo mladina, pa še to so pri njenih akcijah doslej starejši večkrat neprijazno gledali.

A. B.

VEČ SREČE IN KAZNI

Proračun občine Metlika predvideva, da bo imela občina v letošnjem letu skupaj 25.644.520 din prihodkov, kar je za 22 odstotkov več kot v lanskem letu. Od posameznih postavk naj bi največ, 6,4 milijona dinarjev, prinesli davki od osebnih dohodkov od obrtne dejavnosti, pet milijonov pa davki na cestna motorna vozila. Kaže, da bodo letos metliški občani malce zanemarili intelektualno delo, saj predvidevajo manj davkov od teh storitev. Vsekakor pa naj bi imeli več sreče pri igrah na srečo, saj računajo, da se bodo davki od iger na srečo povečali skoraj za tristo odstotkov. Občanom preti tudi več denarnih kazni: od lanskih slabih sedem tisočakov naj bi v letošnjem letu odšteli kar okrog 20.000 diharjev.

KAKO LETA HITIJO

Na zadnji seji zborov občinske skupščine so med drugim sprejeli tudi odloka o pripravi in sprejetju srednjeročnega in dolgoročnega plana metliške občine. V Metliki se hočejo kar se da dobro pripraviti, saj v obrazložitvi odloka o sprejetju srednjeročnega plana piše tudi, da bo treba s pripravi začeti že v drugi polovici - lanskega leta. Še bolj pa je vsa stvar zapletena pri dolgoročnem planu, ki naj bi ga, kot piše v 1. členu odloka, sprejeli za obdobje 1986 - 1985. Možno bi bilo, vendar pred našim številjem...

A. B.

ZA VARNEJŠO VOŽNJO — Prejšnji teden so delavci novomeškega Cestnega podjetja začeli dela pri prestavitvi ceste od zloglasnega ovinka pri Tmovcu do konca vasi. Tako bodo ubili dve muhi na en mah: odstranili bodo najnevarnejšo točko na gorjanski cesti, tmovski ovinek, ki je terjal že več človeških življenj, pa tudi cesta ne bi več peljala skozi vas. Investitor je republiška skupnost za ceste, delo pa naj bi bilo končano do konca leta.

SPREHOD PO METLIKI

NA ASFALTIANEM IGRISČU na Pungartu je ob nedeljskih dopoldnevih še posebno živahno. Že dalj časa potekajo namreč mladinske športske igre, ki privabijo nemalo mladih športnikov, še več pa gledalcev, navijačev, da se odbijajo njihovi glasovi od nekdanje Kometove stavbe. Tako mine del nedelje v zanimivem, razburkanem in športnem vzdušju.

DNEVI SO ČEDALJE TOPLEJŠI, cesta do kopalnišča na Primostku pa je vedno bolj razrukana, luknjasta, polna debelega kamenja. Nastopila bo kopalna sezona, dnevi hitro tečejo, in človeka se polasti strah, da bo ostalo čestišče takšno, kakršno je: če bo reka še tako vabila, bo misel na poskakanje po jamah, na dvigajoči se prah, močnejša. Odvedla bo človeka na kraj, ki ima primernejši dostop.

NEKA ZELO NAOSTRENA ZENSKA me je opozorila, naj zapišem tudi to, da ostajajo tulipani pred delovno organizacijo Beti neokopani, zaraščeni z visoko travo. „Kot da ni pod mlilim soncem nikogar več, ki bi še znal vihteti motiko,“ je pristavila. In ker takšni še obstajajo, je pričakovati, da bodo zadihali tulipani svobodno, cvetju dostojno življenje.

GOSTIŠČE VESELICA JE ODPRTO za goste. Mojstri so zamenjali tapete, na oknih so se pojavile nove zavese, novo strešno osebje pa čaka na goste. Gostišče je prav prijetno, razgled z Veselice je čudovit, malo manj navdušujoča je le cesta, ki vas pripelje do vrat. Jezni pa ste le v eno smer, kajti dobra kapljica je zmogla narediti iz najbolj obupnega makadama gladek asfalt.

metliški tednik

Pol stoletja namiznega tenisa

Prva miza za namizni tenis je bila zbita iz debelih plohov, izdelala pa sta jo Peter Vovk in Mirjan Horvat — Republiška priznanja Kočevcem

Plakete Namiznoteniške zveze Slovenije so ob proslavljanju 50-letnice te organizacije pred kratkim podelili zaslužnim kočevskim namiznoteniškim delavcem in tekmovalcem

Najvišje priznanje, zlato plaketo, je prejel Dušan Oražem; srebrne plakete pa Marjan Oražem, Peter Vovk, Lojze Levstek in Tone Medved (že na proslavi v Kranju pa še Namiznoteniški klub Kočevje). Bronaste plakete

te so dobili Nace Karničnik, Martin Marinč, Zofija Rovnan, Iko Žgajnar, Branko Obratovič, Tone Cuk in Milan Prica, posmrtni bronasti plaketi pa še Mirjan Horvat in Franc Pinar. Na svečanosti so nagrajencem in gostom spregovorili predsednik Namiznoteniškega kluba Kočevje Stane Adamič, predsednik občinske skupščine Kočevje Savo Vovk, predsednik občinske SIS za telesno kulturo Cveto Arko in predsednik Namiznoteniške zveze Slovenije Peter Dular, ki je nagrajencem izročil tudi plakete.

V imenu nagrajencev se je za priznanja zahvalil Peter Vovk, najstarejši igravec namiznega tenisa, oziroma eden izmed organizatorjev tega športa v Kočevju. Spomnil se je, kako sta pred 48 leti z Mirjanom Horvatom, ki je leta 1944 padel kot partizan, zbita prvo mizo iz debelih plohov in kako jim je kasneje zdaj že pokojni Oražem kupil prvo pravo mizo. Že ta

ORAŽMOMA ZLATO IN SREBRO — Med nagrajenci kočevskimi namiznoteniškimi delavci sta tudi Dušan Oražem, ki se zaradi bolezni ni mogel udeležiti svečanosti, dobil pa je zlato plaketo, in Marjan Oražem (na fotografiji), ki je dobil srebrno plaketo. Oba sta zelo zaslužna za ponoven razcvet namiznega tenisa v Kočevju. (Foto: Primc)

krat sta Medved in Lakner dosegala lepe uspehe.

Tudi po vojni so kočevski igralci namiznega tenisa dosegli lepe uspehe. Prica je bil mladinski reprezentant. Peto mesto ekipe v drugi zvezni ligi je bil velik uspeh Kočevcev. Tudi dekleta so bila med najuspešnejšimi v republiki. Žal je kasneje namizni tenis v Kočevju zamrl, vendar se je spet začel obnavljati in dosegel leta 1973 pravi preporod. V zadnjem obdobju pa je Kočevje spet med najbolj prizadevnimi organizatorji v ljubljanski regiji.

TEMELJNI KAMEN — Mirko Fegic vzdava temeljni kamen za novi zdravstveni dom v Ribnici, ki bo predvidoma začel delati že sredi prihodnjega leta. (Foto: Primc)

Temeljni kamen je položen

Cez dobro leto dni novi zdravstveni dom v Ribnici — Zagrajen bo s prispevkom občanov in zdravstvene skupnosti — Zemljišča odkupljena, gradnja se začne maja

Na sam dan občinskega praznika, 26. marca, je starosta ribniških zdravstvenih delavcev Mirko Fegic, ki je tudi predsednik zbora izvajalcev občinske zdravstvene skupnosti, vzdal temeljni kamen za novi zdravstveni dom v Ribnici.

Na svečanosti, ki so se je udeležili predstavniki domačega družbenega političnega in gospodarskega življenja, zdravstva, SIS za zdravstvo, gostje iz okoliških občin in delegacija pobratene občine Arcevia v Italiji; je v imenu gradbenega odbora o pomenu te gradnje spregovoril sekretar občinskega komiteja ZK France Grivec, ki je poudaril, da pač pripadamo generaciji, ki je iz preteklosti dobila malo, rada pa bi veliko ustvarila zase in za bodoče rodove.

Gradnja novega zdravstvenega doma se bo začela takoj, ko bodo izdelani načrti, to pa bo maja. Veljala bo z opremo in vsemi prispevki vred okoli 55

milijonov. Čim hitreje bo dom dograjen, tem manj bo podražitev.

V novem domu bodo razne specialistične službe, ki so zdaj v Kočevju ali Ljubljani. Te službe bodo začeli v Ribnici postopoma uvajati že letos. Ko bo urejena zdravstvena služba, bo treba poskrbeti tudi za učinkovitejšo organiziranost lekarniške službe.

J. PRIMC

Več knjig in bralcev

Premalo zanimanja za strokovno literaturo

Knjižnica v domu JLA v Ribnici je vedno bolj obiskana. Število članov oziroma bralcev se je zvišalo od lanskih (31. decembra 1978) 740 na 796 ali za 56. Bralci so lani obiskali knjižnico 6.327-krat in si izposodili skupno 13.361 knjig. Knjižnica je razpolagala z

10.080 knjigami, letos pa so dobili še 819 novih, od tega so jih 264 kupili, 5 so jih dobili z zamenjavo, 550 pa jih je kupila Kulturna skupnost Slovenije.

S članarino in zamudnino je knjižnica zbrala lani le 29.500 din. Med bralci je približno polovico mladih. Vsi si izposojajo predvsem leposlovno literaturo. Za strokovne knjige in revije je zanimanje zelo majhno, čeprav ima knjižnica te literaturo kar precej.

M. GLAVONJIC

Štafeta lepo sprejeta

Prisrčna svečanost pred domom JLA

Zvezno štafeto mladosti so prevzeli mladinci ribniške občine od mladincev cerkniške občine v četrtek, 29. marca v Podklancu. Na poti do Ribnice in naprej je bila povsod prisrčno pozdravljena.

Osrednja svečanost ob sprejemu štafete je bila v Ribnici pred domom JLA. štafeto palico je prinesel predsednik osnovne organizacije ZSM Ribnica Miran Andoljšek. Zbranim je spregovoril o življenju in revolucionarnem delu predsednika Tita sekretar občinskega komiteja France Grivec. V kulturnem programu pa so nastopili učenci osnovne in glasbene šole, godba na pihala, pripadniki JLA in mladinci. Pozdravno pismo predsedniku Titu je prebrala mladinka Mirjam Klemenč.

Nekaj mladinskih

DVAKRAT NESKLEPCNI — Kar dve seji predsedstva občinske konference ZSM Ribnica nista bili sklepcni. Tako neresni člani predsedstva zavirajo delo organizacije. Kdor ne želi, noče ali ne more delati v predsedstvu, ga je treba pač zamenjati.

NAČRTI MLADIH V „ŠIVALNICI“ — Člani OO ZSM Šivalnica Hrib v Loškem potoku so pred kratkim sprejeli program dela za letos. Tako bodo ta mesec očistili okolico obrata, maja si bodo ogledali OZD „Sukno“ iz Zapuž, v avgustu grad Snežnik, v oktobru pa se bodo pomerili z mladinci Konfekcije Tržič v kegljanju.

RADIOAMATERJI SPET DELAJO — V Radio klubu Ribnica je konec minulega leta delo spet oživelo. V klub so sprejeli devet novih članov mladincev. Zdaj imajo tečaj, maja pa bodo delali izpite. Radioamaterji preverjajo svoje znanje na raznih prireditvah, ko vzpostavljajo zveze. Njihovo delo in znanje pa bi prišlo še posebno prav ob elementarnih nesrečah (poplavlavah, potresih, požarih) pa tudi pri klicanju zdravnikov za nujne potrebe, iskanju zdravil itd. Kmalu bodo razpisali že nov tečaj.

ŠIFRER V RIBNICI — 13. aprila bo v Ribnici v domu JLA koncert, na katerem bo pel Andrej Šifrer („Moje miške“), 29. aprila pa bo v športnem centru koncert ansambla „Bjelo dugme“.

Ceprav je bilo vreme deževno in hladno, se je svečanosti udeležilo toliko šolarjev, mladincev, vojakov, delovnih ljudi in občanov, da je bilo treba del Kolodvorske ceste časovno zapreti za promet.

Po dvajsetminutnem postanku je štafeta nadaljevala pot do Velikih Lašč, kjer so jo tudi lepo sprejeli, in naprej do Rašice, kjer so štafeto palico prevzeli mladinci občine Grosuplje.

MILAN GLAVONJIC

NOVI „KROŠNJAR“

Izšla je že tretja številka „Krošnjara“, glasila mladih ribniške občine. Mladi se naprej kritično in samokritično ocenjujejo delo drugih in svoje organizacije. Posebne sestavke so posvetili še boju v Makoši, v nadaljevanju pa objavljajo tudi življenjepis Edvarda Kardelja. Precejšen del glasila zajemajo literarni prispevki.

M. G-6

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

KAKŠNE ZASTAVE? — Ribnica je lepo okrašena dočakala občinski praznik. V glavni ulici so na vseh hišah visele le ribniške zastave. Nekateri so spraševali, če je to prav, saj je bil praznik občinski in ne praznik naselja ali KS Ribnica. Menili so, da bi morale poleg ribniških viseti vsaj še republiške ali državne zastave, medtem ko naj bi samo ribniške visele morda za praznik KS Ribnica, za „Ribniški sejem“ in še ob kakšnih podobnih lokalnih svečanosti. Verjetno bo o izobešanju zastav treba sprejeti še poseben odlok.

ŠNEGA SKORAJ NIČ — Po izkušnjah zadnjih nekaj let so mnogi občani kljub drugačnim napovedim vremenoslovcev pričakovali za občinski praznik sneg, posebno še, ker je KS Dolenja vas organizirala proslavo v Makoši. Zadnjih nekaj let je namreč imela ta KS posebno smolo, saj je za vsako njeno prireditel padel sneg, pa četudi so jo organizirali poleti. Letos je res na praznično soboto sneg pobelil vsa pobočja in se silil tudi po Ribnici, a že naslednji dan, ko so Dolenjevaščani pripravili proslavo v Makoši, je sijalo sonce. Nekateri so zato mrmrali, češ da se danes niti na vreme ne da več zanesti.

NAKUPOVALCI PRIHAJAJO — V ribniško občino prihajajo razni odkupovalci izdelkov domače obrti od vsehovsod, največ pa jih je iz

najbolj južnih krajev države. Običajno se pripeljejo kar z rednim avto-busom iz Ljubljane in prvi izstopijo že takoj na meji občine, drugi v Zlebiču in tretji v Ribnici, potem pa „prečesajo“ Ribniško dolino. Kupujejo predvsem obode in razne druge polizdelke za obrtnike v svojih krajih.

MLADI IN BOMBE — V Makoši je krenila za nedavno proslavo tudi mladinska pohodna brigada. Ob tej priložnosti so se mladi pomerili tudi v metanju bomb.

— Zakaj so divji odkupovalci iz drugih krajev in republik te dni kar množično navalili v ribniško občino?

— Gotovo so zvedeli, da je občina zvišala davek za izdelke domače obrti, zaradi česar jim bodo izdelovalci zdaj še raje prodajali, kot so jim doslej.

REŠETO

Trije likovniki v Domžalah

Kočevska likovna skupina nadaljuje serijo razstav

Od 26. marca do 1. aprila je bila v predvečerju hale komunalnega centra v Domžalah razstava del treh članov kočevske likovne skupine, in sicer slikarjev Rada Megliča in Boštjana Koširja ter kiparja Matije Glada. Organizirala sta jo Kulturna skupnost Domžale in Likovno društvo „Peter Loboda“ iz Domžal.

Na svečani otvoritvi je pel domači dekliski pevski zbor, organizatorji so predstavili obiskovalcem kočevske likovnike, o njihovih delih pa so zbranim spregovorili domači likovniki in kritiki.

Rado Meglič je razstavil tokrat slike Kočevja, Ribnice, Loškega potoka in nekaterih belokranjskih krajev.

Boštjan Košir s svojimi deli prikazuje, kako čustveno doživlja naravo, predvsem gozd, in je pravo nasprotje Megličevemu realizmu.

Matija Glad pa je bil spet enkrat s svojimi kipi, v katerih je prikazal domače, kostelske tipe, kritiki pa so mu posebno pohvalili Matijo Gubca.

Omenimo naj, da vsi trije razstavljalci niti niso prikazali svojih najboljših del, ker so jih poslali v izbor za četrto republiško revijo del likovnih skupin.

delavcem, na katerem so se dogovarjali o bodočem sodelovanju na likovnem področju.

J. PRIMC

ŠTAFETA V KOČEVJU — Štafeto palico s pozdravi za predsednika Tita je v Kočevje prinesla vzorna dijakinja Dubravka Žagar. (Foto: Jože Primc)

Štafeta prenočila v Kočevju

Zadnja noč na slovenskih tleh v Itas Kočevje

Minuli četrtek so v Kočevju zelo svečano sprejeli štafeto s pozdravi za predsednika Tita.

Prinesla jo je vzorna dijakinja in prizadevna mladinka Dubravka Žagar.

Slavnostni govornik Jože Novak, sekretar občinskega komiteja ZK, je spregovoril o pomenu zvezne štafete in letošnjih jubilejih. V kulturnem programu so sodelovali: delavska godba in pevski zbor pod vodstvom Edija Škorjanca, MKUD gimnazije, folklorna skupina, harmonikar Cveto Križ, pionirji osnovne šole in recitatorji. Pri izvedbi proslave in nošenju štafete palice so sodelovali tudi pripadniki teritorialne enote in zastavonoše, medtem ko so mladinci in planinci kurili tudi kresove.

Pismo s pozdravi predsedniku Titu je prebrala mladinka Mirca Dimitrijevič. Zvezni štafeti se je v Kočevju priključila še lokalna, ki je dva dni potovala po občini, in sicer od Podpreske preko Trave, Osilnice, Fare, Kočevske Reke, Mozlja, Poljanske doline, Koprivnika, Želj, Strug, Stare cerkve, Livolda in Dolge vasi do Kočevja.

Po zelo bogatem in uspešnem kulturnem programu, ki ga ni mogel preprečiti niti dež, je štafeto palico mladinec Strečko Kenda odnesel do Itasa, kjer je prenočila. V petek zjutraj pa so v Starem trgu kočevski mladinci predali štafeto palico črnomaljskim.

Predsedstvo občinske konference ZSM se zahvaljuje vsem izvajalcem kulturnega programa, ki so kljub slabemu vremenu uspešno in lepo izvedli program, pa tudi občanom, ki so kljub dežju v velikem številu pričakali štafeto in počastili svečanost.

J. PRIMC

DROBNE IZ KOČEVJA

SEZONA SE JE ZAČELA — Ribniška sezona se je začela s 1. aprilom, ko je na Kolpi odprt lov postvi. Najbolj strastni ribiči so odšli na ribolov, čeprav je Kolpa s pritoki precej narasla in primerna le za „zibarjenje v kalnem“, na kar pa se ribiči v glavnem bolj slabo spoznajo, ker imajo raje čiste račune oz. vode. Tudi ob Rinži so se že pojavili prvi letošnji tmkarij.

KAJ BO V DVORANI? — Poročali smo že, da preurejujejo stavbo, v kateri je bil včasih muzej, do nedavnega pa skladišče Trikona. Zdaj smo zvedeli, da bo dvorana, v kateri je tudi freska, postala sejna soba za družbeno-politične organizacije mesta in da bo tu tudi stalna razstava likovnih del, ki so last kočevskega Likovnega salona.

PESEK JE OSTAL — Snega in ledu že dolgo ni več, po mestnih ulicah in pločnikih pa je ostal pesek, s katerim so pozimi peskali zaradi poledice. Prav bi bilo, da bi ga pometli in odpeljali, ne pa čakali, da se pod kolemi spremeni v prah ali blato, oziroma da ga ne odnese voda in zamaši že tako problematično mestno kanalizacijo.

KJE SO PLACE? — Minilo je že 3 tedne, odkar so OZD nakazale osebne dohodke zaposlenim na njihovi žiro račun, tu pa še zdaj niso dobili obvestila o tem. Občani izdajajo tudi čeke, pa ne vedo, koliko denarja imajo še na žiro računu, ker že lep čas niso dobili obvestil banke. Kaže, da je spet zatajila tehnika oz. avtomatika. Prej je bilo bančno poslovanje zelo dobro, če odpišemo razne manjše spodrsaljke, ki so pri vsakem delu tako rekoč „nujni“.

— Bager je spet preščipnil cel sklop raznih žic, ker ni nikjer podzemnega katastra.

— Saj tudi dovoljenja za razširitev pošte niso dobili, ker leta 1963 zgrajena pošta ni vrisana v noben „nadzemski“ kataster.

KOČEVSKO NOVICE

Strojepisni tečaj

Ob uvajanju tehnologije za postavljanje časopisnega stavka v Dolenjskem listu bomo po dogovoru s Samo-upravno skupnostjo za zaposlovanje za pridobitev novih usposobljenih sodelavcev priredili tečaj za

STROJEPISCE

OZIROMA

STROJEPISKE

ki bo v Novem mestu v aprilu in maju 1979 (s popoldanskimi predavanji in vajami).

NA TEČAJ SE LAHKO prijavijo fantje in dekleta v starosti do 25 let z dokončano osemletno osnovno šolo, pri čemer bodo imeli prednost tisti kandidati, ki so prijavljeni pri Skupnosti za zaposlovanje v Novem mestu kot iskanci zaposlitve.

PRED SPREJEMOM bo strokovna služba skupnosti za zaposlovanje ugotovila primernost prijavljenih kandidatov. Tečajniki bodo med tečajem zavarovani za slučaj nesreče pri delu, prejeli pa bodo tudi ustrezno nagrado, odvisno od uspeha ob koncu tečaja, če še niso v delovnem razmerju.

PO KONČANEM TEČAJU bodo najboljšim strojepiscem ponudili zelo zanimivo delo na sodobnih elektronskih pisalnih strojih. Drugi tečajniki bodo imeli večje možnosti pri iskanju zaposlitve.

SAMO PISMENE PRIJAVE sprejema do 15. aprila 1979 ČZP Dolenjski list (strojepisni tečaj) Novo mesto p.p.33 - V prijavi je treba obvezno navesti osebne podatke, naslov bivanja, podatek o dokončani osemletki (kdaj in kje) ter kratek opis družinskega stanja. Na preizkus spretnosti bodo kandidati povabljeni pismeno, takrat pa bodo predložili na vpogled tudi šolska spričevala.

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA SENOVO

razpisuje po sklepu delavskega sveta z dne 15. 1. 1979 in na podlagi 7. točke 43. člena

Javno dražbo

za prodajo naslednjih vozil:

tovorni avtomobil,
nosilnost 2000 kg,
TAM 2001, preukucnik,
nabavljen 1972,
prevoženih 90000 km,
v voznom stanju;
in combibus
nosilnost 1800 kg,
TAM 2001/CB,
nabavljen 1972,
prevoženih 121806 km,
v voznom stanju;

Na predlog komisije za osnovna sredstva je delavski svet določil izključno ceno na licitaciji za tovorni avtomobil z nosilnostjo 2000 kg 50.000,00 din, za combibus z nosilnostjo 1800 kg pa 25.000,00 din. V tej začetni vrednosti ni upoštevan prometni davek. Udeleženci javne dražbe morajo plačati pred začetkom licitacije 10-odst. polog.

Javna dražba bo 19. 4. 1979. Dražitelji se naj zberejo ob 8. uri v avtoparku Rudnika.

Ogled in vse potrebne informacije v avtoparku Rudnika Senovo.

ITALIJANSKE KERAMIČNE PLOŠČICE
TALNE IN ZIDNE

prodaja za devizna sredstva
„AVTOCENTAR - MERKUR“
prodajalna:

Zagreb, Iblerov trg 3, telefon (041) 411-736

AUTOCENTAR-MERKUR

DELAVSKE SVET DELOVNE SKUPNOSTI
SKUPNIH SLUŽB V SESTAVI
GOZDNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

OBJAVLJA NASLEDNJE PROSTE
DELOVNE NALOGE IN OPRAVILA:

1. FAKTURISTKE,
2. STROJEPISKE.

Pogoji:
pod 1: administrativni tehnik z enim letom delovnih izkušenj,
pod 2: končana dveletna administrativne šola.

Pismene ponudbe z dokazili je poslati v 15 dneh po objavi na naslov: Gozdno gospodarstvo Novo mesto, Gubčeva 15.

DSS SIS STANOVANJSKEGA IN
KOMUNALNEGA GOSPODARSTVA
NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge

1. REFERENTA ZA KOLEKTIVNO KOMUNALNO DEJAVNOST
2. REFERENTA ZA VZDRŽEVANJE STANOVANJSKEGA SKLADA
3. REFERENTA ZA GRADBENO TEHNIČNI NADZOR
4. ADMINISTRATORKE

Od kandidatov pričakujemo, da izpolnjujejo naslednje pogoje:

pod 1 in 2:
- srednja strokovna izobrazba gradbene smeri
- tri leta delovnih izkušenj, oz. pod 2 lahko tudi brez delovnih izkušenj.
Pod 3:
- srednja strokovna izobrazba gradbene smeri
- strokovni izpit
- pet let delovnih izkušenj.

Pod 4:
- srednja strokovna izobrazba upravno administrativne smeri ali dokončana dvoletna administrativna šola
- zaželena praksa v strojepisju.
Za izbrane kandidate pod 1., 2. in 3. je predvideno dvomesečno poskusno delo, za kandidate pod 4. pa enomesečno poskusno delo.
Stanovanj ni.

Vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema 15 dni po objavi DS SIS stanovanjskega in komunalnega gospodarstva Prešernov trg 8.

Kandidati, prijavljeni za objavljena dela in naloge, bodo obveščeni o izbiri najkasneje v 30 dneh po preteku roka objave.

POPRAVEK

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO
V USTANAVLJANJU
58270 KRŠKO, ULICA 4. JULIJA 38

pod 9, 12, 15: KV ključavničar - poklicna šola,
pod 20: - VKV precizni mehanik - delovodska šola,
pod 24: - VKVK elektrikar - delovodska šola,
pod 25: - VKV elektromehanik - delovodska šola.

Pri vseh objavljenih delih in nalogah, kjer se zahteva opravljen strokovni izpit, je bil ta pogoj pomotoma objavljen in zato ni pogoj za sprejem na delo.

NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO
V USTANAVLJANJU, 68270 KRŠKO,

objavlja prosta dela in
naloge:

1. KNJIGOVODJE SALDAKONTI
2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJE

Pogoji:
pod 1
- dokončana srednja ekonomska šola,
- 5 let delovnih izkušenj, od tega 3 leta v knjigovodstvu,
- pasivno znanje angleškega jezika,
- poskusno delo 3 mesece;
pod 2
- dokončana srednja ekonomska šola,
- 4 leta delovnih izkušenj, od tega 2 leti na knjiženju osnovnih sredstev.

Kandidati naj pošljejo svoje ponudbe v 15 dneh po dnevu objave. Odgovore na ponudbe bodo prejeli v 30 dneh po izteku roka objave.

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA
„DJURO SALAJ“ KRŠKO
TOZD TRANSPORT

objavlja
prosta dela oz. naloge za

4 DELAVCE PRI PREMOGU

Pogoji:
- nekvalificiran delavec
- troizmensko delo
- poskusno delo 3 mesece

V skladu s pravilnikom o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke in individualnimi merili dela je možno ustvariti OD v višini 6.500,00 din.
Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi.
Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire naj pozneje v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav.

JUGOBANKA

61001 LJUBLJANA, TITOVA 32
TEMELJNA BANKA LJUBLJANA
n. sub. o.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA
VABI
K SODELOVANJU ZA EKSPOZITURO
V NOvem MESTU

1 SODELAVCA

za področje dela s strankami po hranilnih vlogah, tekočih in žiro računih, devizno-valutnih poslih ter blagajniških opravilih.

Od kandidata pričakujemo, da ima:
- srednjo izobrazbo ekonomske smeri ali gimnazijo,
- 2 leti delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih,
- veselje za delo s strankami,
- da je pripravljen delati v dveh izmenah

Delo se združuje za določen čas s polnim delovnim časom in 1-mesečnim poskusnim delom.

Kandidati, ki bi želeli postati delavci naše delovne skupnosti, naj vložijo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov:
Delovna skupnost JUGOBANKE - temeljne banke Ljubljana, Titova 32, oddelek kadrovske zadeve, v 15 dneh po objavi.

O izbiri bomo kandidate pismeno obvestili v 15 dneh po dnevu opravljene izbire.

ISKRA-AVTOMATIKA, Ljubljana, n. sub. o.
TOZD ELA
Novo mesto, n. sub. o.

objavlja prosta dela in delovne naloge:

1. VODJA TEHNOLOŠKEGA ODDDELKA
2. PLANER-ANALITIK
3. LIKVIDATOR
4. VODJA KUHNJE
5. KUCHAR

Pogoji:
pod 1) visoka ali višja šola strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj
pod 2) višja izobrazba ekonomske smeri, 3 leta delovnih izkušenj
pod 3) srednja ekonomska šola, 2 leti delovnih izkušenj
pod 4) poklicna gostinska šola, 3 leta delovnih izkušenj
pod 5) poklicna gostinska šola, 1 leto delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave na naslov: ISKRA-AVTOMATIKA-TOZD ELA, Novo mesto, Ragovska 7a, v 15 dneh po objavi.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

ZACETEK POTI K ZANESLJIVEMU POSLOVNEMU USPEHU — OGLAS V DOLENJSKEM LISTU

Zaupajte nam svoje težave
Skupaj z vami bomo pripravili oglas ali reportažo
Na vašo željo posredujemo objavo vaše reklame v katerem koli jugoslovanskem časopisu ali reviji
Nudimo vam strokovne fotografske usluge na področju industrijske, modne in reklamne fotografije
Za potrebe vaše propagande prevzamemo kompletno izdelavo reklamnih edicij — prospektov, katalogov...

POKLIČITE NAS
po telefonu (068) 22 — 365, ali pa nas obiščite v novih poslovnih prostorih na Glavnem trgu 5

EKONOMSKA PROPAGANDA — DOLENJSKI LIST

Sejem Alpe Adria prerašča okvire sejma

Na letošnjem sejmu razstavlja na popolnoma zasadenih površinah preko 600 razstavljalcev iz 19 držav. Iz Jugoslavije razstavlja 337 razstavljalcev, iz Italije 131, iz Avstrije 68, iz ZR Nemčije 32, itd. Tako smatramo, da je letošnji sejem ALPE-ADRIA rekorden po udeležbi in razstavljalcih. Zato postaja ta prireditev ena izmed osrednjih tovrstnih v mestu Ljubljana. ALPE ADRIA ni več samo komercialna prireditev, ampak ima vedno večji družbeni pomen. Vse bolj prerašča okvire klasičnega sejma in vedno bolj postaja manifestacija naše odprte politike in odprtega sodelovanja z vsemi deželami, posebno pa s sosednjimi. Zato postaja važnejši na sejmu ALPE ADRIA del, ki obravnava višje oblike gospodarskega sodelovanja. Ta oblika postaja vedno aktualnejša in tudi perspektivnejša. Počasi bodo klasične oblike izmenjave blaga nadomestile višje oblike trgovanja in sicer izmenjava tehnologij, izkušenj in licenc in da bomo morali še bolj pospeševati skupna vlaganja in tako združiti prednosti posameznikov in dežel v skupnem projektu, objektu ali skupni ponudbi tretjim, pa naj bodo turistične, industrijske ali druge smeri. Ravno ta sejem naj postane stična točka med tovrstnim povpraševanjem in ponudbo. Ta del razstave bodo tudi spremljala posvetovanja na to temo, ki jih organizirata Gospodarski zbornici Hrvatske in Slovenije. Poleg tega je v tem delu prikazano tudi sodelovanje s sosednjimi deželami, sodelovanje Ljubljane s pobratenimi mesti v Jugoslaviji ter zunaj nje.

Naslednji del sejma, ki je za širši krog obiskovalcev najbolj privlačen, smo imenovali ČLOVEK IN NJEGOV PROSTI ČAS. Ta del je tematsko urejen v podskupine in sicer: DOM IN GOSPODINSTVO, AVT O—MOTOR—MOPED, POČITEK IN REKREACIJA ter HOBBY. Ves ta del je poprežen z degustacijami, demonstracijami, strokovnimi predstavitvami ter testiranjem proizvodov. Ta tematika postaja vedno bolj množična in aktualna, vsakdo ima več prostega časa, ki bi ga koristno izabil. To potrjuje tudi število razstavljalcev. Teh bi bilo še več, če Gospodarsko razstavišče ne bi bilo omejeno s prostorom. Vendar upamo, da bomo uspeli povečati razstavne površine in tako bo ta manifestacija dobila še večji pomen in moč ter zaključeno enoto.

Velik pomen ima ALPE ADRIA tudi na turističnem področju. Saj ravno na tem sejmu lahko pride do izraza vsa pestra turistična ponudba Jugoslavije in sosednjih dežel. Letošnja posebnost sejma ALPE ADRIA je v tem, da s sejmom sodeluje praktično vsa Ljubljana. Sodelovanje s sosednjimi državami in pobratenimi mesti ter ostalimi ni samo v razstavah in komercialnih razgovorih, temveč tudi na področju kulture, turizma ter športa. Zato je v času sejma v Ljubljani vrsta kulturnih ter športnih prireditev. S sejmom sodelujejo tudi ljubljanski gostinci, saj so pripravili vrsto domačih jedi in specialitet. Tako postaja sejem ALPE ADRIA ne samo sejem Gospodarskega razstavišča, temveč sejem vse Ljubljane. To pa daje sejmu tudi svoj čar in bodočnost.

OPEKARNA ZALOG © NOVO MESTO p. o.

pripravlja v sodelovanju s „TERMIKO“ Ljubljana prodajni program izolacijskih materialov

TERMIKA
ljubljana, kamniška 25

GRADITELJI

Zelite graditi sodobno, prihraniti pri energiji?
Uporabite sodobne izolacijske materiale.
Izberite — TERVOL.

Za toplotno, zvočno in protipožarno izolacijo vam priporočamo sodoben, preizkušen material — kameno volno — TERVOL.

LASTNOSTI

Odlična toplotna izolacija nosilnih in nenosilnih sten, podov in streh.
Odlična zvočna izolacija sten in podnih konstrukcij.
Odlična toplotna in zvočna izolacija instalacijskih cevi.

TERVOL

Ne gori in zadržuje ogenj!
Ne trohnil
Odporen proti vlagi!
Enostavna uporaba!

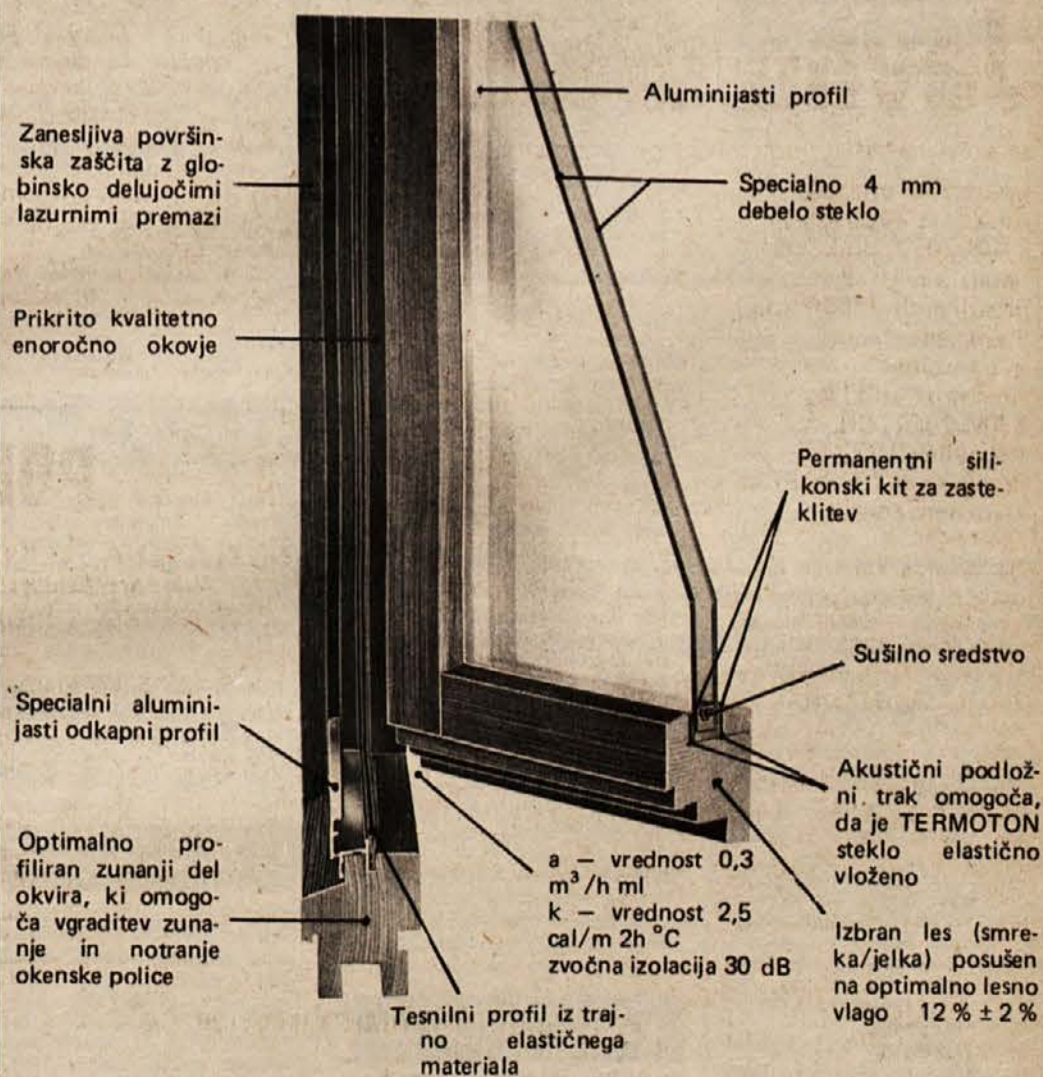
NE POZABITE:

Prihranek energije — TERVOL
Toplotna izolacija — TERVOL
Zvočna izolacija — TERVOL

Informacije lahko dobite po telefonu (068) 22—291 in 21—403 v trgovini z gradbenim materialom OPEKARNE ZALOG NOVO MESTO p.o.,

NOVI PROGRAM OKEN IN BALKONSKIH VRAT
JELOBOR 78 S TERMOIZOLACIJSKIM STEKLOM

TERMOTON

PRODAJNA MESTA Z NOVIM PROGRAMOM:

ŠKOFJA LOKA tel. (064) 61—361
ZAGREB — Sesvete tel. (041) 253—259

JELOVICA

lesna industrija, ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58,
tel. (064) 61—361

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi naše drage

FRANČIŠKE BRODARIČ

rojene Brinc

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku, ji darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Posebej se zahvaljujemo sosedom Štravsovim in Grabnovim za vsestransko pomoč v času bolezni in smrti naše drage. Iskrena hvala K.O. ZB Griblje za organizacijo pogreba, nosilec praporov, govorniku Martini in Tonetu ter mešanemu pevskemu zboru iz Gribelj, kolektivu Iskra TOZD Črnomelj. Iskrena hvala osebju kirurškega oddelka splošne bolnice Novo mesto ter godbi na pihala iz Metlike.

Žalujoči: mož Matija, sin Tone, hčerka Danica z družino, mama, brat in drugo sorodstvo

Griblje, Črnomelj, Metlika, Ljubljana

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi ata, stari ata, brat in stric

FRANC REŠETIČ

z Malega Slatnika upokojenec, bivajoč na Ratežu 204

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, vaščanom, še posebej pa sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, kolektivom SGP „Pionir“, AMD „Stjenka“ Sežana, ZPV Ločna, Novoteks, IMOS – Inženering Ljubljana za podarjene vence in cvetje, župniku za lepo opravljeni obred in vsem ki so pokojnika v takem številu spremili na njegovi zadnji poti, nam pa ustno ali pismeno izrekli sožalje.

Žalujoči: sinovi Martin, Jože, Franci, Tone, Ivan, hčerki Slavka in Marija z družinami

Novo mesto, Šentjernej, Ljubljana, Sežana, dne 23. marca 1979

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše ljube mame, stare mame in sestre

MARIJE LOVŠIN

iz Sušja pri Ribnici

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste se v tako velikem številu poslovili od nje, ji darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se g. kaplanu za opravljeni obred, PGD Sušje ter družini Matičevič in Vovkovi, kolektivu RIKO Ribnica, še posebno pa delovnemu kolektivu TGP Metlika in znancem iz Črnomlja za vso požrtvovalnost. Iskrena hvala vsem, ki ste nam v teh težkih trenutkih stali ob strani.

Žalujoči: sin Marjan, sinova Ivan, Ludvik in hčerka Marija z družinami, sestra Ivanka z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po dolgoletni in težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, tast, svak in stric

ALOJZ KUZMA

iz Male Lahinje pri Dragatušu

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam bili v težkih trenutkih v tolažbo in pomoč in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se zdravnikom in drugemu osebju dermatološkega in kirurškega oddelka splošne bolnice Novo mesto za veliko požrtvovalnost in trud, ko ste mu lajšali bolečine in se borili za njegovo življenje. Hvala tudi organizacijam, ZB Dragatuš, osnovni šoli in Elektro Črnomelj ter društvu upokojecev za podarjene vence in cvetje. Iskrena hvala tov. Evgenu Cestniku in Poldetu Bečaju za ganljive poslovilne besede. Pevcem za odpete žalostinke in župniku za opravljeni obred. Prisrčna hvala še enkrat vsem, ki ste našemu dragemu pokojniku darovali cvetje in ga pospremili v tako velikem številu na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Ana, sinova Mirko, Marjan, hčerka Tinka z družino in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nepričakovani, boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in dedka

JAKOBA ŠKOFA

iz Grabrovca 28

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje. Posebna zahvala dr. Željku Bošnjaku iz novo-meške bolnišnice ter osebju zdravstvenega doma Metlika. Zahvaljujemo se za vsestransko pomoč družinam: Dragovan, Kramarič in Črnogelj iz Grabrovca ter družinam Bračička, Vrvišar in Črnič iz Metlike, ZB Grabrovec in drugim vaščanom. Iskrena hvala metliški mestni godbi, tov. Nemanjič in Dragovan za poslovilne besede, župniku iz Metlike za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: žena Ana, hčerka Anica in Marija z možem, vnuki Albin, Anica z družino, Marija z družino in Marinka z možem

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je zapustil naš dobri in skrbni mož, oče, stari oče, brat in stric

MILAN TOMAZIN

sobosikarski in pleskarski mojster iz Trdinove ul. 20

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, poslovnim prijateljem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, ki ste njegov prerani grob zasuli s cvetjem in venci, vsem, ki ste sočustvovali z nami, nam pismeno ali ustno izrekli sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni kirurškemu oddelku splošne bolnice Novo mesto, ZZB Novo mesto in KS Grm. Zahvaljujemo se Združenju sam. obrtnikov Novo mesto, obrtni zadrugi „Hrast“ in pleskarskim mojstrom za poslednjo častno stražo, govornikom za poslovilne besede in pevcem. Iskreno zahvalo smo dolžni župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat velika in iskrena hvala.

Žalujoči: žena Terezija, sinovi Marjan, Viktor in Milan z družinami, sestre, brat ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni, boleči in mnogo zgodnji izgubi naše ljubljene in nepozabne hčerke in sestre

CVETKE SLUGA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, sošolcem, sodelavcem, mladincem in vsem, ki ste z nami sočustvovali ter Cvetko v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti in ji podarili toliko lepega cvetja. Posebna zahvala DO Gorjanci iz Straže za pomoč, tov. Ivanetiču za organizacijo pogreba, župniku za opravljeni obred in vsem govornikom za lepe besede, s katerimi so obudili v spomin lik vedno prisrčne in nasmejane naše Cvetke. Hvala zdravnikom in zdravniškemu osebju nevrološkega oddelka bolnice Novo mesto, posebno dr. Lučevu, za izredno prizadevanje, da bi rešili mlado življenje.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 83. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče in stari oče

JANEZ FRANKO

z Razdrtega 6

Najtopleje se zahvaljujemo sosedom za nesebično pomoč, sorodnikom, znancem in prijateljem za darovane vence, cvetje in izrečeno sožalje. Zahvala GG TOZD TM Brežice, PTT podjetju Novo mesto in kolektivu PTT Šentjernej. Zahvaljujemo se tudi Društvu upokojecev Šentjernej ter župniku za govor in opravljeni obred. Hvala tudi vsem, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: sin Vinko in sin Jože z družinama

ZAHVALA

Ob tragični izgubi našega dragega, nepozabnega sina in brata

*Pomlad na vrt bo tvoj prišla
in čakala, da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla
in jokala ker Tebe ni!*

JANEZA TOMCA

iz Brdarcev pri Dragatušu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem. Posebno se zahvaljujemo Stanetu Lamutu, sosedom in vaščanom, ki so nam pomagali in tolažili v teh težkih trenutkih. Enako se zahvaljujemo za darovane vence TOZD Krka, TOZD Dolenjka Novo mesto, Črnomelj, GOK Črnomelj, njegovim sodelavcem, sošolcem in prijateljem. Zahvala GD Dragatuš Zupudje, K.K. Partizan Dragatuš, govornikom za poslovilne besede, zdravnic Strmcčevi iz Črnomlja in vsem, ki so nam izrekli sožalje, ga spremili k njegovemu preranemu grobu in ga zasuli s cvetjem. Vsem, prav vsem, najlepša hvala!

Neutolažljivi starši, oče Janez, mati Marija, brat Rajko, sestra Romana, stric Slavo in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, brata, strica in svaka

VINKA REPOVŽA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancem in prijateljem za podarjeno cvetje in izrečeno sožalje. Posebna zahvala sosedom, ki so nam v najtežjih trenutkih prvi priskočili na pomoč, GD Šentjanž, kolektivu „Metalne“ Krmelj, OS Šentjanž P. Š. Krško, govornikom, župniku za opravljeni obred ter pevcem in vsem, ki ste pokojnika spremili na zadnji poti.

Žalujoči: vsi njegovi

IZ KRAJA V KRAJ**PREMALO SPORTNIH DELAVCEV**

Kljub temu da je črnomaljski TVD Partizan lani dobil trinajst novih vaditeljev oziroma trenerjev in ima sedaj 29 vadiateljev, tri rokometne trenerje in 18 drugih športnih delavcev, le-teh še vedno primanjkuje, da bi lahko izpeljali vse svoje načrte. Ugotavljajo tudi, da se učitelji telesne kulture na šolah premalo vključujejo v delo v raznih športnih društvih in v krajevnih skupnostih.

ŽELIJO DRUŠTVA

Na skupščini občinske telesno-kulturne skupnosti v Sevnici minuli teden so delegati s terena opozarjali na potrebo po ustanavljanju telesno-kulturnih organizacij pri njih. Takšne želje imajo v Tržišču in na Bianci. Menijo, da bi tako lažje

organizirali, predvsem pa tudi finančno dejavnost.

MANJ ZA TOŽILSTVO

Po prvotnem dogovoru naj bi kočevska občina prispevala za delo Temeljnega sodišča in Temeljnega tožilstva v Ljubljani od skupnega zneska 3,282 odstotka, na zadnji seji zborov občinske skupščine Kočevje pa so to udeležbo znižali na 2,254 odstotka. Tudi ribniška občina ima stopnjo znižano od 2,319 na 1,533 odstotka.

VODOVOD ZA KRAJEVNI PRAZNIK

V Globokem so 31. marca slavili svoj krajevni praznik v spomin na 35. obletnico napada Kozjanskega

bataljona na sovražnikovo postojanko. To je bilo 20. marca 1944. Napad je bil prva uspešna akcija na Kozjanskem.

Globočani slavijo praznik že več let. Letos so še zlasti zadovoljni, saj je kar 254 hiš dobilo pitno vodo. Vasi Mali vrh, Globoko, Piršnobreg in del Bojsnega so se z njim prerodile. Vodovod je zahteval tudi veliko dela. Krajski so žrtvovali zanj nad deset tisoč prostovoljnih ur. V delu in denarju so prispevali polovico vrednosti. Vodovod je veljal okoli štiri milijone dinarjev.

NAČRTI DO KRAJA TISOČLETJA

Delegati vseh treh zborov občinske skupščine v Sevnici so na seji 27. marca sprejeli odlok o pripravi načrta razvoja občine za naslednje petletno srednjeročno obdobje, dolgoročni načrt tja do leta 1985, v marsičem celo do leta 2000. Načrte bodo izdelali z lastnimi silami, pri občinskem izvršnem svetu bo delovala 17-članska operativna komisija.

PO KOROŠKEM ...

Pred kratkim so Kočevci organizirali izlet na Koroško in v Celovec. Videli so marsikaj in to tudi primerjati z razmerami doma.

Tile Avstrijci imajo pa še vedno obleke pretežno iz „ločna“, kar smo pri nas že zdavnaj opustili, je opazil Nace.

Tudi take reklame in barvne slike kandidatov ob volitvah smo že zdavnaj opustili, je dodal Stane.

Glejte še te zanimivosti: v tej vasic Gropa sveta pometa cesto kar šest pometačev! Tudi to smo pri nas že zdavnaj opustili.

Nismo pa opustili razmetavanja smeti in odpadkov po cestah. Kočevje je lep primer za to.

Prva komisarka - Mira

S sodnico Miro Javoričeva iz Brestanice sva si izbrali za pogovor popoldanski čas. Doma pri njej je bilo srečanje manj uradno. Pogovor je sproščeno stekel in dopolnjeval bežne vtise v celovitejšo podobo mlade sogovornice.

Pri sedemindvajsetih letih je Mira z marljivostjo in prizadevanostjo veliko dosegla. Ima poklic, ki ga z veseljem opravlja, ima pa tudi poslušarje, kar se dogaja okoli nje. Rada je sredi življenja, zato se ne izmikata družbenopolitičnim dolžnostim niti v službi niti krajevni skupnosti. Mladinska organizacija je bila njena prva tovrstna šola. Že kot študentka se je v njej dobro izkazala in v vrste Zveze komunistov so jo sprejeli, še preden je zapustila Ljubljano.

Zdaj opravlja Mira pomembno dolžnost v obrambnih pripravah. Od lanske pomladi je namreč komisarka v enoti za teritorialno obrambo. V dolnjiški pokrajini je prva ženska na tem položaju. Med teritorialce je vstopila 1977. leta, po razgovoru o pomenu ljudske obrambe v mladinski organizaciji. Stvari so jo zanimale, in to je bilo dovolj za nepreklicno odločitev. Ni ji žal, spoznala je še drugo stran življenja, o kateri ženske navadno zelo malo ali pa nič ne vedo. Za mlade prostovoljce z Miro vred je bila zaprisega na krškem stadionu pomemben dogodek in mejnik v življenju. Kmalu po tistem so mladi odšli na sedemdnevno usposabljanje. Mira je na vsakem koraku opazala, kako dekletom manjka vojaško znanje. Prav to pa jih je spodbujalo, da niso odnehale prej kot fantje, da so bile celo vztrajnejše od njih. Med fanti so se dekleta zelo dobro počutila. Prav nič jih niso podcenjevali, ampak so jim bili vedno pripravljeno pomagati, jih kaj poučiti. Bili so ponosni, če

so imeli v četi dekleta. Med njimi se je razvilo zelo lepo tovarištvo in Mira zdaj sele razume, zakaj se ravno v vojski spletajo tako trdne in tople človeške vezi. Takrat je bila Mira navaden vojak, pri drugem srečanju z enoto pa je tovarišje že presenetila kot politična komisarka. Po imenovanju za komisarko je začela še bolj poglobljeno vojaško znanje. Od takrat naprej se stalno izobražuje, zavedajoč se, da bo le tako v vsakem trenutku kos zahtevnim nalogi, ki jo opravlja. Toda vse to ji ne dela preglavic.

Mira pa se zanima še za tisoč drugih stvari, zato se marsikdaj ne utegne posvetiti vsem konjičkom. Nadvse rada bere, a za knjige ji ostajajo le večeri, pa še ti so vedno krajši. Proste urice izkoristi tudi za pletenje. Kot gimnazijka je z veseljem pela v mladinskem pevskem zboru v Brestanici. Ko so se maturanti razkropili na vse strani, je zbor razpadel in petja je bilo konec. Mira je od nekdanji navdušena planinka, kar je pri Javoričevih družinska tradicija. Zelo je navezana na svoj kraj, na čudovito dolino sredi gozdnatih pobočij.

Žal, ji za razvedrilo ostaja vedno manj časa, ker jo večje družbene dolžnosti. Dela v številnih organizacijah v krajevni skupnosti in na občini. V svoje poklicno delo se z veseljem vživlja, vendar se mora tudi ona spoprijemati s težavami začetnikov, ki ji zagrenijo marsikatero urico. Dela na kazenskem in na nepravdnem oddelku. Kazensko pravo je sicer izredno zanimivo, toda treba se je odločati, razsojati, to pa je tem težje, čim bolj vesten in tenkočuten je človek. Sicer pa se tolaži s tem, da čas in praksa postopoma izgledata za začetnika včasih nepremostljiva nasprotja.

JOŽICA TEPPEY

Mož, ki zaustavlja nesreče

Zaporničar E. Medvešek iz Vranja pri Sevnici je spet preprečil trčenje na tirih - Ovinek, kjer se vedno kaj pripeti - Ob železni cesti tudi v pokoju

Le raztriti tolčenec med obema troma mednarodne proge blizu čuvajnice št. 14 v Vranju pri Sevnici priča o gneči med troma.

V četrtek, 22. marca ob 20. uri, je z asfaltne ceste železniškega prehoda zaneslo invalidskega upokojenca Martina Novšaka iz Boštanjia tako, da je stoenka nemočno obstala med obema progama. Zaporničar Everist Medvešek (nenavadno ime mu je bil prinesel z ruske fronte oče) iz čuvajnice čez cesto je brz ocenil, kaj mu je storiti. Sama z voznikom vozila ne bi mogla zriniti na varno. „Vedel sem, da se bližajo vlaki. Na sevniški postaji je že imel odhod brzec 741, čuvajnici 17 se je v blanski smeri bližal tovorni vlak. Sevniški postaji in čuvajnici vzdolž proge sem naročil, naj vlaka zadržijo in pošljejo pomoč. Le-ta je tudi kmalu prišla, vlaka pa sta si nabrala osem minut zamude,“ pripoveduje o tem dogodku s srečnim koncem Medvešek. Če bi kateri ali kar oba vlaka naletela na to stoenka pri hitrostih na tem delu proge, bi bilo prav gotovo kaj drugega kot zgolj osemminutni zastoj.

Medvešek je ukrepal pravilno, kot že mnogokrat doslej. Lani avgusta je bil prav on tisti, ki je zaustavil Basel-Beograd ekspres s počenim kolesom na enem od spalni-

set mesecev, kolikor mu manjka do upokojitve. Navsezadnje to ne bo popolno slovo od železne ceste, saj bo tudi poslej bival v hiši tik proge.

A. Ž.

AK NOVO MESTO IZDAL BILTEN

Člani novomeškega Atletskega kluba so ob pričetku nove sezone izdali bilten. V njem so podrobno predstavili delo svojega kluba in zapisali, da je atletika na Dolenjskem močno napredovala. Še vedno je center v Novem mestu. Moška ekipa je na primer zasledila v zveznem merilu odlično 8. mesto, medtem ko so dekleta precej slabša. Bilten prinaša tudi prispevke s področja tekmovalne in vadbene atletike, opozarja na načrte za posodobitev stadiona itd.

M. Š.

ČE SE LE DA BREZ ŽRTEV - Zaporničar Medvešek kaže kraj, kamor je med troma zletela s ceste Novškova stoenka.

kov. Nasploh se okrog te čuvajnice v ovinku vedno kaj pripeti. Medvešek se bo izmenjaval z čuvajski hišici 14 v običajnih zaporedjih še de-

Pomlad prebudila tudi žeparje

Drugega aprila je bil na novomeški avtobusni postaji na delu žepar. Ko je okoli 13. ure 60-letni Jože K. iz okolice Trebnjega vstopal v avtobus proti Trebnjemu, se mu je zazdelo, da se mlajši moški nekam preveč vrti okoli njega. No, tesnih dotikanj je bilo kmalu konec, fant je izginil.

Ko pa je Jože K. hotel spreprodniku plačati vožnjo, je zgrožen ugotovil, da v njegovem žepu ni več listnice z dokumenti in 28.000 dinarji. Zadnje čase so imeli na novomeški avtobusni postaji pred žeparji mir, pomlad pa je očitno prebudila tudi dolgoprstneže.

DOMAČI RIBJI ZAROD

Sevniškim ribičem v minulih letih niso prizanesli pomori rib v rečici Mirni. To zimo je imel novi gospodar sevniškega podoboma ribiške družine heroja Maroka Anđželo Denič precej uspeha z gojenjem postrvi v valinici v Zapužah. Samo iz te valinice naj bi to sezono zaplavalo v vode 700.000 malih postrvi. Zaradi vse bolj ogroženih voda si ribiči prizadevajo zgraditi ribnike v dolini Impoljškega potoka.

»Dolenjski list« v vsako družino

„GLAVNIK IN LASJE“, prvonagrajeno delo Novomeščana Bojana Radoviča na tretji republiški razstavi mladinske fotografije, ki jo bodo jutri popoldne odprli v novomeškem Domu JLA.

Foto cvetober mladih

Jutri bo v Novem mestu (Dom JLA) otvoritev 3. republiške razstave mladinske fotografije - Uspeh Dolenjcev

Novomeški fotoamatjerji že tretjič prirejajo republiško razstavo mladinske fotografije. Pod pokroviteljstvom občinske zveze za tehnično kulturo bodo razstavo odprli jutri ob 17.30 v avli Doma JLA. Razstavljenih bo 96 črno-belih fotografij od 260 prispelih, izmed katerih je žirija že 24. marca izbrala najboljše ter posameznikom in klubom podelila nagrade in priznanja.

Razpis je zahteval, da morajo avtorji poslati fotografije na temo „Portreti“ In Prosto temo. Najboljše portrete so poslali in bili zanje nagajeni: Janez Bogataj (FK Gorenja vas) za fotografijo „Jože“, Jaka Jeraša (FK Piran) za fotografijo „Ingrid 3/78“ in Boris Suligoj (EK Piran) za fotografijo „Zdaj si pa moj“. Maruša Šmigoc iz Ljubljane in Jelka Snaj iz Radomeja sta bili pohvaljeni.

Prvonagrajenec v skupini Prosta tema je Novomeščan Bojan Radovič za fotografijo „Glavnik in lasje“. Drugo nagrado sta dobila Mirenčan Zdravko Kramer za „Planet X“ in Novomeščan Sašo

Fuis za „Oblak in šahovnico“. Tretjo nagrado pa so si razdelili: Stjepan Blažeka (FK Piran) za fotografijo „Sidari 1“, Vito Pretnar (FK Kranj) za „Prste“ in Božidar Sinkovec (FK Tržič) za „Mreže“. Pohvaljena sta bila: Janez Marčun (FK Radomlje) za „Veliki S“ in Alenka Vidgar (FK Vevče) za „Arhitekturo II“.

Nagajenci za kolekcije so: 1. Andrej Virč (FKK Novo mesto) za „Okna“ 2. Marjan Dobovšek (Foto grupa ŠOLT Ljubljana) za „Stolpnice“ in 3. Dušan Grica (FK Vevče) za „Zvezdnato jesen“. Za kolekcijo fotografij je bil pohvaljen bojan Rak (FK Piran).

Najboljša dela na prosto temo so bila poslana iz FK Piran, ki bo tako že drugič dobil prehodni pokal. Najboljše portrete in sploh največ dobrih del so poslali na razstavo domačini - FKK Novo mesto. Najboljši razstavljalci pa so: Zdravko Kramer s portreti, Stjepan Blažeka s fotografijami na prosto temo, Sašo Fuis in Andrej Virč pa sta prva po kombinaciji.

MARJAN DVORNIK

Kočevska stoletnica Helena Kaplan

Receptov za dolgo življenje tudi ona ne pozna

Pred 100 leti, natančno 13. aprila 1879, se je na Velikem Osočniku pri Robu rodila Helena Kaplan, ki živi danes v Kočevju pri vnuku Abdiju Bejtoviću. Medtem ko je mati dremala, sva se zapletla v pogovor z njeno 65-letno hčerjo Marijo Bejtović. Povedala je, da je oče padel v prvi svetovni vojni na italijanski fronti. Mati je skrbelo zanjo in še za starejšega brata ter popol-

Helena Kaplan

sestro Angelo, ki živi zdaj v Franciji. Mati je dobivala kot vojna vdova nekaj podpore za otroke. Seveda to ni zadostovalo za življenje, zato je hodila na „žernado“, se pravi delat po gruntih bogatejših kmetov. Materi je še danes v krvi tisto ganjanje, saj se včasih proti jutru zbudi, prebudi še hčer, čez: „Hitro vstani! Treba napojiti živino! In kosci bodo prišli.“

Stoletnica je vse rada, najraje pa belo kavo s kruhom pa mehko kuhana jajca. Vendar noče vsakega mleka, vsakega jajca in vsake kure. Je šele takrat, ko ji hči zagotovi, da ta hrana ni iz trgovine, ampak iz rodnega Osočnika.

Tudi med drugo vojno materi ni bilo prizaneseno. Hči je bila aktivistka OF in obveščevalka. Dostokrat je bilo treba bežati. Po vojni so se otroci raztepli po svetu. Na Osočniku je ostala sama s tri leta mlajšo sestro, ki ji je že dolgo prej v Ameriki umrl mož. Pred štiri leta pa je mlajša sestra umrla in mati se je preselila k hčerki Mariji in vnuku Abdiju Bejtoviću v Kočevje, ki ga ima zelo rada.

Mater Heleno izdaja sluh, pa tudi noge včasih zataje za dan, dva, potem pa se vse skupaj spet popravi. Je rada. Hitro za duha tudi črno kavo, ki je spije po tri do štiri skodelice na dan. Če ji hči pozabi zvečer skuhati v mehko že tretje jajce - prvo dobi zjutraj, drugo popoldne - jo že spominja: „Spet si na nekaj pozabila. Zdaj mi ga boš pa za spremembo spekla.“

100. rojstni dan matere, babice in prababice bo sorodstvo Helene Kaplan praznovalo 22. aprila, ko bo prišla iz Francije tudi 75-letna hči Angela Petič. JOŽE PRIMC

PREHRUPEN GOST

Metliški miličniki so 26. marca pridržali do izteznitve Metličana Janeza Doža, ki je hudo pijan razgrajal, ker mu v Hotelu Bela krajina niso hoteli postreči z alkoholom.

Dož je bil tako hrupen, da je iz omenjenega gostinskega lokala začasno pregnal domala vse goste. K sodniku za prekrške bo moral Dož tudi zaradi zmerjanja natakcarjev.

VETER MORAŠ ZNATI UJETI V JADRA

Tovarišu Dvojniku so zaupali predsedništvo odbora, ki naj bi pripravil vse potrebno za združitev Hitrotkala in Hitrošiva v sestavljeno organizacijo združenega dela. In tovariš Dvojnik je delal, da so mu lastni otroci pričeli govoriti stric, ker so ga tako malo videvali doma, žena je pre-mišljevala o ločitvi, za nameček ga je na dvorišču ugriznil domači pes, misleč, da se tihotapi k bajti nočni zmi-kavt.

Na skupnih sestankih predstavnikov iz Hitrotkala in iz Hitrošiva je tovariš Dvojnik tresel iz sebe ugodnosti, ki bodo vzcvetele, ko se bosta „poročili“ imenovani delovni organizaciji. S svojim prepričevanjem in govorjenjem si je pridobil zaupanje okoli sedečih, zamisel o združitvi pa so, razumljivo, že od vsega začetka podpirale organizacije in preko njih vsi delovni ljudje Hitrotkala in Hitrošiva. Referendum je krasno uspel, kar

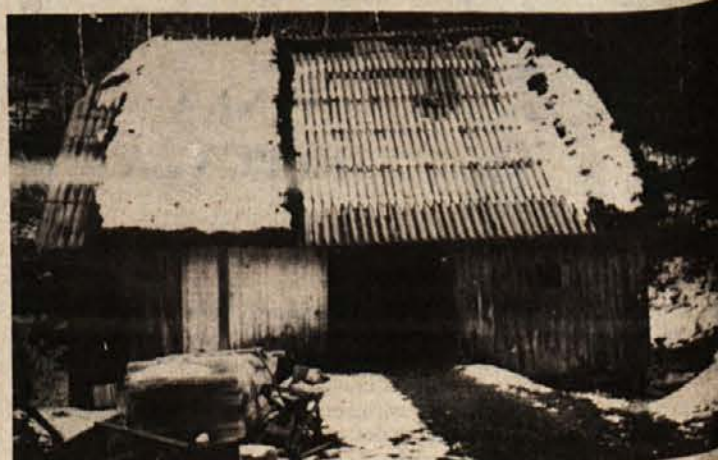
so pokazali vodilni iz obeh delovnih organizacij tudi navzven. Pri Razbiti buči so se nacejali dva dni in dve noči, vsakih pet minut pa so zapeli pesem: Mi se imamo radi...

Potem je postal tovariš Dvojnik direktor Hitrošiva, saj ne gre, da bi sedel tako sponoben človek v kakšni zakajeni pisarni, zdolgočasno in brez prave koristi za širšo družbeno skupnost. Ob imenovanju za direktorja so bili veseli tudi občinski može Re-

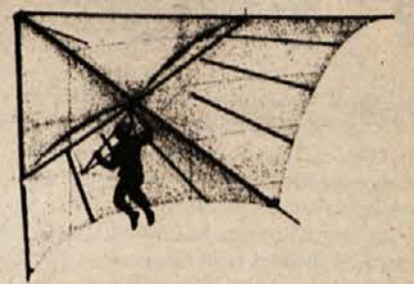
pičeve drage in sam tovariš župan je rekel: „Tovariš Dvojnik bo lahko največ pripomo-glje k zaživitvi sestavljene organizacije združenega dela.“

Pa ni bilo tako. Tovariš Dvojnik se je zanimal predvsem za delo in razvoj Hitrošiva, v Hitrotkalu se je pojavil le za novo leto, da je zaželel tamkajšnjemu direktorju vseh direktorjev srečo in zdravje v prihajajočem letu. O sozdu ni spregovoril niti besede, kajti zdaj ni več dobival osebnega dohodka iz naslova predsedniš-tva odbora za združitev Hitrotkala in Hitrošiva.

Sedaj je sejal in žel v Hitrošivu. TONI GAŠPERIČ

KAMERA ODKRIVA - Na kmetiji Jožeta Arka iz Roba pri Velikih Laščah je nekaj starih stavb, ki predstavljajo že pravo zgodovinsko vrednost. Med njimi je zapuščen mlin in tale stavba iz leta 1771, ki je od takrat doživela spremembo le pri strešni kritini Muzeji in Zavod za spomeniško varstvo se že zanimajo za te stavbe da bi jih zavarovali kot etnografske spomenike. (Foto: Glavonjič)

nekako pred desetimi leti v Ameriki. Američani, ki slavijo po tem, da se kaj hitro ogrejejo za vsako novost, pa tudi norost, so nov šport videli v letenju z deltasto napravo, ki jo je NASA namesto padal uporabljala za natančno pristanjanje svojih modelov.

Začetki pa segajo še v prejšnje stoletje in za začetek zmajarstva lahko štejemo leto 1889. Tedaj je Otto Lilienthal s svojim jadralnim letalom preletaval pobočja na popolnoma enak način, kot to počenjajo danes letalci z zmaji. Poletel in pristajal je z nogami, v zraku pa je krmaril s spreminjanjem lege telesa. Prvi avanturisti novega športa so tvegali življenje pod polivinilom in bambusno konstrukcijo, šele kasneje so konstruktorji izbrali ustrezne materiale.

Po ameriških načrtih so pred petimi leti pričeli graditi prve zmaje tudi Slovenci, ki so se v Jugoslaviji prvi ogreli za ta šport. Zibelka prvih poletov je bila Bloška planota. Navdušenecem iz Kranja so sledili še drugi korajžni mladeniči in danes je v petih slovenskih klubih v Ljubljani, Kopru, Škofji Loki, Posočju in Krškem prek dvesto privržencev tega atraktivnega športa.

Društvo za prosto letenje in gradnjo lahkih letalnih naprav „Krila klub“ iz Krškega je nastalo pred dvema letoma in je bilo registrirano kot tretje v Jugoslaviji. Borut Mlakar, Andrej Sotelšek in Stanko Pompe, pionirji dolenskega zmajarstva, so danes že izkušeni letalci in učitelji še 37 članom, kolikor jih ima danes klub. Na lanskem državnem prvenstvu v Dražgošah so med 50 udeleženci osvojili 20., 21. in 27. mesto.

Sami so izdelali šest zmajev, pravkar pa gradijo sedmega. Material zanj velja kar milijon starih dinarjev, sestavljen zmaj pa zahteva dva meseca dela več članov kluba. Prvi poizkusi krških zmajarjev so bili bolj poskakovanje kot letenje, šele ko je bil premagan strah, je prvi krški zmajar poletel. Kot ptica, pravi duša krških korenjakov in predsednik društva ing. Borut Mlakar. „Z lastnimi nogami in krili na ramenih se počeneš proti strmini. Potegneš zmaja navzgor, dokler ne začutiš, da se je

tkanina napolnila in se je teža zmaju zmanjšala. Potem poletiš, občutiš hitrost in letiš, letiš. Če telo potegneš naprej, boš krenil navzdol in povečal hitrost, obratno pa se bo zgodilo, če boš telo potegnil nazaj. Res je čudovito. Nagneš se levo, zmaj krene levo, premakneš noge in telo desno, zamj zavije desno. To je delček resnice v zraku. Po srečnem pristanku zložiš krila in spet veselo nazaj na rampo, na ponoven start, novim dogodivščinam naproti.“

Letenje z zmaji pa je lahko tudi nevarno. Največkrat ne pride do nesreče zaradi zmaja, velikokrat je kriv le človek, ki je hkrati tudi žrtev zaradi precenjanja samega sebe. Prvi slovenski zmajarji so imeli več želja in pehanja za rekordi, kot pa izkušej in znanja. Zato ni čudno, da se je že kmalu po prvem poletu v črno kroniko slovenskega zmajarstva zapisala prva žrtev: Franc Žnidaršič, 22-letni študent iz Martinjaka, je zaradi nenadnega sunka vetra strmoglavil iz višine 40 m in obležal mrtev. Druga žrtev je postal 27-letni Ljubljančan Vinko Slak, ki je neuspešno poletel iz 2558 m visokega Grintovca in treščil v skale. Pri nobeni od nesreč ni bil krivec zmaj. Američani, ki vodijo statistiko nesreč z zmaji, imajo od vzrokov na prvem mestu alkoholizirano zmajarjev, sledijo drogiranci in šele na tretjem mestu so nesreče zaradi površno izdelanega zmaja.

Krških letalcev prava nesreča, potrkajmo na les, še ni srečala, čeprav tudi njihovi pionirski časi niso minili brez prask in manjših udarcev ob mehko dolensko zemljo. „Stroga disciplina, zmajarjeva razsodnost, kvaliteta zmaja in vremenske razmere so vse, kar mora vedeti dober zmajar,“ pravijo.

Registriranih in tovarniško izdelanih inšče zmajev je v svetu petdeset vrst, pravi zmajarji pa se največkrat odločajo za samostojno gradnjo, ki ji najbolj zaupajo. Tudi zaletišče, rampa, nad pobočjem mora biti varno. Krščani so si prvo rampo napravili nad Podbočjem na Starem gradu in omogoča pri sto metrih višinske razlike enominutni let. Drugo zaletišče so si uredili na Kičerju nad Kostanjevico s 350 m višinske razlike, kjer lahko jadrajou tudi sedem minut.

Pravkar se pripravljajo na gradnjo novega zaletišča na Lisci, kjer naj bi še letos izvedli republiško tekmovanje zmajarjev. Tekmovalni duh tudi pri zmajarjih ni zatajil. Zmagovalec je tisti, ki se najdlje obdrži v zraku. Rekordov je za celo Guinnessovo knjigo rekordov. Leta 1973 je Američan Rudy Kishazy poletel z zmagom z vrha Mont Blanca in se spustil v Servoz pri Chamonixu in tako premagal 4000 m višinske razlike. Največje rekorde pa so postavljali na obalah Tihega oceana, kjer je ob pečinah Kalifornije ob stalnem vetru Harvey Malcher zdržal v zraku 10 ur in 47 minut in ga je tako rekoč noč prisilila k tlom. Svojevrsten rekord pa imata v rokah tudi mlada Francoza Denis Ducroz in Rene Ghilini, ki sta se leta 1977 spustila s Perujske gore (6800 m) in postavila svetovni rekord. Tudi Rokavski kanal je preletel zmaj Kena Messengerja, ki se je dal s pomočjo balona dvigniti 6500 m visoko nad Dover in po 45 minutnem jadrnanju pristal v Franciji.

Med slovenskimi tudi ne manjka rekorderjev. Mišo Šorn iz Ljubljane je na poletu s Slivnice postavil slovenski rekord eno uro in osemnajst minut neprekinjenega letenja. Njegov brat Slavko pa je lastnik praktično nezrušljivega rekorda, saj je prvi poletel z najvišjega jugoslovanskega vrha, 2863 m visokega Triglava. Višinski rekorder med Slovenci pa je najuspešnejši zmajar Stane Homar— Stemb, ki je v Franciji poletel iz 3500 m visokega vrha v francoskih Alpah. Danes ne leti več, ker se je pri spustu z Rčne gore hudo poškodoval. Državni rekord pa je Miran Simerl, ki je s Šmarne gore letel 4 ure in 15 minut.

Zmajarji še do danes, pačprav gre za športno dejavnost, ki bi bila pomembna tudi za naš vseljudski odpor, še niso našli pravega mesta med sorodnimi organizacijami v državi. Pravkar potekajo pogovori med Zvezo letalskih organizacij Slovenije in zmajarji o sprejemu. Ugoden razplet pričakujejo tudi krški zmajarji, katerih obstoj je trenutno odvisen le od delovne organizacije Sop Krško, v kateri je večina zaposlenih in jim ob finančnih težavah vedno priskoči na pomoč.

JANEZ PAVLIN

5. IV. '79

133 PRILOGA

NA KRILIH VETRA

S suhoparnimi besedami povedano je zmaj, zračno vozilo brez motorja, težje od zraka z negibno nosilno površino, katerega krmari pilot, ki poleti in pristane z nogami. Z bolj vznesenimi besedami pa lahko rečemo, da je z zmagom človek stopil v kraljestvo ptic, da je dobil tako dolgo zelena krila, starodavne simbole svobode.

Z varno in skrbno narejeno napravo deltaste oblike, sestavljeno iz duraluminijastih cevi, povezanih z nerjavečimi žičnimi vrvmi in prekritih z močnim jadralnim platnom, lahko človek ure in ure jadra. Melvin Roallo, oče „hanglidinga“, letanja z zmaji, si leta 1948, ko je patentiral letalno napravo deltaste oblike, prav gotovo in predstavljal, da bo ta novi šport, ki so ga menda gojili že stari Egipčani in narod Majev, tako hitro osvojil mlade. Začelo se je

DOBER DAN, DOLENJCI

MATIJA TOMC

Matija Tomc, slovenski skladatelj, bo praznoval 25. decembra letos osemdeset let. Ta visoki življenjski jubilej ga uvršča med staroste slovenskih komponistov. Pred nami pa je opus množice skladb, od preprostih napevov za otroke pa do najzahtevnejših, kot so orgelske skladbe, kantate in libreti pa celo opere. Zdaj, v visoki starosti, je osvelil mojster še ves mladosten in razigran, poln načrtov in novih in novih snovanj, in ko se dotakne klavirja, napolni njegovo sobo v Domžalah, kjer živi kot upokojenec, strastna in otožna pa spet melodična in tiha muzika, tako da ni občutiti let ne trpljenja in ne stisk, ki so ga kdaj pa kdaj pestile.

O skladateljevi osebnosti je bilo napisanega že zelo veliko, še nedolgo tega pa smo ga lahko gledali in poslušali tudi na televiziji, ko je pripovedoval o svojih skladbah za otroke. Otroci pa so prepevali kakor pomladni zvončki.

Rodil se je v Kapljiščah pri Metliki in prve razrede ljudske šole je obiskoval v Podzemlju. Spominja se svojega učitelja Pavlina Bitnarja, ki je bil tudi zagret za glasbo. „Nekega dne je prinesel v šolo pomarančo. Za nas kmečke otroke je bil to nenavaden dogodek. Rekel je: Kdor se nauči katekizem na pamet, bo dobil pomarančo. Res sva se ga naučila neka deklica in jaz, in ko je prišel čas plačila, je učitelj rekel: Ti, punčka, dobiš pomarančo, ti, Matija, pa boš šel v šole.“

In tako je Matija Tomc, star komaj nekaj čez deset let, na lojtniku prešel Vahto in zagledal neizmerno morje Dolenjske. Oče mu je dal za žepnino avstrijsko krono; nastanil se je Nad mlinom pri dijaški gospodinji Mariji Turk.

Spominja se domotozja, ko je hodil gledat na Glavni trg proti Gorjancem, in po kakšnem tednu hudih stisk se je odločil in napisal očetu: „Dragi oče! Krono imam še celo. Zapravil sem le za tole pismo pet vinarjev“. Po tem pismu mu je nekoliko odleglo.

„Moj prvi glasbeni učitelj in največji vzornik je bil Ignacij Hladnik. Poslušal in gledal sem tega čudovitega človeka in najbolj so me

impresionirale njegove noge, ko je igral na orgle. V franciškanski cerkvi v Novem mestu sem slišal prvič štiriglasen moški zbor in kmalu me je Hladnik vključil v dijaški pevski zbor, kjer sem pel sopran. Hladnik je vse glasove učil samo z violino. Tudi moj prvi inštrument so bile gosli.

Po končani prvi gimnaziji v Novem mestu leta 1913 so me poslali v Škofove zavode v Šentvid pri Ljubljani. Naj povem tudi to, da je bil moj profesor dr. Demšar, ki je letos star že sto dve leti. Za nas pa je bil že takrat star, saj jih je imel blizu štirideset.“

Maturiral je leta 1920. Potem se je odločil za semenišče. Že kot študent je vodil zbor in oktet. Po končani teologiji je bil eno leto kaplan v Mokronogu, nato pa eno leto prefekt v Šentvidu; to leto je istočasno študiral na konservatoriju v Ljubljani klavir in harmonijo. Leta 1926 je nadaljeval študij na Dunaju, kjer je na glasbeni akademiji imel za glavni predmet orgle in kompozicijo. Ko je 1930 z odliko končal, je bil nastavljen najprej kot suplent, leta 1933 pa kot profesor glasbe v Šentvidu in med vojno v Ljubljani. V teh letih je poučeval tudi orgle, deloma harmonijo in kontrapunkt na šoli Glasbene matice oziroma na konservatoriju in Akademiji za glasbo v Ljubljani. Leta 1964 je opustil pedagoško stroko in odšel na župnijo v Domžale. Upokojen je od leta 1973.

Tomčevi skladateljski prvenci segajo še v gimnazijska leta. To je bila priredba neke belokranjske narodne pesmi, ki je bila natisnjena 1923. Janko Grlic je v predgovoru k njegovim priredbam ljudskih pesmi za moški zbor zapisal:

„V skladateljski osebnosti Matije Tomca se združujejo izviritnost ljudskega glasbenega izraza v narodni pesmi, tradicija in bogato izročilo slovenske umetne pesmi in ne nazadnje iskreno nagnjenje do oblikovanja instrumentalne glasbene govornice. Sleherni motiv, vsaka melodija in harmonska barvitost govorijo, da je Matija Tomc Belokranjec, sin pokrajine, ki misli in čustvuje bolj abstraktno kot zahodnjaški Slovevec.“

Slavko Vurnik je zapisal: „Belokranjec ne ljubi slikovitih učinkov, to pa ne pomeni, da je monoton in dolgovezen.“ Matiji Tomcu je bolj kot lirika blizu arhaična statičnost, epsko in baladno občutje. Iz tega globokega notranjega skladateljevega nagnanjenja izvirajo domala vsi Tomčevi vokalni opusi od priredb ljudskih pesmi preko številnih otroških in mladinskih zborovskih opusov do epskih vokalnih pripovedi. V obdelavah slovenskih narodnih pesmi je Tomc znal premagati njihovo kratkosapnost; melodiji je vdihnil širino, ki jo je podčrtal s

kontrapunktom in variacijsko obliko. Najboljše Tomčeve zborovske stvaritve so nastale v času med obema vojnima ob Maroltovem Akademskem zboru. Med velike vokalne partiture, ki so nastale po drugi vojni, pa šteje kantata Stara pravda, komponirana za desetletnico povojnega Akademskoga zbora. S svojim obsežnim vokalnim opusom je Matija Tomc dokazal, da je po Emilu Adamiču naš prvi zborovski skladatelj. Ima prirojen in prefinjen občutek za melodijo, harmonijo in kontrapunktično vodenje glasov, izjemen smisel za obliko, vse to uvršča Matijo Tomca med tiste slovenske glasbene ustvarjalce, ki so izoblikovali klasično podobo naše zborovske kulture.“

Manj obsežen, a nikakor obrobne pomena, je Tomčev simfonični opus. Njegova instrumentalna govornica ni novatorska, dopolnjuje pa skladateljevo globoko in iskreno pripadnost ljudskemu glasbenemu izročilu.

Z Matijo Tomcem sva se pogovarjala, pravzaprav sva iskala sorodstvene vezi zaradi pokrajine in zaradi besed in zaradi zvokov. In ko mi je zaupal, da vsaj dvakrat na leto obišče svoje domače in svojo nepozabno Belo krajino, mi je mimogrede povedal, da ima že od nekaj silno rad dobro belokranjsko vino. Povedal mi je, da je v življenju kar naprej hrepenel po glasbi in po dobrih ljudeh. Da je bil njegov največji učitelj Bach. Da je v tem komponistu smisel in red, občutek za obvladljivost kompozicije in veselja; to pa je tudi najvišji smoter ustvarjanja.

Pogovarjala sva se o Božidarju Jakcu, ki ga je narisal pred mnogimi leti, in o Božu Račiču – kmetu, ki mu je prinašal narodne belokranjske pesmi, ki jih je potem komponiral zaradi izčiščene govornice in zaradi svoje belokranjske pripadnosti. V knjigi, kjer so zbrane njegove belokranjske pesmi, je med drugim zapisal: „Bela krajina je bila v zadnji vojni središče narodnoosvobodilnega boja. Tu je bilo izhodišče vojaških akcij, tu je bila v Sloveniji najprej realizirana ljudska oblast. Tu je bilo tudi žarišče kulturno-prosvetnega dela. V Beli krajini so nastajala besedila prvih partizanskih pesmi, tu so se prvič glasili njih spevi, ki so tudi v najtežjih časih dvigali duha borcev za svobodo in jim pokazali pot v lepše dni. V Beli krajini srečamo tudi prve pionirske mladinske zbornice, ki jih je med drugim organiziral in jih visoko dvignil Maks Pirnik...“

V zbirki „Igraj kolce“ je veliko vseh mogočih pesmi, tudi novejših, Matije Tomca, nositelja Gallusovega in mnogih drugih odličij, in prav bi bilo, da bi ga Belokranjci povabili. Bilo bi nepopisno veselje na belokranjskih stelnih, kjer bi se prepevale Tomčeve in druge belokranjske pesmi. Čeprav je dobil Matija Tomc v osnovni šoli v Podzemlju, pred mnogimi leti nezadostno iz petja... .

LADISLAV LESAR

VOJAŠKI KOTIČEK

AVTOMATSKE PIŠTOLE

Vojne izkušnje so pokazale, da mora biti žepno strelno orožje učinkovito vsaj do 50 metrov na posamezne cilje in celo do nekaj sto metrov na skupinske. Zato so konstruktorji običajnim polavtomatskim pištolam dodali kopito, ki se lahko nataknejo na ročaj. S tem so močno povečali natančnost, saj vsak strelac ve, kako težko je meriti z eno roko brez naslona. Naslednji korak pri izpopolnjevanju pištol je uvedba nastavljenih merilnih naprav, kot jih imajo sicer puške. Še ena stopnja naprej je bilo zvečanje kapacitete magazina na 13 do 20 nabojev.

Kaj bi se po vsem tem še dalo izpopolniti? Odgovor je na dlani: hitrost streljanja. Zato so konstruktorji spravili na papir in v uporabo avtomatske pištole. Orožje, ki strelja v rafalih, kot brzostrelke.

Med tremi najbolj uspelimi primerki te vrste orožja lahko omenimo avtomatske pištole „Mauser M 1932“, sovjetski „stečkinov“ in češki „M 61–škorpion“.

Mauser M 1932 se le malo razlikuje od osnovnega polavtomatskega modela 1896. Ima kratko trzanje cevi, zaklep pa je blokiran s klinom, ki je pritrjen na nosilo cevi. Sprožilno udarni mehanizem je zelo zapleten, vendar tudi zelo zanesljiv. Z regulatorjem lahko strelec izbira med posameznimi strelji in rafali. Z varovalko se lahko sprosti napeto kladivec, ki pa v tem primeru ne udari po igli, podobni kot pri pištolah „walther“. Novost pri osnovnem modelu je bilo tudi zadržalo zaklepa. Tako je po zadnjem izstreljenem naboju zaklep ostal odprt in opozarjal strelca, da mora okvir zamenjati.

Te odlične avtomatske pištole so izdelovali v različnih kalibrih (tudi 9 mm), na voljo pa so bile razne dolžine cevi: od 10 do 24 centimetrov. Mauserje so izdelovali tudi v Španiji, predvsem za izvoz v Južno Ameriko in na Kitajsko. Trditi se da, da je to najbolj uspela avtomatska pištola vseh časov, ki še danes ni zastarela, čeprav je osnovni model (polavtomatski) nastal že v prejšnjem stoletju.

Avtomatska pištola „stečkinov“ je sovjetski povojni izdelek. Strelja naboje kalibra 9 mm, ki so nekoliko močnejši od standardne kratke devetke, vendar še ne potrebujejo trzanja cevi. Mehanizem orožja je, ne po naključju, izredno podoben odličnemu nemškemu „waltherju PP“, tudi povratna vzmet je nameščena okoli cevi (ima petelin s dvojnimi delovanjem), kar precej poveča priročnost in varnost orožja. Na ročaj se da pritrditi lahko kopito, ki dokaj poveča natančnost streljanja, posebno v rafalih. O uspešnosti tega sovjetskega modela avtomatskih pištol še ni natančnejših podatkov.

Zadnji v naši današnji vrsti je „M 61–škorpion“ iz čeških orožarn. Streljanja običajne naboje 7,65 skromne moči, ki tudi ne zahtevajo trzanja cevi. Orožje je sicer podobno brzostrelki, vendar ima sprožilno udarni mehanizem s kladivcem kot pištole in strelja z zapiralom v sprednjem položaju. Zapiralo ima štirikotni preseki in se giblje po ohišju, v katero je pritrjena cev.

Pištola ima regulator za posamezne strele in rafale ter zelo varen in zanesljiv mehanizem. Kopito je preklapno, nekoliko čudne oblike, vendar dobro služi namenu. Zadnji merk se da nastaviti na 75 ali 150 metrov. Na prvi pogled je to za naboj 7,65 skoraj prevelika razdalja, vendar ni tako. Ravno z izbiro šibkejšega naboja so precej povečali natančnost in s tem tudi moč ognja. Česa takega si z močnim mavserjem ne moremo privoščiti. Sicer pa je tudi popolnemu nevednežu o orožju znano, da je boljši zadetek z lažjo kroglo kot pa strel mimo s še tako močnim nabojem.

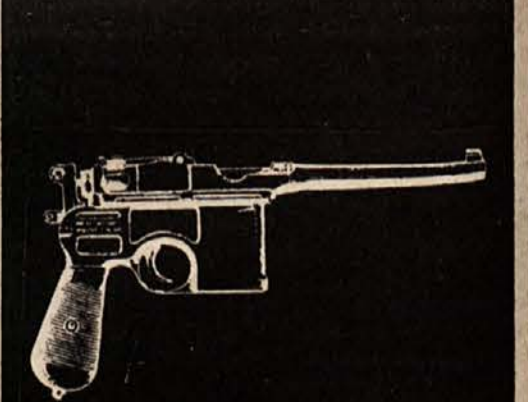
Kakšna je prihodnost avtomatskih pištol? Po mnenju poznavalcev bo razvoj krenil verjetno po poti stečkinova in škorpiona, to je k manjšemu kalibru, kot ga imajo vojaške polavtomatske pištole.

Druga možnost je tudi, da bo meja med avtomatskimi pištolami in brzostrelkami zbrisana. Že danes je namreč v uporabi precej miniaturnih brzostrelk s težo okoli 2 kilograma, ki imajo celo boljše strelne lastnosti kot najbolj sloveče brzostrelke druge svetovne vojne.

G. TOMIČ

Sovjetska povojna pištola stečkinov

Pištola mauser

Škorpion

Tretja, (za krščanstvom in budizmom) na svetu najbolj razširjena, obenem pa po nastanku najmlajša vera je islam. Njenih pripadnikov, muslimanov, je okoli 700 milijonov; število narašča, islam je torej za razliko od nekaterih drugih ver v ekspanziji. Zakaj naenkrat govor o islamu? Predvsem zaradi dogodkov na Bližnjem vzhodu, v Perziji in Pakistanu, ki jih je vsaj brez osnovnega znanja o islamu težko razložiti. Na Zahodu namreč že precej časa ne velja več, da je vera bistveni sestavni del političnega življenja, medtem ko se zgodovina na Vzhodu skoraj zmeraj izraža v obliki verske zgodovine, kar sta že 1853 v svoji korespondenci poudarila tudi Marx in Engels. Kako je torej bilo v zgodovini s tem islamom in njegovimi pripadniki muslimani?

Beseda islam pomeni „pokoravanje božji volji“. Islam je nastal v 7. stoletju v Arabiji; njegov nastanek je jasnejši kot izvor krščanstva in budizma, ker ga že od vsega začetka osvetljujejo pismeni viri. Po izročilu je bil utemeljitelj islama božji prerok Mohamed, Arabec iz Meke. Mohamed je dobil v puščavi od boga Alaha vrsto razodetij in jih, zapisane v Koranu, izročil ljudem. Mohamed sam je bil nepisemen, božje besede mu je narekoval v spomin nadangel Gabrijel. Vsaokrat, ko sta začela, je rekel nadangel: „Recitiraj, ponavljaj (za mano)!“ Temu se v arabščini reče „kur'an“. Mohamed je tisto, kar mu je preko angeljskih ust pripovedoval bog, sporočal naprej. Njegovi privrženci so razodetje zapisovali. Nastal je koran, muslimanska sveta knjiga. V svetu islama je koran tisto, kar je Judom pentatev in kristjanom sveto pismo.

Gradivo, ki je prirejeno v čistem arabskem (božjem) jeziku, je neurejeno in zelo raznovrstno. V njem so politika, mitologija, morala, pravna in sodna vprašanja, obredni predpisi in tudi osebne zadeve preroka Mohameda.

Koran se deli na 114 sur—poglavij. Razvrščene so brez pravega reda, kar po obsegu. Najdaljše so na začetku, najkrajše na koncu.

Glavno dogmo, verovanje v enega boga, je koran povzel od Židov in kristjanov. V Arabiji so bile naselbine tujcev, posebno judovske in krščanske občine. Ljudje raznih jezikov in verovanj so bili med seboj v stiku in verovanja so vzajemno vplivala. Znanstveniki trdijo, da je v koranu tudi nekaj primesi zoroastrizma in neoplatonizma.

Iz Medine, kamor je iz domače Meke 16. julija 622 moral bežati Mohamed, ker ga je preganjala mogočna skupina rodbin, ki so si pridobile monopol na skoraj vso trgovino, si nakopičile velikanske zaklade in hkrati prisegale na staro plemensko religijo, se je novi, takrat še krivoverski Mohamedov nauk razširil po vsej Arabiji.

Osem let kasneje se je Mohamed na čelu svojih privržencev zmagoslavno polastil Meke. Leto njegovega nočnega bega iz Meke v Medino pa velja za začetek muslimanske ere. Po arabsko hidžra (preselitev).

Ko je leta 632 Mohameda doletela nenadna smrt, je bil njegov nauk razširjen že skoraj na vsem polotoku. V manj kot stoletju pa je arabski imperij segal od Mezopotamije do Gibraltarja; leta 711 so Arabci prepluli morje med Herkulevimi stebri in si v dveh letih podredili Španijo. Njihov vdor v Evropo je 732 v znameniti bitki pri Poitiersu zaustavil Karel Martel.

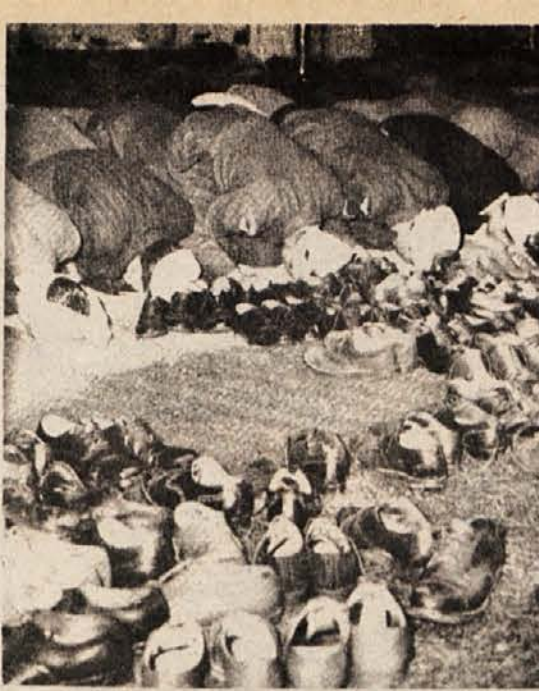
Nauk, ki ga je oznanjal Mohamed, se je nanašal na eno samo vsemogočno božanstvo, na Alaha, ki vlada usodi človeštva. Koran štejejo za besede boga samega, koran je za muslimane najvišja avtoriteta v veri, teologiji in pravu. Po mnenju nekaterih znanstvenikov v zgodovini ni bilo knjige, vključno z biblijo, ki bi jo toliko brali ter o njej toliko razmišljali in razpravljali. V nekem smislu bi lahko debelo svežnje drugih muslimanskih spisov šteli samo za razširjeni komentar korana. Koranu so večkrat očitali, da je to sveti spis, ki izhaja iz istega izročila kot sveta besedila Židov in kristjanov. Tudi v koranu namreč nastopajo angeli, Adam, Nuhe (Noe) Ibrahim (Abraham), Muse (Mojzes), Ise (Jezus), Marija (Mirjam) in seveda Mohamed, tako imenovani „pečat prerokov“.

Danes velja mnenje, da je koran kljub vplivu židovskih in krščanskih idej izviren religiozni navdih, katerega staljšča se v mnogočem razlikujejo od prejšnjih svetih besedil. Na njegovih straneh so sicer res predstavljene biblijske osebe in zgodbe, vendar tako, da služijo novi, različni viziji boga, človeka in sveta. Namigovanja, da je bil Mohamed samo posnemovalc svojih prednikov, so netočna. Predvsem pa žalijo muslimanska verska čustva.

Dogmatika islama je zelo preprosta. Musliman mora verovati, da je en sam bog in Mohamed je njegov odposlanec in prerok. Pravičniki, ki častijo boga, bojo prejeli plačilo za svoja dela, grešniki in nejeverniki pa bodo goreli v peklenskem ognju. Obstaja tudi božja predestinicija, Alah je torej že vnaprej določil vsakemu človeku njegovo usodo.

Alah je v koranu naslikan kot bitje s čisto človeškimi lastnostmi. Zdej se nad ljudmi jezi, zdaj jim odpušča, ene ima rad, druge sovraži. Kakor judovski Jahve in krščanski Bog pa je tudi Alah brez vsakršnega razumnega razloga nekatere ljudi vnaprej določil za pravično življenje in raj, druge pa za brezbožnost in muke onstran groba. Ob vsem tem pa je Alah še vedno milosten in odpuščajoč, njegovi najbolj imenitni lastnosti pa sta vsemogočnost in sijaj. Od tod izvira tudi najpomembnejša zahteva korana: človek se mora popolnoma in brez pridržkov pokoravati Alahovi volji.

Poleg preproste dogmatike ima islam tudi nezapletene praktične in obredne zapovedi. Poleg v Alaha mora vsak musliman verovati tudi v

„NI BOGA, RAZEN ENEGA BOGA. IN MOHAMED JE NJEGOV PREROK“

njegove angele, božje poslance od Adama, preko Jezusa do Mohameda ter v sodni dan.

Glavnih verskih dolžnosti je pet; imenujejo jih pet stebrov islama. To so dolžnosti, ki jih mora izpolnjevati vsak pravoveren musliman. Šahada ali izpoved vere je prvi steber. Ustaljeni obrazec, s katerim muslimani izpričujejo svojo vero, se glasi: „Ni boga, razen enega boga, in Mohamed je njegov prerok“. Drugi, na videz najizrazitejši

steber je salat ali obredna molitev petkrat na dan. Častilec se mora pred molitvijo ritualno umiti. Po vsem muslimanskem svetu, ta ni prav majhen — zadoni petkrat na dan z minaretov mošej mujezinov klic k molitvi. In čela se dotaknejo tal.

Pomemben je tudi tretji steber — zekat. To je davek v korist siromakov in obsega določen odstotek muslimanove lastnine. V nekaterih muslimanskih državah so ta davek spričo drugih,

nelahkih opustili. Četrti steber islama je post saum v mesecu ramadanu, ki je obvezen za vsakega zdravega in odraslega muslimana. En mesec je od svitanja do sončnega zahoda prepovedano jesti, piti, kaditi in celo požirati lastno slino. Muslimanski koledar je lunaren in tako tudi ramadan ni vsako leto ob istem času. Ko pade ramadan v vroče mesece, je post resna preizkušnja prebivalcev vročih in sušnih predelov, kjer živi večina muslimanskega življa.

Romanje hadž k prastaremu svetišču v Meki je zadnji od petih stebrov. Vsak odrasel musliman, ki ima dovolj sredstev, naj bi šel vsaj enkrat v svojem življenju na božjo pot. Obred hadža je zelo zapleten in traja več dni. Vrhunec je poljubljanje črnega kamna, meteorita, in darovanje živali. Ta dan časti ves muslimanski svet kot festival žrtvovanja v spomin na Abrahamovo pripravljenost, da žrtvuje bogu svojega sina.

Muslimanska vera prepoveduje pitje alkoholnih pijač, uživanje mesa „nečistih“ živali (prašičev), kockanje in obračunavanje obresti.

Med zapovedi muslimanske vere spada tudi džihad, sveta vojna za vero. To je dokaj lahko razumeti, če pomislimo, da je muslimansko gibanje nastalo tudi iz potrebe Arabcev po združitvi in pridobivanju nove zemlje. V koranu je ta zapoved jasno razložena: „Osem mesecev v letu — zakaj štirje meseci veljajo za prepovedane — se je treba vojskovati proti mnogobožcem in nejevernikom, jih iztrebljati in pleniti njih imetje“.

Črta islama, kot sta fanatizem in nestrpnost do drugovercev, sta v tem stavku dokaj jasno izraženi, sta mnogo večji kot pri drugih svetovnih verstvih. Koran sicer dela nekaj razlike med mnogobožci in Židi ter kristjani, s katerimi deli nekatere preroke. Do mnogobožcev je prav oster, do privržencev iste miselne podlage pa celo spoštljiv. Kasneje se je v praksi ta strpnost zbrisala, na pripadnike drugih ver so muslimani v svoji dolgi zgodovini večinoma gledali kot na nevernike (džature), ki jim velja samo eno od dveh stvari: ali pokoritev ali pa uničenje.

In zgodovina uči, da se je zelena zastava islama več kot enkrat dvignila ravno zaradi svetih vojn. Ob tem omenimo samo Turke. Vsakemu bojevniku, ki je padel pod zastavo Alaha, so bili oproščeni vsi grehi, takoj se je znašel v devetih nebesih, polnih vseh, tudi otopljivih radosti.

Ob dogodkih v Iranu, ki so v svetu vzbudili zanimanje za vero, ki je hkrati tudi politika, in politiko, ki je hkrati tudi vera, je morebiti treba na kratko pojasniti tudi islamske sekte. Teh je sicer na tisoče, vendar se je islamski svet po smrti četrtega kalifa Alija (leta 661) razdelil na dve sekto: šiite in sunite. Ali je bil Mohamedov bratranec in mož njegove hčere Fatime. Šiiti trdijo, da so lahko zakoniti nasledniki preroka samo njegovi potomci ali sorodniki. Šiiti (žive predvsem v Iranu, Afganistanu in Indiji) so v milijonski masi svetovnega muslimanskega življa v manjšini. Statistika trdi, da jih je „samo“ okoli 86 milijonov. Preostanek muslimanov so, če gledamo evropsko površino, suniti, torej zagovorniki trditve, da čast kalifa ni nasledna po preroku.

Kaj so islam, z njim koran ter spisi, ki ga spremljajo? V arabskem svetu in deželah, ki si jih je islam podredil, je koran bil ali je najvišja avtoriteta v veri, teologiji in pravu. Pogosto trdijo, da je islam religija prava in politike. Osrednja vloga prava v islamski misli in religioznem življenju izvira iz narave samega islamskega izkustva. Najpomembnejša beseda v celotnem muslimanskem besednjaku je „vodstvo“. Slednje je največ, kar musliman pričakuje od svoje vere, koran in spisi okoli njega dajejo vrsto smernic, po katerih pravoverni uravnava svoje življenje. Omogočajo mu, včasih tudi z dodatnimi državnimi zakoni, da vselej izbere pravo pot.

Za novejšo zgodovino islama je značilen prepoved, ki je zajel ves muslimanski svet. Več stoletij je namreč islamska civilizacija po velikih uspehih na političnem, vojaškem in kulturnem področju postopoma propadala. V 18. in 19. stoletju je muslimanom politična in vojaška sreča obrnila hrbet. Evropa si je podredila Turčijo, mogulsko cesarstvo v Indiji, posredno tudi Perzijo. Omahljive Otomane so iz Egipta in severne Afrike pregnali Francozi in Angleži. Evropska nadvlada nad muslimanskim svetom se je nadaljevala tudi po I. svetovni vojni. Neprijazna usoda, ki je doletela pristaše islama, je med njimi povzročila duhovno in versko krizo, ki je po mnenju nekaterih zamajala temelje njihove civilizacije.

Posledica tega je bila, da so se znova oprijeli islamske dediščine, ki vedno hkrati udarja na versko, kot tudi na politično struno. Politični odsev muslimanskega preporenda so bila gibanja, ki so se upirala tuji nadvladi ter se bojevala za narodno neodvisnost. Danes lahko rečemo, da je islamski svet osvobojen kolonialističnega jarma.

Za nekatere države islama pa je danes in bo še tudi dolgo značilno predvsem vprašanje, kako pomembno vlogo ima lahko islam v spremenjenih pogojih moderne življenja. Muslimani se (primer Irana je samo eden od vzorcev) vračajo k svoji religiozni dediščini in vidijo v njej ključ za moč in uspeh v prihodnosti.

In čeprav je za evropske oči nekoliko nenavadno videti obenem feredžo, sekanje rok, nafto, mercedes in najnovejšo jurišno puško, te oči nikakor več ne spregledajo dejstva, da je na svetu kar okoli 700 milijonov ljudi, ki začernjajo svoj dan z besedami: „Ni boga, razen enega boga, in Mohamed je njegov prerok.“ Islam je politika in vera.

M. B.

IMENA IZMIŠLJENA, ZGODBE NE

Imenujmo jo Fanči. Doma z dežele je že kot doraščajoče dekle sanjalo o lakiranih nohtih, lepi frizuri, družabnem življenju, kakršnega vidiš v ameriških filmih. Pa se je namerilo, da je pri uradniškem pultu spoznala Toneta, kmeta iz trdne hiše. V prepričanju, da se bo „pogospodil“ in njej ustregel, je prišlo do poroke.

Od poroke do prepirov in nesoglasij ni bilo daleč. Ona bi rada hodila na morje, on je imel ta čas največ dela na njivah. Prišel je prvi otrok, kmalu še drugi. V neprestanih besednih spopadih se je bil boj za prestiž znotraj štirih zidov. Otroka sta sicer imela vsega, tudi ljubezen staršev in babice, vendar pravega družinskega življenja nista poznala. Vsak je vlekel na svojo stran. Mati in oče sta dostikrat Melanijo in Igorja uporabljala za sredstvo, s katerim lahko drugega jeziš ali izsiljuješ.

Vzdušje z leti ni bilo boljše, temveč slabše, Fanči pa je vnovič zanosila. Na svet sta prišla dvojčka: še en fantek in še eno dekletce. Fanči je še hodila v službo, Tone se je mučil s kmetijo. Otroci so se čedalje bolj navezovali na očeta in babico, ker so bili večji del dneva z njima. Nepogrešljiv je bil kuža Muri.

Vse to skromno otroško veselje je bilo naenkrat pretrgano. Fanči se je odločila za razvezo in preselitev v drug kraj, stran od kmetije, stran od male vasi. Na sodišču je tako vrtela jezik, da so ji prisodili vse štiri otroke, medtem ko je Tone, manj spreten v takih stvareh, ostal sam z materjo. Vzeli so mu otroke, na katere je bil silno navezan, pa tudi oni nanj. Eden od malih dveh se je očeta oklenil, ko so se selili in morali so ga zgrda iztrgati od njegovih kolen.

V novem kraju so začeli vsi štirje doživljati nov svet. V tesnem stanovanju brez vrta in dvorišča so se stiskali, denarja je bilo malo. V takih razmerah je tudi Fanči postala nekako jezna na ves svet. Za vse je dolžila bivšega moža Toneta, ki ni imel razumevanja za njene gosposke želje. In da bi mu nagajala, ni dovolila, da bi videl otroke. Ravno s tem ga je najbolj zadel.

Čez čas je Tone začel hoditi okrog sodišča: „Ne pusti me k otrokom, pa ste določili, da jih lahko vidim...“ Nekoč, ko je dobil dovoljenje pristojnih organov, je šel po otroke v vrtec in jih za dva dni odpeljal domov. Kako sta bila mala dva vesela kot prerojena sta skakala okrog bivšega doma, kjer je bilo vse tako svetlo in veliko. Ko ju je oče peljal nazaj, sta začela jokati že sredi poti.

Zgodba še ni končana, kajti zdaj Fanči hodi okrog milice in sodišč, češ da ji je Tone otroke ukradel.

SVEČE NISO ZALEGLE

Pri štirih v Podgorju so imeli kar lepo kmetijo. Sin edinec je po očetovi smrti, ko je

postal sicer neuradni gospodar, začel piti in lepega dne je k materi pripeljal nevesto. Spoznal jo je, ko je bil pošteno okajen. Zdelo se mu je lepa kot mati božja in sploh... Kar na hitro so segli v roke in naredili ohcet, ki jo še zdaj v vasi pomnijo. Prej ko sta minila dva meseca, je bilo očitno, da mladi Franc še več pije in da z mlado Minko tudi ni vse v redu. Strašansko je bila pozabljiva, kar šla je od doma in se več ur sprehajala naokrog, čeprav jo je doma vse čakalo... Ugotovljeno je bilo, da duševno ni povsem zdrava. Otroci pa so začeli prihajati na svet, ne glede na to, da joče Franc dobival vedno bolj rdeče in kalne oči in da se mama Minka največkrat sploh ni zavedala, da bi morala skrbeti za otroke. Stara mati so doma vse to gledali, tarnali, jokali in mirili ter prosili pa hodili v cerkev prižigat sveče, ampak vse skupaj ni zaleгло.

Vaščani so postali pozorni, ko je Franc na lepem sredi vasi začel pretepati kravo, ki mu ni storila nič hudega. Kar na lepem je začel pretepati še mater in ženo. Trije otroci, od katerih še nobeden ne hodi v šolo, so dan za dnevem gledali, kako pijani ate zagrabi pas, vrže „staro“ na tla in jo mlati. In dogajalo se je vsak dan.

Mati otrok je začela vse pogosteje hoditi z doma. Otroke je zaklenila, ko sta šla mož in stara mati na njive, pa so umazani, lačni in prezebljeni tulili, da so okrog hiše začeli hoditi sosedje. Niso mogli noter. To se je dogajalo večkrat, zato so vaščani poklicali na pomoč socialno službo. Ko so prišli na ogled, prav tako niso mogli v hišo, slišali pa so, kakšen jok se je razlegel daleč naokrog. Otroke so potem na silo odpeljali k zdravniku, ta pa jih je napolil v bolnišnico. Tako so bili slabi, da so ostali dva meseca na zdravljenju, šele potem so jih dali v rejo.

Tudi ta zgodba še ni končana, kajti doma živijo po starem, med alkoholom, tepežem — in ljubeznijo ponoči. Minka bo spet rodila.

POT DO VLAMILCA

V vasi, ki je okrog in krog obdana z vinogradi in hrami, sta na svoje začela v skromni hišici Ivan in Rezka. Oba sta bila zaposlena. Čeravno sta imela precej daleč do tovarne, sta sprva še obdelovala trtje okrog bajte in tudi vrtniček je uspeval in celo rože so bile na oknih. Najprej je začel iz službe Ivan prihajati okajen. Vedno manj se mu je ljubilo delati doma, ona pa tudi ni zmogla službe, gospodinjstva in vsega dela na zemlji. Pa je začela še ona segati po pijači. V Začetku je domačega vinskoga pridelka ostajalo še za prodajo, potem sta ga nekaj let spila sama in čez čas je bilo že to pre malo. Službo je tudi ona pustila, ko se je rodil Milan.

Otroče je raslo več ob šmarnici kot ob mleku. Oče in mati sta po ves dan posedala doma in brez pletenke se dan ni začel. Ko je pijače zmanjkalo, je moral Milanček od hrama do hrama prositi vina. Če ni prinesel, jih je dobil. Bolj ko je bil fantiček velik, bolj je spoznaval, da ima še največ miru in časa za pohajkovanje po vasi, če je doma dovolj pijače. Pa je začel kar sam jemati pri sosedih v zidanica, saj je vedel, kje hranijo ključke. In da ne bi bilo treba petkrat na dan po vino, je vzel naenkrat po deset litrov. Vaščani so sumili drug drugega, in jim sprva Milanček ni prišel na misel. Bil je tudi tako spreten, da ga niso ujeli.

(Foto: Zvone Šeruga)

Ko pa je fantič pri soščolih videl lepe svinčnike, nove majice, kavbojke in sladkarije, si jih je zaželel tudi sam. Vajen jemati pijačo, je začel segati še po drugih dobrih rečeh, da je postal že spreten vlomilec. Enkrat pa se je ujel in so ga zalotili, naker je vse prišlo na dan.

Milčičniki so se zglasili na domu, da bi govorili s starši, pa so sredi belega dne oba našli v postelji tako pijana, da se z njima sploh ni dalo pogovarjati. Ob postelji pa je bila petlitrska pletenka.

Otroka so dali v vzgojni zavod. Tudi ta resnična povest iz sodobnih dolenskih časov ni zaključena.

Žal na Dolenskem takih zgodb niti ni tako malo. Opisali smo le tri primere med mnogimi, da bi začeli o njih bolj premišljati ob kopici vseh drugih težav, ki jih prinaša vsakdanost; da bi se v letošnjem mednarodnem letu otroka ne ukvarjali zgolj z otroškovarstvenimi ustanovami in akci-

jami za gradnjo igrišč; da bi skušali več narediti tudi za tiste, ki so v svoji otroškosti najbolj prizadeti...

Samo v preteklem letu je bilo na primer v novomeški občini na novo evidentiranih 41 alkoholikov in njihovih družin, v katerih živi 110 otrok.

RIA BAČER

Pravica do naklonjenosti, ljubezni in razumevanja, do primerne prehrane in zdravniške nege, do svobodnega učenja, do igre in rekreacije, do imena in narodnosti, do posebne nege za invalide otroke, da so med prvimi, ki dobijo pomoč ob hudih naravnih nesrečah, da se naučijo biti koristni pripadniki družbe in da razvijajo individualne sposobnosti, da odrastejo v duhu in miru in svetovnega bratstva, da uživajo te pravice, ne glede na raso, barvo, spol, vero, narodnost ali socialno okolje.

(Iz deklaracije OZN o otrokovih pravicah)

VMES POL STOLETJA IN VELIKA LUŽA

OŽANIČEVE SIROTE — Ožaničevi otroci, fotografirani leta 1918. V zgornji vrsti od leve proti desni: Ana, Katarina in Marija, v spodnji pa Evica (ki je umrla še tisto leto), Jože in Jožefa.

Jože Ožanič ni poznal ne očeta ne matere. Rodil se je v Kužlju 12. novembra 1912. Približno dva meseca pred njegovim rojstvom je oče odšel v Ameriko, saj kljub vsemu delu in prizadevanjem ni mogel preživljati številne družine. Mati Katarina pa je prezgodaj po porodu vstala, se prehladila in dobra dva meseca po Jožetovem rojstvu umrla. V skromni bajtici je ostalo brez staršev in brez vsega, kar je za preživljanje potrebno, 6 otrok: 10-letna Katarina, 9-letna Marija, 6-letna Ana, 4-letna Jožefa, 3-letna Evica in komaj rojeni Jože.

Nihče ni maral šestih lačnih ust, saj je bila tudi drugod velika revščina. Potem pa so se le zasmilili teti Katarini Jerini iz bližnjega zaselka Ograja. Vzela jih je k sebi, čeprav je morala skrbeti še za sestro-invalidko, ki ni nikdar hodila, dva svoja otroke, svojo mamico in brata. Vseh dvanaest je živelo v hišici, ki je imela le dve sobici. „Takah revežev, kot smo bili mi, ni bilo takrat daleč na okoli,“ se spominja prvih let življenja Jože Ožanič.

V Ameriki je bilo takrat težko za delo, zato je oče pošiljal bolj malo denarja. Ker je bilo med prvo svetovno vojno še huje, so nekateri sorodniki vzeli k sebi štiri sestrice, da sta pri teti ostala le Jože in Marija.

Leta 1919 se je v Ameriki oče ponovno poročil z mlajšo vdovo, doma iz Belice pri Osilnici. „Dobil je dobro ženo, mi otroci pa drugo mamo. Na tisoč se ne najde ena taka,“ pove danes Jože Ožanič, ki tudi druge mame ni nikoli videl. Čutil pa je to, kar je začelo iz Amerike bolj redno prihajati več pomoči. Teti je nova mama pisala, kot je bilo pač takrat v navadi: „Dajte jim kruha in šibo.“ Seveda je bilo kruha bolj malo, šib pa dosti.

Leta 1918 je umrla 9-letna sestra Evica. Leta 1922 sta oče in druga mama vzela k sebi v Ameriko Katarino, Marijo in Ano. Jožefa je odšla 1930 v Zagreb, kjer živi še danes, za Jožeta pa je oče pisal iz Amerike, naj se izuči za krojača, da bo v Ameriki lažje živel. On pa ni imel veselja ne za Ameriko ne za krojača, rad bi bil vrtnar ali tiskar. Vendar je upošteval očetovo željo. Ko se je izučil, zaradi neklih zapetljajev s potnim dovoljenjem s sestro Jožefo nikoli nista odpotovala v Ameriko. Jože je delal kot krojač pri raznih ljudeh, vedno pa se je vračal k teti v Ograjo. Leta 1939 se je poročil in se vselil v očetovo hišo v Kužlju 22, kjer živi še danes.

Med vojno so Italijani Jožeta internirali na Rabu. Ko se je vrnil, se je vključil v narodno zaščito in pomagal v raznih odborih. Po vojni je bil spet krojač, končno pa se je zaposlil pri Avtu Kočevje, kjer je bil invalidsko upokojen.

Smrt je po vojni krepko kosila tudi v Ameriki. Najprej je leta 1946 umrl oče, leta 1971 sestra Ana, leta 1975 pa še druga mama Jožefina. Preostali sta le še dve sestri, ki bi zelo radi obiskali „stari kraj“, a sta stari in bolehnici. Zato sta pred devetimi leti poslali na pot Katarinino

SREČANJE PO 56 LETIH — Jože Ožanič s sestrama Marijo (v sredini) in Katarino.

hčer Bernis, takrat staro 44 let, njenega moža Mikeja (Miška) in njegovo teto. Med obiskom Jugoslavije so se en dan zadržali v Kužlju, kjer jim je bilo zelo všeč, le teto je bilo verjetno nekoliko strah „divjine“, saj je pokazala na Kuželjsko steno nad vasjo in vprašala, če jih ni nič strah žveti pod strmo pečino.

Jože je leta in leta zaman čakal na obisk sester, zato se je kot najmlajši sam odločil za pot. Dolgo ni smel odlašati, sicer bi se lahko zgodilo, da sester ne bi več videl. Lani je, takoj ko je dobil garantni list, krenil na pot čez Ocean.

Srečanje po 56 letih je bilo prisrčno in ganljivo. Bilo je solz in veselja. Med 15 dnevni bivanjem v Kansas Cityju so Jožeta sorodniki vodili tudi na ogled mesta in okolice. Videl je velike farme, kjer pridelujejo koruzo in pšenico, pa kmetijski muzej, v katerem so stari plugi, brane, sejalniki, kočije, konjska oprema itd. V nedeljo so šli v Izseljenski dom, kjer so pisali in peli. To je dom slovenskih in hrvaških izseljencev.

V domu so se okoli Jožeta zbrali ljudje, ki so odšli v Ameriko pred 30, 40, 50, 60 leti iz Bosljive Loke, Osilnice, Prezida, Loškoga potoka in drugod. Predvsem

starejši so pripovedovali, kako je bilo v začetku v Ameriki težko, ko niso znali jezika, pa tudi dela ni bilo zmeraj.

Tu je Jože srečal tudi svojo nekdanjo soščolko Frances Vesel, ki je 1931 prišla z ostalo družino k očetu v Ameriko. Povedala je: „Ostala sva sama z možem, ki je doma s Prezida. Starši so mi že umrli, sestra in brat tudi. Moji otroci živijo drugje. Rada imam stari kraj in pogosto mislim na rojstni Srobotnik in Kolpo. Sedaj sva že stara in bolehnici. Malo delava na vrtnu. Bereva pa najraje kaj o starem kraju.“

„Naposled smo obiskali še pokopališče, kjer je očetov in mamini grob in nekoliko stran sestre Ana. Nič ni bilo baharije. Preprosto, a čisto in lepo. Celo okvirov ni.

In potem je prišlo zadnje, najtežje slovo. Zbrali smo se pri sestri Katarini, se zadnjič pogovarjali in za slovo obdarovali. Zjutraj je prišel Toni Kovač z avtom. Prišli sta sestri, sosedje. Še nekaj besed. Sestri jokata. Zbogom, se ne bomo nikdar več videli, pravi Katarina, ko mi daje roko v slovo, nato pa me Toni Kovač vsega potrtega hitro odpelje na letališče...“

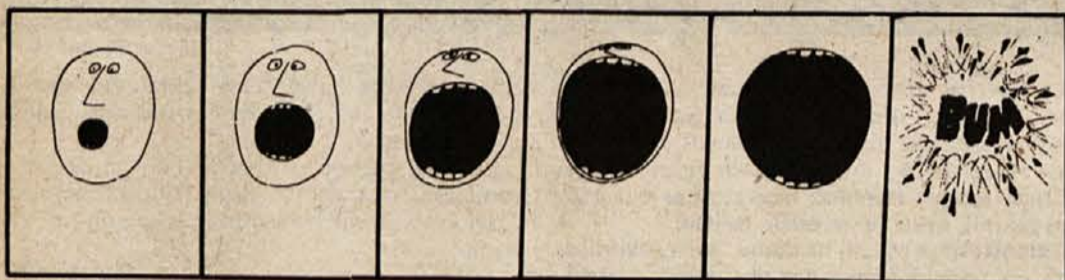
JOŽE PRIMC

BOJAN RADOVIČ: VAL (Asahi Pentax MX, 50 mm, 8 s, f 16) Sodelavci naše rubrike TISTI HIP so gotovo že opazili, da na sredinskih straneh Dolenjskega lista ni več te rubrike.

Preselili smo jo v Prilogo, pri tem pa nas je vodila predvsem želja, da bi lahko tiskali dobre fotografije v nekaj večjem formatu, saj tako fotografija pridobi na kvaliteti. Poleg tega bo rubrika poslej tematsko delno spremenjena: ne bo namenjena le zanimivim posnetkom, ampak tudi tistim fotografijam, ki nastajajo z ustvarjalnimi ambicijami. Od časa do časa bomo objavili tudi kakšno fotografijo zanih svetovnih mojstrov fotografije.

Tokratni gost naše rubrike je Bojan Radovič iz Novega mesta (o njem lahko preberete krajši zapis na naslednji strani). Predstavlja se s fotografijo vala, posnetega na jezu pri Seidlovem mlinu. Motiv je Radovič dodelal v temnici, ko je gornji del posnetka močno preosvetlil in tako ozadje spremenil v črnino, učinkovito pomagalo, s katerim je poudaril belino razpenjene vode.

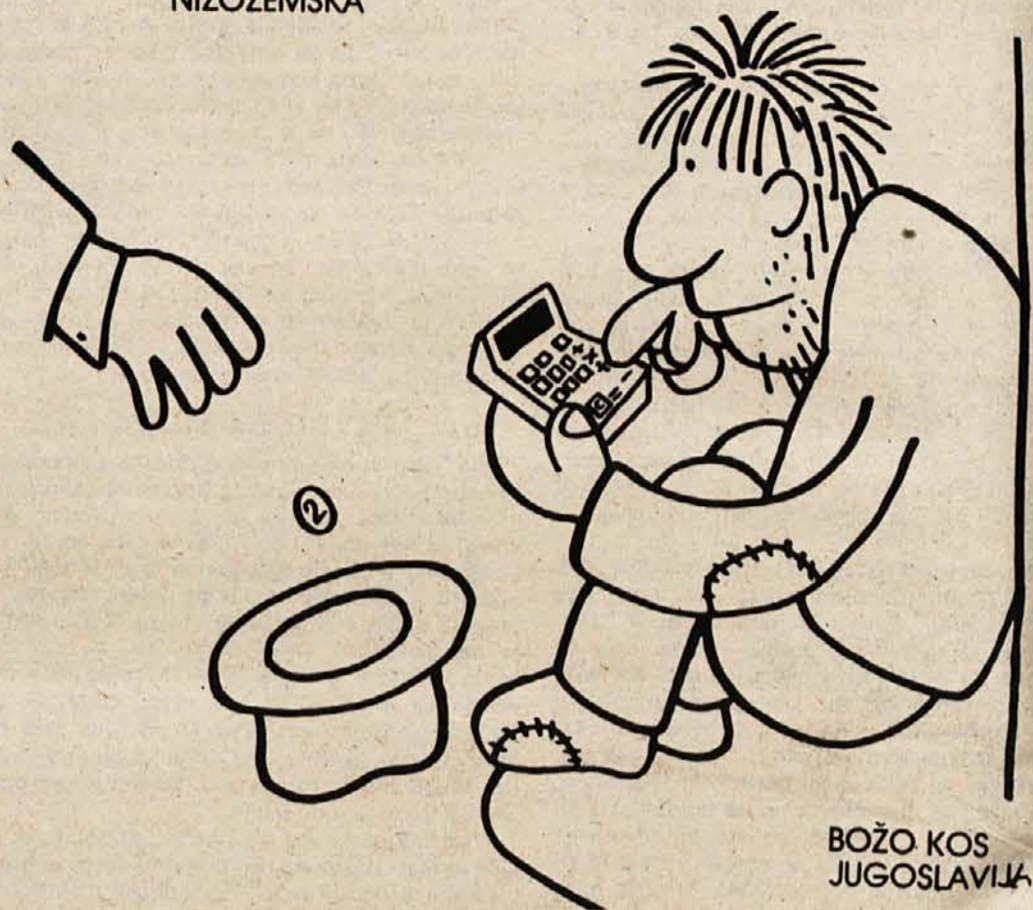
IGNJAT GATALO

JUGOSLAVIJA

brez besed

ARENDE VAN DAM
NIZOZEMSKA

BOŽO KOS
JUGOSLAVIJA

malo, toda praktično

Turistične agencije ponujajo vsa mogoča potovanja v domače in tuje kraje, katerih se udeležuje vedno več ljudi, tudi z Dolenjskega. Na potovanja se nekateri odpravljajo poslovno, po sindikalni liniji ali zasebno, vselej pa so ženske in moški v zadregi, kaj vzeti s seboj, da ne bo preveč prtljage in da boš dobro oblečen.

Zlasti za tiste, ki si še niso nabrali izkušenj s pripravljanim prtljage, bo morda dobrodošel znani nasvet: S seboj vzemite malo prtljage, toda take kose oblačil, da boste lahko kljubovali morebitnim vremenskim spremembam.

Spomladi se kot vrhnje oblačilo vsekakor najbolj obnese balonar, spodaj pa dvodelna obleka ali lahek kostim. Nujno pa je vzeti seboj več bluz in pulijev, da se lahko preoblačite. Dobra zamisel so še dolge hlače. Tudi obutev je važna. Zagotovo bo izlet pokvarjen, če ne boste imeli udobnih in mehkih čevljev. Visokopeto obuvajte sodi v kovček, da ga obujete samo zvečer ali za posebne priložnosti.

Ne pozabite zlojljivega dežnika, rute in rokavic, nogavic in spodnjega perila. Na pot je tudi nujno vzeti več kosov osvežilnih robčkov, ki morajo biti stalno v ročni torbici. Čez dan si pri razgledovanju znamenitosti, prijemanju kljuk itd. umažemo roke, ni pa vselej priložnosti priti do vode, zato si z osvežilnim robčkom dobro pomagamo. Če pa vzamete s seboj hrano, naj bo ta primerno higiensko zavita in razmeščena med prtljago tako, da ne bodo vse perilo in obleke dišale po kranjski klobasi in čebuli...

RIA BAČER

domaća lekarna babji prstanec

Slovensko ime je rastlina dobila od tod, ker so iz zunanjih cvetov nastali plodovi zaviti in tvorijo nekak obroč ali prstan, sicer pa ji rečejo ponekod tudi ognjič, meseček in celo sončnica. Babji prstanec je enoletna, pri nas le po vrtovih rastoča, 30 do 50 cm visoka rastlina s pokončnim, vejnatim in nekoliko dlakavim stebлом.

Do 15 cm dolgi in do 4 cm

široki listi so premenjalni in narobe srčasti. Številni lepo rumeni ali pomarančasto rumeni cveti so zbrani v košek ter stoje na koncu stebela. Podobni so regratovemu cvetu. Cvete od maja do novembra.

V zdravilne namene nabiramo samo cvetne glavice brez čaše, in sicer od junija do avgusta, nato jih sušimo v senci. Babji prstanec vpliva zlasti na izločanje vode, bodi-

si seča, bodisi potu. Kot zdravilo ga uporabljamo pri krčih in mrzlici, oteklih in bolnih jetrih in ledvicah, pri vnetih žlezah, pa tudi pri krvavenju v želodcu.

Bolnik naj pije čaj, ki ga pripravimo iz 1 kavne žličke na skodelo vode. Priporočajo primešati še hrastovo lubje in jetičnik.

R.B.

viteško nabodalo

Ivanka Nemanič

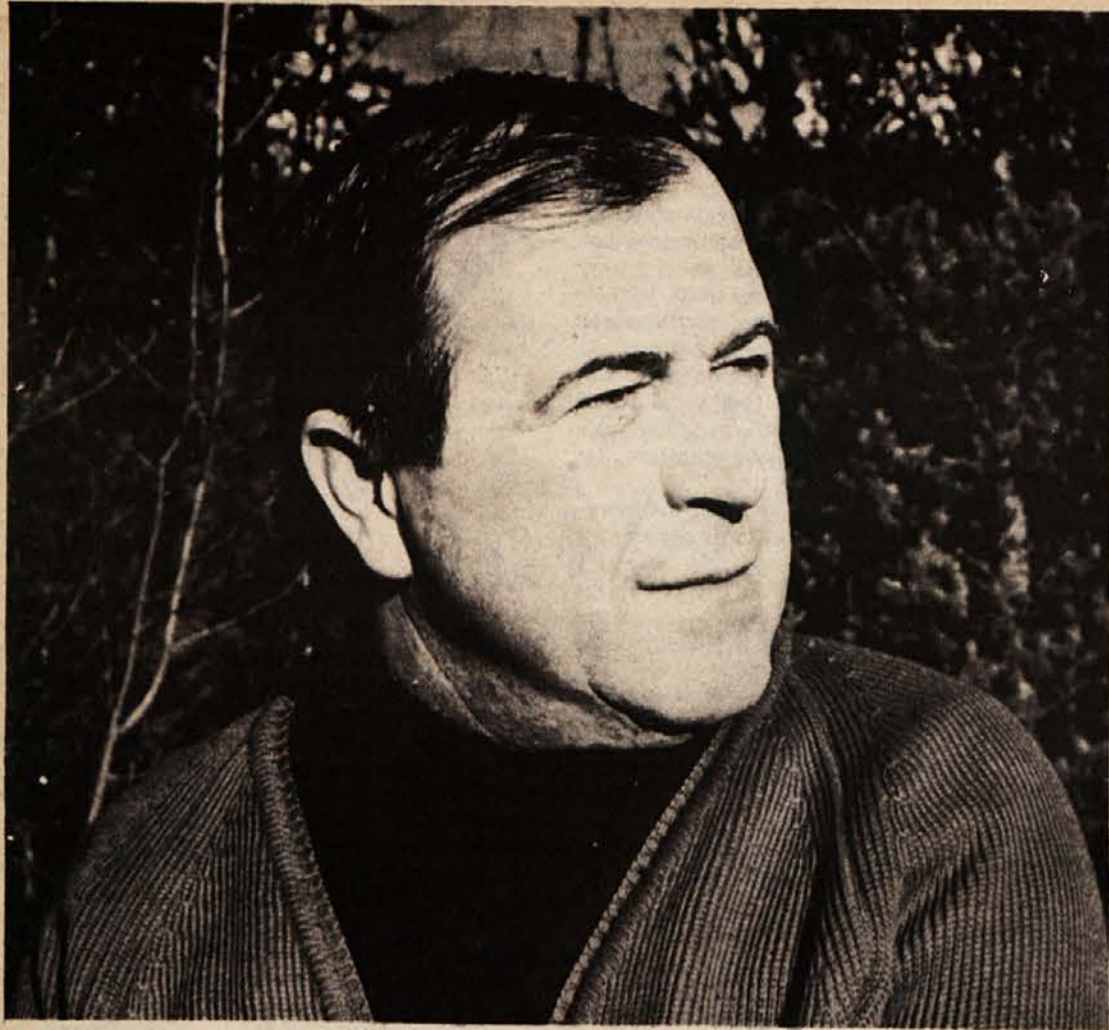
Začenja se čas izletov in bivanja v naravi, ko včasih tudi doma raje pečemo na dvorišču kot pri štedilniku. Za take priložnosti bo kot nalašč recept Ivanke Nemanič, kvalificirane kuharice iz Restavracije Otočec. V tem lokalu jed sicer pripravljajo na štedilniku, kar je seveda možno tudi doma.

„Za dve osebi potrebujemo 2 kosa uležane pljučne pečenke, 2 kosa izkoščičenega piščanca, 2 kosa telečjih ali kurjih jeter, 2 koščka teletine, 2 kosa sadja. Najbolje je jabolko ali pomaranča, lahko pa uporabimo tudi drugo sadje. Potrebujemo le še poper, sol in 2 nabodali.

Meso potolčemo, solimo in

popoprmo ter spečemo na žaru. Potem nabodemo na bodalo najprej košček sadja, za njim pa izmenoma kose pečene mesa. Če viteško nabodalo delamo doma kot glavno jed, serviramo zraven še krompir v poljubni obliki pa mešano dušeno zelenjavo, kot koren, grah, beluše itd.“

R.B.

LADISLAV LESAR OBRAZI

„Doma sem bil v Hotavljah. To poudarjam zato, ker je to moj rojstni dom, dom Šubicev, že od 16. stoletja. Tu se je rodil Štefan, oče Janeza in Jurija Šubice. Rodili so se v tem mlinu, kjer sem tudi sam poslušal stope in mlinske kamne.“

„Odkar se spominjam, sem vedno risal. Moj cilj je bil postati slikar. Takrat pri nas v hiši ni bilo drugega kakor nekaj slik na steklu, neke lesene sohe in nekaj platen, ki jih je oče zaradi pomanjkanja prodal. Toda moj stric Metod, ki je bil odlični mizar, mi je nekoč narisal konjsko glavo. To glavo sem prerišoval in ji dodajal nove elemente. Narisal sem celega konja, več konj. Izrezal sem jih iz kartona in jih razpostavil po peči.“

Tako nekako se spominja svojih risarskih začetkov slovenski slikar, grafik in ustvarjalec monumentalnih mozaikov, letošnji Prešernov nagajenec Ive Šubic. Srečala sva se v njegovem lepem prostranem stanovanju in ateljeju v Škofji Loki in se pogovarjala, gledala slike. Ive Šubic je bil poln načrtov in spominov, in ko sem povedal, da bi o njem rad nekaj napisal za Dolenjski list, je bil v hipu pripravljen.

„Veste, res je, da se imam za Gorenjca. Toda v svojih partizanskih letih sem veliko časa preživel v Beli krajini in na Kočevskem in iz tistih časov imam zelo lepe spomine, čeprav je bila vojna in nam je na vsakem koraku pretela smrtna nevarnost.“

Rad se spominjam tudi doljenjskih slikarskih kolonij, ki jih prireja že več let novomeški Novoteks in kjer sem bil tudi sam udeležen. Kolonije sem se udeležil leta 1977 in takrat je nastala slika Dolenjska kmetica. To je slika na platnu. Napravil sem še več slik in risb. Posebno zanimivo je bilo zame gledati tolako let po partizanščini stare kraje, po katerih sem potoval nekoč, in jih primerjati z današnjim časom.“

NJEGOVO DOLENJSKO PARTIZANSTVO

Vzemimo leto 1942, ko sem bil tam več mesecev. Bil sem borec Tomšičeve brigade. Bil sem tudi na kočevskem v vasi Cesta, kjer je bila ustanovljena Levstikova brigada. Krožil sem po Dolenjski s tomšičevci. Trikrat smo jo prehodili po dolgem in počez. V Klevčevžu smo dobili suho hrano. Parkrat smo prečkali Krko. Bil sem na Tolstem vrhu, na Brezovi rebri, kjer smo napravili barake, da bi prezimili, pa nismo prespali niti eno noč.“

Sodeloval sem v bitki za Ajdovec. Takrat je napadala Gubčeva. Spominjam se, da smo od kmetov dobili škaf žgancev in škaf zelja. Vse te dobrote smo dobili na položaj. Bil sem tudi v zasedi pri napadu na Pleterje. Oblečen sem bil v črno suknjo nekega belogardističnega župnika in imel puško, na kateri je bil nataknen bajonet. Vedel sem, kaj je mrz na položaju, in ko so nekoč delili te stvari za hude čase, sem suknjo preprosto vzel.“

5. marca 1943 sem bil prestavljen v Centralno tehniko KPS v Črmošnjice. To je bilo nekako po bitki za Pleterje. Takrat smo šli tudi v Žužemberk pomagat hrvaškim partizanom.“

Ive Šubic je veliko potoval. Že na začetku oboroženega upora se je boril v Poljanski dolini. Sodeloval pa je v bitki za Dražgoše. Na Moščanski planini je doživel svoj pravi partizanski krst v strahotni bitki, ko so umirali prijatelji, ko so ljudje prosili, naj jih postrelijo, samo da ne bi prišli živi Nemcem v roke. Bilo je neprimerno trpljenje. Bila pa je želja po svobodi, po slikanju in slikanju. Ive Šubic pravi:

„Pri neki rekviziciji sem dobil trgovsko knjigo s črtami. V to knjigo sem risal portrete in vtise. Risal sem motive vasi okoli Ravnac v Beli krajini. Tam sem prišel v tehniko in prav ta tehnika je bila kriva, da sem postal ilustrator. Kjer koli smo bili, so se pojavili propagandisti in ustanovili smo tiskarno.“

Pa pride načelnik štaba Pero Popivoda in me nadere: „Kaj delaš tu? Rekel sem: ‚Kot vidite, ilustriram.‘ On pa: ‚Že zdavnaj bi moral biti v Centralni tehniki!‘“

Na poti proti Dolomitom sem se srečal s Matijo Mačkom in Ivom Lolo-Ribarjem. Pokazal sem svoje spremno pismo in Matija Maček me je napotil k Stiški tehniki. Takrat še nismo vedeli, da se naše celotno vodstvo premika na Kočevsko. S Stiško tehniko sem prišel na Rog in prav ta tehnika je postala Centralna tehnika KPS.“

Živel smo pod šotori na Bazi 14. Podnevi smo delali tiskarske barake, ponoči pa tiskali. Za posvetovanje aktivistov na Pugledu sem delal dekoracijo: narisal sem Prešerna, Levstika in Cankarja. Na posvetovanju pa sem skiciral govornike: Kidriča, Vidmarja in druge. . . .“

Na bazi 14 sem se prvič srečal s Kardeljem in vse je vedel o meni. Rekel mi je, da bom šel po vojni lahko študirat v Rusijo na likovno akademijo. To srečanje je naredilo name velik vtis.“

Iz Dolenjske je šel Šubic preko Črnomlja v Ogulin in nazaj v Gorico, kjer so tiskali Poročevalca in Pravico, in s to naklado prišli 9. maja dopoldan v Ljubljano. Vozili so se po ulicah in metali med srečne ljudi časopis.“

Ive Šubic je napravil oljno sliko „Spomin“ (1977), kjer je v ta čas postavil pravega partizana. Pravega, iz tistih nepozabnih časov.“

NAŠI ZAKLADI

LAHKO JE VESELA

Tudi na še tako težko in nenavadno vprašanje je mogoče odgovoriti. Vzemimo za primer tole: kaj imajo Dolenjci v prvi polovici 18. stoletja opraviti z Indijo in Japonsko? Odgovor stoji na prijaznem hribu nedaleč od Šentruperta in z dvema zvonikoma ter štirimi kupolami pozdravlja rodovitna polja po ravninah. Odgovor se torej glasi: baročna cerkev na Veseli gori.

Cerkev je dal namreč postaviti novomeški prošt Marotti v čast „apostolu Indije in Japonske“, kakor so nazivali sv. Frančiška Ksaverija. To je bil jezuitski misionar, ki je deloval v deželah Bližnjega vzhoda, kjer je k „edino pravi in zveličavni veri“ preobračal Indijce, Japonce in druge narode. Kot vsaka novost je tudi Ksaverij hitro postal priljubljen. Že leta 1622 so ga proglasili za svetega, kar je zares hitro, saj je od njegove smrti minilo komaj 70 let. Ksaverij v čast so pričeli zidati nove cerkve. Bogati verniki so darovali svetniku številne dragocenosti, med katerimi so mnoge najlepše umetnine tistega časa.“

Val navdušenja nad novim svetnikom je pljusnil tudi v naše prijazne kraje. Vrlji Slovenci so se z gledovali po drugih narodih in začeli cerkvam, posvečenim Marijam, Marjetam, Janezom, Markom in drugim svetim vojščakom, pridruživati nove sv. Ksaveriju v čast. Priprošnjiku ob hudi uri in smrti so dali ugledno mesto na že tako polnih slovenskih hribih in gričih.

Stara cerkva sv. Marjete na Veseli gori se je morala umakniti zmagoslavnemu svetniku. Novomeški prošt je na njenem mestu velel postaviti novo cerkev. Temeljni kamen je položil 1723. leta, nato pa so cerkev zidali do 1735, ko je dočkala posvetitev. Dvanajst let dolga zidava ne govori ravno v prid velikemu navdušenju in daje slutiti, da je moral častiti prošt globlje poseči v žep, kot je sprva računal. No, veliko so primaknili tudi drugi mogotci in okoliški gruntarji, saj je bila šentruperska fara bogata, o čemer po svoje priča še dandanašnji veliko število cerkva in kapelic.“

Kdo je cerkev na Veseli gori načrtal, nam ni več znano. Po razgibanji zunanosti, katere značilnosti so štiri kupole, dva zvonika in zanimiv portal, je cerkev pravi otrok svoje dobe — baroka. Arhitekt jo je zasnoval tako, da je osrednji ladji, nad katero se boči največja kupola, dodal dve kapeli, tudi s kupolama, povrhu vsega pa kupolo postavil še nad prezbiterij. Te strešne čebule opazovalca silijo k misli, da je na delu umetnik, ljubitelj bizantinskega sloga, čeprav veselogorska cerkev nima nič z njim. Zanimivo je, da se je graditelj odpovedal nekdanji postavitvi cerkvenega vhoda proti vzhodu. Portal in vhod je obrnil proti jugu, tako da je cerkev s svojim naličjem pozdravljala romarje že na poti k nji.“

Sprva je bila nova stavba samo prebeljena. Kot nam razkriva napis na glavni kupoli, je

dal presvetli gospod Filip Grebin s Hmeljnika cerkev sv. Ksaverija ozaljšati in na novo poslikati. Kdaj je bilo to hvalevredno dejanje izvršeno, je mogoče razvozlati iz velikih črk napisa, ki, zbrane, dajo rimsko številko 1760. Po naročilu hmeljiške gospoda se je pod kupolami s čopiči in barvami mudil Janez Anton Tušek iz Škofje Loke, takrat 35-letni umetnik.“

Ob posvetitvi je cerkev dobila bogat glavni oltar. Lesene rezbarije listov akanta, med katerim se prepletajo figurice golih otročičev, so pozlačene. Oltar predstavlja eno od dragocenosti cerkve na Veseli gori. Stranska oltarja nista tako dragocena.“

Cerkev se ponaša s številnimi imenitnimi slikami. V levi kapeli je slika sv. Janeza Nepomuka, delo odličnega slovenskega baročnega slikarja Fortunata Berganta; njegova je tudi slika Marije Dobrega sveta. Nič manj znan ni tvorec slik sv. Marjete (svetnica je v zameno za prejšnjo cerkev v novi dobila kapelo) in smrti sv. Jožefa. Sliki sta nastali v delavnici mojstra Valentina Metzingerja.“

Z imenitnostjo omenjenih slik se ne morejo kosati votivne podobe, so pa za današnjega strokovnjaka prav tako zanimive, le z drugačnega stališča. Etnologi so na njih odkrili obilo zanimivega gradiva za svoje študije. V cerkvi na Veseli gori so namreč našli upodobitve doljenjske narodne noše. Te upodobitve so prve po znanih bakrorozjih v Valvasorjevi Slavi vojvodine Kranjske.“

Posebno zanimiva je ženska noša z avbo. To pokrivalo so v 18. stoletju nosile pripadnice bogatejših slojev ljudstva in pomeščanske kmetice. Kot je razbrati iz podob na Veseli gori, so Dolenjke posegle tudi po tem pokrivalu. Podobe pričajo, da so skromnejše peče vezale po svoje: diagonalno preganjeno so položile preko glave, prosta konca pa zataknila za predpasnik. K pokrivalu so naše prababice nosile platnena krila, najraje bolj pisanih barv, na noge pa so si tiste čase najraje obule škornje. Možakarji so se zadovoljili s platnenimi črno barvnimi hlačami brez žepov, ki so segale do podolnice meč. Opasali so jih s pasovi, na nogah pa so nosili kot nežnejši spol škornje.“

Ni odveč zapisati, da je bila Vesela gora poseljena že prej, preden so jo naši predniki okrasili z cerkvijo. Arheolog Pečnik je okoli 1884 raziskoval domnevne halštatske gomile na pobočjih okoli cerkve. Nekaj okrasnih predmetov iz bronca ter nekaj steklenih biserov, ki jih je izkopal, je dolgo hranil rakovniški graščak, potem pa so izkapanine odšle po neznanih poteh.“

In še po nečem je Vesela gora poznana daleč naokoli. To niso starinski predmeti ne mrtno cerkveno zidovje, pač pa živi, pisani Gregorjevi sejmi, nekdanj poznani po kupčiji s konji. Iz leta v leto jih še prirejajo, čeprav so konje na poljih že skoraj povsod zamenjali traktorji.“

M. MARKELJ

